

SLOVENSKI NAROD

Izloha vsak dan popoldne izvešči nedelje in praznike. // Inzerati do 80 peti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2,50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati peti vrsta Din 4, Popust po dogovoru, inzerati davek posebej. // "Slovenski Narod" velja mesečno v Jugoslaviji Din 12,-, za inozemstvo Din 25,- // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Sirovsmayrjeva ulica 1, telefon št. 65, podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENI GRADEC, Slomkov trg 5 // Pošta hranilnica v Ljubljani št. 10251.

Rusija se je zasidrala v Evropi

Z določitvijo demarkacijske črte na Poljskem je Rusija dobila pretežni del poljskega ozemlja ter postala mejaš Rumunije, Madžarske in Slovaške — Rusija postaja na ta način nov sododločujoči činitelj v Evropi

PARIZ, 23. sept. br. Z rusko-nemškimi sporazumom o demarkacijski črti med rusko in nemško vojsko na poljskem ozemlju se je politični položaj na evropskem vzhodu sedaj v glavnem že razčistil. Praktično bo sporazum izveden šele, ko bodo vse poljske armade, ki se še bore na Visli in Narevu ter v južnih predelih med Bugom in Vislo, premagane.

S političnega vidika je sedaj gotovo, da sta Nemčija in Rusija sklenili, vsaj zaenkrat, da ne bosta ustanovili vmesne poljske države, ki bi bila morda pod protektoratom ene ali druge izmed obeh držav. O tem najbolje priča dejstvo, da je bila demarkacijska črta med rusko in nemško vojsko v glavnem postavljena na Vislo.

Drugo dejstvo je, da se bodo morale nemške divizije, ki so prodrle do Lvova, Brest-Litovska, preko Lublina in preko Nareva, umakniti daleč nazaj.

Tretje dejstvo je, da demarkacijska črta ni istovetna s Curzonovo črto izza konca svetovne vojne, nego so Rusi dosegli še vse področje med Bugom in Vislo ter v jugovzhodni Ukrajini narodnostno mejo med ukrajinskim in poljskim življenjem.

Končno so Rusiji pripadli v glavnem tudi vsi petrolejski vrelci okrog Drohobiča, jugozapadno od Lvova. Morda bodo Rusi pristali glede izkoriščanja teh vrelcev na koncesije v prilog Nemcem, toda stvarno bo ozemlje pod njihovo oblastjo.

Povsem nov moment v evropski politiki ni zgodovina pa je, da se Rusi niso pojavili le v Lvovu, nego tudi na dosega in madžarsko-poljski meji, torej na Karpatih. Znašli so se na zgodovinskem karpatskem prelazu Jabloncem, ki ga označujejo za vrata v Srednjo Evropo. Za razvoj političnih razmer v srednjeevropskih državah bo to po sodbi tukajšnjih političnih krogov morda še zelo velikega pomena.

Razmejitvena črta

London, 23. sept. e. Po uradnem poročilu gre razmejitvena črta približno od polovice meje Vzhodne Prusije na severu ob reki Narev od njenega izliva v Vislo, 24 km vzhodno od Varšave pri Modlinu, nato ob Visli in dalje do Varšave, tako da tišči del Varšave, ki leži na levem bregu, pripada Nemcem, predmestje Praga pa Rusom. Potem gre črta ob gornjem delu Visle, zajema industrijski trikot pri Sandomierzu in gre nato ob reki Sanu do Karpatov. Na ta način dobi Rusija več kilometrov skupne meje s Slovaško in ima tudi skupno mejo z Madžarsko v tistem delu, ki ga je dobila Madžarska, ko je zasedla Podkarpatsko Rusijo.

Kaj pravijo v Berlinu

BERLIN, 23. sept. e. Vest o razmejitveni črti na Poljskem je tukajšnje kroge precej iznenadila. Vedelo se je sicer, da je Nemčija pripravljena na precejšnje odstopitve, da bi si tako zagotovila naklonjenost Rusije in vpliv na novo poljsko državo, vendar pa ni nihče pričakoval, da bo imela levji delež Rusija. Pravijo pa, da sedanja razmejitvena črta še ni točna dokončna meja, ker bodo najbrž izvršene še kakšne izpremembe, a samo v malem obsegu. V južnem delu razmejitvena črta skoraj popolnoma odgovarja narodnostnim načelom, dočim se v severnem delu, ki zajema precej poljskega in litvanskega življa, ni oziralo na narodnostno mejo. Kaže, da o priliki dokončne določitve meje ne bodo igrala glavne vloge narodnostna načela, temveč gospodarska. Po trditvah berlinskih krogov kaže, da bo Nemčija vztrajala na svojih zahtevah, da se osnuje mala vmesna poljska država. V tem pogledu krožita dve verziji. Z ene strani se izraža mnenje, da bi obe državi, Nemčija in Rusija, imele vpliv na novo poljsko državo, druga verzija pa pravi, da si hoče Nemčija zagotoviti ves vpliv nad bodočim poljskim protektoratom. Glede prestolnice nove poljske države v tukajšnjih krogih poudarjajo, da Varšava gotovo ne bo več prestolnica nove Poljske, ker se nahaja preblizu ruske meje. Zato je skoraj verjetno, da bo za prestolnico izbran Lodz ali pa Radom.

Nemško pojasnilo

Berlin, 23. septembra. AA. DNB: V zvezi z vestmi, ki se širijo o določitvi demarkacijske črte med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo na Poljskem, izjavljajo pooblašteni nemški krogi, da nemške čete niso imele naloge zasedati čim več poljskega ozemlja, temveč da v čim krajšem času uničijo poljsko armado.

Rusija v osrčju Srednje Evrope

Pariz, 23. sept. p. Glede demarkacijske črte med Nemčijo in Rusijo ugotavljajo francoski vladni krogi naslednje:

Ta demarkacijska črta je le bolj teoretičnega značaja. Levji delež na Poljskem ni dobil Hitler, ampak Stalin. Iz besedila o poteku demarkacijske črte je mogoče izvesti štiri nepobitna dejstva.

1. nemške čete so morale zapustiti Grodno in Lvo;v;
2. Rusi bodo dobili največje petrolejske vrelce v Drohobiču in Borislavu;
3. Rusi bodo dobili Przemysel in ne samo mejo z Madžarsko, ampak tudi s Slovaško;
4. Rusi bodo dobili pretežni del Poljske in tudi mesta Vilno, Grodno, Brest-Litovsk in Bialystok.

Mnenje v Londonu

London, 23. sept. j. Tukajšnji politični krogi živahno komentirajo poročilo o demarkacijski črti med sovjetsko in nemško vojsko. Prvi vtis je ta, da je Sovjetska Rusija zavzela mnogo večje ozemlje, kakor je sama prvotno mislila in kakor ji je prisojal Hitler še pred dnevi. Sovjetska Rusija bo imela sedaj skupne meje z Madžarsko, česar v Budimpešti ne bodo posebno veselili. Sovjetska Rusija je dobila z novo demarkacijsko črto tudi ves petrolejski okoliš v Galiciji in dobe del industrijskega trikotnika pri Sandomierzu. Po mnenju tukajšnjih političnih krogov je treba računati s pravo zanimivim razvojem dogodkov na vzhodu Nemčije že v bližnji prihodnosti.

Posebni ruski načrti?

Rim, 23. sept. e. Po vestih iz Londona posveča angleško javno mnenje veliko pozornost odnošajem med Rusijo in Nemčijo. V Londonu mislijo, da bo ta sporazum izvor stalnih trenj med obema državama. V tukajšnjih krogih poudarjajo, da je med Ru-

sijo in Nemčijo prišlo do sporazuma glede delitve Poljske že pred vkorakanjem ruskih čet na Poljsko. V omenjenem delu angleške javnosti smatrajo, da ima Rusija neke posebne vojaške namene z Baltskim morjem. Mislijo namreč, da gre za nekaj nemško-ruski pomorski sporazum, ali pa za ukrepe previdnosti Rusije napram Nemčiji v primeru eventualnih ruskih operacij na Baltiku.

Spremenjeno ravnotežje velesil

Rim, 23. sept. s. Današnji »Popolo d'Italia« piše, da se bo sodelovanje med Nemčijo in Rusijo predvidoma nadaljevalo in še poglobilo. To bo morala upoštevati tudi Italija pri svoji bodoči zunanji politiki. Pojav Rusije na Karpatih predstavlja docej nov element v evropskem položaju, ki gotovo ne more ostati brez vpliva na nadaljni razvoj. Rusija se ne bo dala več izrinuti iz Evrope in bo hotela imeti svojo besedo in sodelovanje v vseh važnih evropskih zadevah. S tem je znatno izpremenjeno tudi ravnotežje velesil, ki ne more ostati brez posledice.

Nemške čete se umikajo

Berlin, 23. septembra. AA. DNB: Der deutsche Dienst piše v zvezi s poročilom nemškega vrhovnega poveljstva o nemško-sovjetski demarkacijski črti, ki teče od izvira reke San pod prelazom Uszog v Karpatih do zahodnopruske meje pri Johannesburgu, da je to precizna črta med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Sporazum o tej demarkacijski črti ni najnovejšega datuma, ker je obstojal že takrat, ko je sovjetska vlada izdala povelje, da njene čete vkorakajo na Poljsko. Na konferenci nemških in sovjetskih častnikov v Moskvi je bil ta sklep prečiščen samo glede podrobnosti, posebno pa glede borb, ki se se vodijo v raznih krajih. Predajo zasedenih krajev sovjetskim četam so Nemci izvršili na prijateljski način najprej pred Lvovom, sedaj pa se vrši v ostalih krajih. Predaja se vrši v tehničnem pogledu brezhibno, ter je vsaka sabotaža Poljakov nemogoča.

Poljaki se še branijo

Na štirih frontah še vedno nudijo odpor — Nemški napadi na Varšavo pojemajo

Varšava, 23. sept. j. Snoči je tukajšnja radijska postaja oddajala govor, ki ga je imel varšavski župan Starzinski. Uvodoma je navajal, da so Nemci tudi včeraj obstrlevali mesto in povzročili hude žrtve med civilnim prebivalstvom. Ena nemška bomba je padla na neko vojaško bolnico in ubila več ranjenih vojakov. Tudi druga poslopja so bila zadeta. Tekom dneva so nemška letala izvedla dva napada, tudi topot z žrtvami med civilnim prebivalstvom. Poljska protiletalska obramba je sestrelila dve nemški letali.

Nato je varšavski župan potrdil, da je prejel pozdrave in bodrine poslanice, ki so jih poslali prebivalstvu poljske prestolnice londonski in pariški župan ter tudi bivši bruseljski župan Max. Vsem se je za njihove tople besede iskreno zahvalil. Poljski narod veruje, je končal svoj govor župan Starzinski, v končno osvoboditev in v zmago, ki je neizbežna.

Varšava, 23. sept. j. Polkovnik Lipinski je po radiju objavil, da se poljska vojska še vedno bori na štirih odsekih in sicer okrog Varšave in Modlina, pri Gori Kalvariji in Lublinu in zapadno od Lvova.

Moskva, 23. sept. s. Ruski vojni komunikacijski poročila, da je ruska vojska zasedla včeraj Bialystok in Brest-Litovsk. Pri Lvovu je bilo zajetih 6 divizij poljske pehote in 2 konjeniška polka.

PARIZ, 23. sept. e. (Havas): Poročajo, da je prišel v Varšavo general Brumel, ki bo zamenjal dosezanega branilca generala Sumo, ki je bil v bojih ranjen.

Moskva, 23. sept. s. V Vilnu že redno poslujejo sovjetski uradi. Danes so bile tudi zopet otvorene šole. V mestu je bila ustanovljena delavska garda. Danes je izšla prva številka novega lista »Vilenskaja Pravda«. Na uvodnem mestu prinaša nedeljski govor Molotova.

Bukarešta, 23. sept. j. Po poročilu iz Galicije so ruske čete po vkorakanju v Lvov izjavljale poljskem prebivalstvu, da so prišle proti zapadu. Ruska vojska se vede napram poljskemu prebivalstvu zelo naklonjeno.

Moskva, 23. sept. s. Tas je snoči objavil, da je z današnjim dnem obnovljena pošto telegrafska zveza med Rusijo in bivšo poljsko Belo Rusijo in Ukrajino.

Milan, 23. sept. mp. »Corriere de la Sera« se bavi s poljsko tragedijo in konča z besedami: Poljski narod je zgubil vse razen slave.

Poljsko vojno poročilo

Varšava, 23. sept. e. Varšavski radio je snoči objavil: Sovražnik nas je bombardiral vso preteklo noč in tudi današnji dan z močnim artilerijskim ognjem. Na zapadu sovražnik močno napada. V teku današnjega dne so Varšavo dvakrat bombardirali nemški bombniki ter metali bombe in letake. Dve letali sta bili sestreljeni. Kljub hudemu bombardiranju pa življenje v Varšavi teče normalno. Varšavski radio daje dnevno vesti na srednjih valovih 216 in na kratkih, 21, 25 in okrog 42 metrov.

Berlin, 23. sept. s. Današnje uradno poročilo nemške vojske javlja, da so nemške čete zasedle Lvov. (Rusi poročajo, da je v njihovih rokah, Poljaki pa javljajo, da ga še vedno uspešno branijo).

Rusko vojno poročilo

MOSKVA, 23. sept. e. Radio Moskva je izdal snoči naslednje poročilo: 22. septembra so ruske čete na zapadnem delu Poljske zavzele Bialystok in Brest-Litovsk in so pričele čistiti Avgustovske šume na severozapadu Grodna od ostankov poljske vojske. V zapadni Ukrajini so ruske čete, ki se bore z ostanki poljske ofirske skupine, prodrele v Sarmi. Po likvidaciji odpora poljskih oddelkov v Lvovu, kar so opravile naše čete, je razvidno, da smo ujeli 6 pešadijskih poljskih divizij in 2 strelska polka z generalom Langerjem na čelu. V času od 17. do 21. septembra je bilo ujetih 120.000 poljskih vojakov in oficirjev, poleg tega so ruske čete zaplenile 380 topov in 1400 strojníc.

General Fritsch padel pred Varšavo

Berlin, 23. sept. s. Uradno javljajo iz pisarne kancelarja Hitlerja, da je bil v bojih pred Varšavo včeraj ubit general v. Fritsch, bivši vrhovni poveljnik nemške vojske. General v. Fritsch je bil star 59 let in je služil v vojski 40 let. Vrhovni poveljnik nemške vojske je postal leta 1934, v februarju leta 1938 je bil upokojen. Ictos v juniju pa ga je kancelar Hitler imenoval za imetnika artilerijskega polka. Generalu v. Fritschu bo priznan državni pogreb.

Prvi dar boljševikov

Riga, 23. sept. s. Ruski propagandni oddelek so razdelili v zasedenem ozemlju Poljske že 500.000 Stalinovih slik, nadaljnega pol milijona pa je še na poti.

Rusko rečno brodovje pride v Ukrajino

Bukarešta, 23. sept. s. Ruska rečna flotila je priplula po Dnjestru v poljsko Ukrajino.

Rumunija bo izgnala vse poljske begunce?

Bukarešta, 23. sept. e. Med poljskimi židli, ki žive v Rumuniji, kakor tudi med drugimi emigranti, je prišlo do prave panike. Včeraj so bili namreč obveščeni od rumunskih etatisti, da morajo zapustiti državo v 15 dneh. Po poročilih United Pressa, ki jih je dobila agencija od rumunskih oblasti, se ta ukrep nanaša na vse nezaželeno tujce in ne samo na žide, sedaj pa bodo v prvi vrsti le najbolj prizadeti židje.

Turčija in Rusija

Carigrad, 23. sept. e. V hotelu Pera-palast je turški zunanji minister Saradzoglu včeraj sprejel novinarje in jim dal naslednje izjavo: Potujem v Moskvo, da vrnem obisk Potemkina. V Moskvi bom ob tej priliki razpravljaj o vprašanjih, ki zani-

majo obe državi. Predvsem želim poudariti, da je prijateljstvo in zaupanje med Rusijo in Turčijo tako solidno, kakor se more le želiti. V zadnjem času so se prijateljske zveze še okrepile. Upam, da vam bom prinesel iz Moskve dobre vesti. Tam bom tolmač prijateljstva turškega naroda napram ruskemu narodu.

Moskva, 23. sept. e. Sovjetski veleposlanik v Ankari Terentijev je dal novinarjem naslednje izjavo: Odnosaji med Turčijo in Rusijo so zelo dobri. Pot zunanje-ga ministra bo nedvomno še bolj okrepila prijateljstvo in iskrenost med obema državama ne glede na to, da ni nobenega vprašanja, ki bi razdvajalo naši dve državi. Odnosaji so popolnoma v okviru vernega prijateljstva. V Moskvi ostanem pet dni in se bom vrnil z g. Saradzoglom v Ankaru.

Carigrad, 23. sept. e. Včeraj je prispel iz Beograda v Carigrad s Simplicon-eks-presom jugoslovenski veleposlanik Sumenković. Sprejel ga je zunanji minister Saradzoglu. V političnih krogih se ta obisk pred potovanjem ministra Saradzogla v Moskvo tolmači kot izraz prijateljskih odnošajev, ki vežejo Jugoslavijo in Turčijo.

Estonski zun. minister povabljen v Moskvo

Moskva, 23. sept. s. Na povabilo ruske vlade odpotuje danes v Moskvo estonski zunanji minister, da podpisuje novo rusko-estonsko trgovsko pogodbo. Pogajanja za sklenitev pogodbe so se vršila več tednov.

Položaj na zapadu

Trenutno zopet popolno zatišje — V kratkem pričakujejo večji spopad

LONDON, 23. sept. e. Dopisnik agencije Reuter javlja iz Pariza, da je po službenem komunikatu, ki ga je izdala francoska vrhovna komanda, včerajšnji dan minil zelo mirno. Nemška artilerija je večkrat obstrlevala francoske pozicije v področju južno od Saarbrückena. Francosko letalstvo je kljub slabemu vremenu nadaljevalo izdv. misije poletov. Kakor javlja pariški dopisnik lista »Daily Telegraph«, so francoske čete gospele do Zweibrückena, zelo utrjene točke na Saarbrückeni liniji, oddaljeni 18 milj od Saarbrückena in 8 milj od francoske meje. List poudarja, da nemške čete pri umikanju nastavljajo pasti, podobne onim, ki so jih delali na tako zvaní Hindenburgovi črti med svetovno vojno. V teh pasteh so nastavljene bombe, ki se avtomatično vžigajo.

BASEL, 23. sept. s. Na zapadni fronti so včeraj Francozi podvzeli le manjše akcije v okolici Saarbrückena. Nemška vojska je izvršila protinapad vzhodno od Pirmasena.

BERLIN, 23. sept. e. Včerajšnje poročilo nemške vrhovne komande z zapadne fronte vsebuje samo nekaj besed. Na podlagi tega kaže, da do zdaj še ni prišlo do resnejše akcije ne z ene, ne z druge strani. Izgleda pa, da bo v kratkem na tej fronti prišlo do velikih spopadov. V berlinskih dobro poučenih krogih napovedujejo, da bo Hitler v zvezi z blokado imel zelo oster govor, v katerem bo postavil ultimativno zahtevo Angliji, da takoj preneha z blokado. Če Anglija ne bo reagirala, napovedujejo, da bo Nemčija ukrenila najodločnejše ukrepe v zaščito svojih koristi in svojega obstanka.

Položaj v Posaarju

PARIZ, 23. sept. s. V govoru preko radia je izjavil snoči francoski propagandni minister Giraudou, da je z uničenjem Poljske končana šele prva etapa vojne, ki pa

ni izpremenila močne pozicije Anglije in Francije. Ta etapa ne bo nehala z mirom, kakor bi želela Nemčija, da bi konsolidirala pridobljene pozicije, temveč se bo nadaljevala dolga vojna. Nemčija bo težko dobila kompenzacijo za sarsko industrijsko in rudniško ozemlje, ki je sedaj deloma v francoskih rokah, deloma pa zaradi bližnje fronte neuporabljivo za Nemčijo. Nemčija je pridobivala v Posarju 2 milijona ton premoga na leto, iz Poljske pa ga dobi lahko samo 900.000 ton letno. Leta 1914 se je vršila vojna na francoskem ozemlju in Francija je takoj sploščila izgubila 85 odstotkov svoje produkcije premoga. Sedaj pa je Francija zmanjšala. Vojna se prvič od napoleonskih časov daje, ki vodi zopet na nemškem ozemlju. Na Poljskem je imela nemška vojska 150.000 izgub na mrtvih in ranjenih ter je izgubila 400 do 600 letal s 600 do 700 pišoli.

Evakuacija aachenskega okrožja

BRUSEL, 23. sept. s. Evakuacija aachenskega okrožja se nadaljuje. Baje nameravajo Nemci evakuirati vse ozemlje med Renom in Siegfriedovo linijo.

Prvi nemški ujetniki v Angliji

LONDON, 23. sept. br. Včeraj je prispela v Anglijo prva skupna nemških ujetnikov. Sestavljena je bila iz nekaj oficirjev in podoficirjev in večjega števila redovov. Odpravili so jo v ujetniško taborišče.

Druga seja vrhovnega vojnega sveta

Sestal se je v Angliji ter je proučil vojaški in politični položaj

London, 23. sept. s. Včerajšnja druga seja vrhovnega angleško-francoskega vojnega sveta je bila v nekem mestu v grofiji Sussex. Francoski ministri so dospeli z letalom na neko letališče ob južni angleški obali. Ena seja je bila dopoldne, druga pa popoldne. Prisostvovali so jima ministrski predsednik Daladier, minister za oboroževanje Doutry, maršal Gamelin, admiral Darlin kot vrhovni poveljnik francoske mornarice, z angleške strani pa Chamberlain, lord Halifax, lord Shatfield, minister za koordinacijo narodne obrambe. Na sestanku so razmotrivali dogodke, ki so se odigrali po prvem sestanku zavezniškega vojnega sveta 14. septembra in so proučili vpliv na bodoči tok dogodkov. Dosežen je bil popoln sporazum o politiki, s katero naj bi se prehiteli dogodki. Pravtako so bili določeni nadaljnji skupni načrti. Doseženo je bilo tudi po-

polno soglasje glede ukrepov za koordinacijo in izpopolnitve proizvodnje municije.

London, 23. sept. j. Listi komentirajo drugi sestanek vrhovnega vojnega sveta Francije in Velike Britanije kot dokaz, kako neločljivo je Francija zvezana z Veliko Britanijo. Tudi bodoči »poizkusi, ločiti obe državi, se bodo izjalovili, ker sta obe odločeni boriti se za svoje cilje do končne zmage. To izpričujejo tudi sklepi, ki jih je sprejel vrhovni svet.

Prihodnja seja angleškega parlamenta

London, 23. sept. e. Prihodnja seja parlamenta je napovedana za 27. september. Ob tej priliki bo predsednik vlade Chamberlain obvestil parlament o položaju na fronti in v državi.

Pogreb Calinesca

bo jutri dopoldne na državne stroške —
Drakonični ukrepi proti železni gardi

Bukarešta, 23. sept. e. Včeraj dopoldne so zemsko ostanke pokojnega predsednika Calinesca prenesli na univerzo Ateneum. Ministri Jamandi, Gafencu, general Marinescu in general Helmedanu so šli poleg krste, za krsto pa pokojnikov vnuk Radu Lobei in stričnik kapetan Grecescu. Minister dvora je zastopal Nj. Vel. kralja Karola. Nato so sledili vsi člani vlade v uniformah pokreta nacionalnega preporoda. Pokojnikova vdova se je peljala v avtomobilu, ki je bil pokrit s črnim blagom. Ob 11. dopoldne po končanem žalnem opravilu je bilo občinstvu dovoljeno, da se pokloni pokojnemu ministrskemu predsedniku. Pogreb bo v nedeljo dopoldne na državne stroške.

Bukarešta, 23. sept. s. Obdukcija trupla pokojnega predsednika vlade Calinesca je ugotovila, da je Calinesca zadelo 23 strel.

Vsi voditelji železne garde ustreljeni

Bukarešta, 23. sept. e. Kakor že javljeno, je bilo 9 atentatorjev na ministrskega predsednika Armandu Calinesca ustreljenih na istem kraju, kjer je bil umorjen. Njihova trupla so pustili na licu mesta do včeraj dopoldne. Okrog 2000 ljudi je prišlo v teku včerajšnje dne, da vidijo mrtvice. Na kraju zločina je bil napis: »Tako bodo končali vsi tisti, ki se pregreše proti domovini!«

Snoči ob 20.30 je predsedništvo vlade izdalo naslednje sporočilo:

V noči med 21. in 22. septembrom so bili usmrtni morilci pokojnega ministrskega predsednika Armandu Calinesca hkrati s sodniki, organizatorji in kolovodji zločina. Te drastične in hitre ukrepe so narokovali interesi obrambe države v sedanjih izrednih okoliščinah, ki ne dovoljujejo nobenega odlašanja. Vsi, ki so imeli zveze z železno gardo, so bili usmrtni. Njihova trupla se nahajajo še izpostavljena na javnih krajih v mestih, kjer so stanovali. Število usmrtnih članov železne garde je zelo veliko. Uradno o tem ne dajemo nobene obvestila, smatramo pa, da je bilo usmrtnih več sto članov železne garde v Focanih, Panču, Novi Sulini in v Adjutu. Vse bila usmrtna po ena oseba, v Ploestiju 2, v Temišvaru 3 itd. Trupla ustreljenih so pustili na kraju, kjer so bili usmrtni. Iz zanesljivega virov se tudi doznavajo.

Nemčija zanika, da bi pripravljala kako akcijo proti nevtralnimi državam

Uradno nemško pojasnilo glede trditve tuje propagande

London, 23. sept. j. Tukajšnji politični krogi so po umoru predsednika rumunske vlade Calinesca opredelili trenutno stanje v Evropi tako-le:

Vse nevtralne države okrog Nemčije so poostrele svoje varnostne ukrepe. Nizozemska je zgradila na svoji vzhodni meji tri trdnjavske pasove in zasedla mejo s 400.000 možmi. Belgija je svojo mobilizacijo dokončala. V Devezovo utrjeno linijo je spravila pol milijona vojakov. Tudi Švica ima svojo vojsko na meji. Italija se ni odzvala svojih čet z Brennerja in tudi svojih mobiliziranih čet še ni poslala domov. Celo skandinavске države so vklopile več letnikov in zavarovale svoje meje. Podobno je z Rumunijo, ki ima na svojih mejah 600.000 mož.

Berlin, 23. sept. m. DNB je objavil po radiu naslednji demanti:

Francoske radijske postaje so razglasile, da pripravljajo Nemčija večje vojaške akcije ob mejah nevtralnimi državami in da je zaradi tega odredila evakuacijo nekaterih obmejnih krajev, zaradi česar je nastalo v nevtralnimi državami, ki meje na Nemčijo, razburjenje in so te države mobilizirale. Francozi navajajo, da ima Holandska pod orožjem 400.000 mož in da je zasedla s svojimi četami vse tri vrste svojih utrdb proti Nemčiji. Belgija je izvedla popolno mobilizacijo in da je vse ceste na meji podminirala in pripravila pasti za tanke. Rumunija da ima pod orožjem 600.000 mož, da so bili v skandinavskih državah novi vpoklicani vojakovi.

In končno da je Italija zastražila Brenner in da od vpoklicanih vojakov ni bil še nihče odpuščen.

Zedinjene države in Japonska

Tokio, 22. sept. AA. (Stefani) List »Hoči Hoči« pravi, da Velika Britanija in Francija kljub vojni v Evropi ne bosta umaknili svojih čet z Daljnega vzhoda. Tudi Sovjetska Rusija ne bo takoj spremenila svoje politike do Japonske, ki bo zaposlena z Zedinjenimi državami, kjer vse bolj raste protijaponsko razpoloženje. To dejstvo izključuje možnost, da bi Zedinjene države mogle posesti v evropsko vojno, pač pa menijo, da se bodo obrnile bržkone proti Daljnemu vzhodu. Zaradi tega se mora Tokio pogovoriti z Washingtonom, takoj po sestavi osrednje vlade na Kitajskem ter mora v Washington poslati spretnega in sposobnega predstavnika.

Nova Mussolinijeva mirovna ofenziva

Rim, 22. sept. z. Današnji rimski listi zopet naslavlja na Anglijo in Francijo mujen apel naj napravita konec sedanji nepotrebnosti vojni in se sprijaznita s tem, da je usoda versajske Poljske definitivno zapetena. Posebno pozornost je vzbudil uvodnik »Popolo d'Italia«, v katerem so določili v rimskih diplomatskih krogih, da po letu izpadu peresa samega Mussolinija. V članku naglašajo, da je vojna na zapadu nesmiselna. Intervencija Rusije na Poljskem predstavlja končno javno uničenje dosedanje poljske države in je obnova poljske države v obsegu versajske pogodbe dočela izključena. Bilo bi tudi nemiseln ustvariti novo avstrijsko mešanico vseh mogočih narodov. Nova Poljska more biti samo poljska narodna država, to je brez Nemcev, Ukrajincev, Belorusov in Litovcev. Nato navaja številne dolgo vrsto napak, ki so jih zagrešile zapadne velevalde po svetovni vojni in naglašajo, da je sedaj zopet prilika za pametno ureditev vseh evropskih

da je bilo ustrejenih tudi vseh 44 članov železne garde, ki so bili internirani v koncentracijskem taborišču. Dva prebivalca v Ploestiju sta bila ustreljena, ker sta dala zatočišče atentatorjem še pred izvedbo zločina.

292 justifikacij

London, 23. sept. s. Po rumunskih uradnih podatkih je bilo po umoru ministrskega predsednika Calinesca v Rumuniji justifikacij 292 pristave železne garde, po drugih zanesljivih podatkih pa je število v resnici še mnogo višje. Izgleda, da je s tem železna garda dokončno uničena.

Francoska bojazen

Pariz, 22. sept. z. V zvezi z umorom rumunskega ministrskega predsednika Calinesca smatrajo v pariških političnih krogih, da Rumunijo ne čaka nič dobrega. Pertinax izraža mnenje, da je upravičena bojazen, da bodo Rusi izkoristili to priliko in zahtevali Bukovino in Besarabijo. Tako se vedno bolj kaže, da so s sklenitvijo pakta med Nemčijo in Rusijo spročili njih gotovo tudi v Berlinu klonjene države Pertinax.

di Anglija in Francija ne moreta ostati nezainteresirani in da morata predvsem izdati vse potrebne ukrepe za varnost v Sredozemlju.

Preprečeni načrti

Pariz, 23. sept. AA. Havas: Francoski tisk naglašajo, da se umor predsednika Calinesca ne more ločiti od sedanjega političnega nemira v srednji in vzhodni Evropi. Ki je nastal po nemškem napadu na Poljsko. »Intransigence« piše: Predsednik rumunske vlade je padel pod strel mladih gardistov v tisti uri, ko so se nemške čete sestale z ruskimi. Tisk pravi dalje, da se zdi, da je bil atentat skrbno organiziran in da so izvršili atentata nameravali izkoristiti zmešnjavo, ki je nastala zaradi zločina ter v Rumuniji povzročiti notranje nemire. Toda kralj Karol je s svojo znano odločnostjo hitro presekale vse poizkuse te vrste. »Temps« pravi, da nam zločin, ki je bil izvršen včeraj v Bukarešti, daje resno misliti na vzhod in jugovzhod. Lahko se računa, pravi list, z energijo kralja Karola in lojalnostjo rumunske vojske napram kroni, kadar gre za preprečitev zločinskih akcij.

Glede na te trditve izjavlja DNB, da nima Nemčija v načrtu nobenih vojaških ukrepov ob mejah nevtralnimi držav. Francoska trditve, da je Nemčija evakuirala Aachen, ker namerava tam zgraditi veliko letalsko oporišče, je brez podlage. Francija pravi dobro ve, da svet okoli Aachena ni niti najmanj pripravljen za zgraditev velikega letališča.

Enotno propagandno delo Anglije in Francije

Pariz, 22. sept. br. V svrhu poglobitve in večje enotnosti angleške in francoske propagande je bilo več francoskih novinarjev dodeljenih angleškemu ministru za informacije. Na čelu francoskih novinarjev, ki bodo odšli delovati za angleško informacijsko ministrstvo, je znani francoski novinar De Kerillis, politični urednik pariškega dnevnika »Epique«.

(V nemških političnih krogih je zbujal tu ukrep veliko pozornost. Nemški listi opozarjajo na to, da je bil Kerillis on francoski letalec, ki je med svetovno vojno prvi bombardiral Karlsruhe. Znan je kot velik nasprotnik narodnega socializma).

Borzna poročila.

Curib, 23. septembra. Pariz 10.— London 17.625, New York 40.475, Bruselj 74.75, Milan 22.50, Amsterdam 235.— Berlin 175.— Stockholm 105.10, Oslo 100.— Kopenhagen 85.15. Ostali tečaj ne notirajo.

problemov. Kancelar Hitler je jasno povedal v svojem zadnjem govoru, da so nemške zahteve na vzhodu omejene in da so nemške meje na zapadu končnoveljavne in da tam Nemčija sploh nima nikakršnih zahtev. Ta izjava odgovornega nemškega državnika je ogromnega pomena. Čemu se nadalje rušiti in nadaljevati vojno, ki se upira vsakemu zdravemu razumu. Silično piše tudi Virginio Gayda v »Giornale d'Italia«. V koliko je ta mirovna ofenziva Rima tudi že diplomatsko podprta, še ni znano. Vsekakor pa smatramo v rimskih diplomatskih krogih pisanje italijanskega tiska za začetek Mussolinijeve mirovne akcije. Očitno imajo ti člani namen pripraviti teren in ugotoviti, kakšen bo odziv v Londonu in Parizu.

Mednarodni odbor Rdečega križa na delu

Geneva, 22. sept. AA. Mednarodni odbor Rdečega križa v Ženevi je sporočil vladam in nacionalnim društvom Rdečega križa vojujočih se držav, da pripravljajo predvsem povratek ujetega bolničarskega osebja in varstvo državljanskih narodnosti, živčih na ozemlju vojujočih se držav. Dalje je mednarodni odbor Rdečega križa poslal vladam vojujočih se držav nujno pismo, v katerem poudarja potrebo, da se takoj izdajo vsi zdravstveni ukrepi in ustvarijo varnostni predeli, kamor bi se moglo sateči civilno prebivalstvo v primerih vojnih operacij. Rdeči križ je ustanovil v Ženevi osrednji urad za vojne ujetnike, ki bo deloval kakor v času svetovne vojne. V Nemčiji, na Poljsko, v Francijo in Veliko Britanijo je poslal posebno delegato, švicarske državljanke, z nalogo, da naj vidišujejo čim učinkovitejšo zvezo z vladami in nacionalnimi društvom Rdečega križa vojujočih se držav.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

Politični obzornik

Zakaj ste v skrbeh? Sedaj je čas za delo!

V teh težkih časih so vsi v skrbeh, vsakdo se vprašuje: kaj bo? In energija, veselo do dela gineva. Kolikor moremo presoditi, bo vojna trajala dolgo. Vse kaže in nevarnost je, da bo ta vojna trajala sedem dolgih let, kakor ona sedemletna v 18. stoletju. Spopadli so se kolosi z neizčrpni viri in z nezlomljivo voljo. Sedaj se hočejo uveljaviti dolgo prikrivana stremjenja, sedaj se vodi borba za nadvlado v Evropi, a ne samo v Evropi, marveč na svetu vohče.

Teza in protiteza se borita. Pride li do sinteze, to je do ravnovesja, razumnosti, pravičnosti, ali bo nadvladala ena teza, ali bo zmagovala ena stališče? Kdo ve?

Titanska borba: Kolosalni napor. Orkani, viharji, od sedaj nevidne sile so zadivljale. V takih časih kje najdemo zavetje, kje zatočišče? V nevtralnosti!

Od vojne imajo korist in dobiček zmagovalci — po zmagi, toda šele potem, ko je vojna končana. Dokler pa traja vojna, so v dobičku nevtralnici. Švica, Holandija, Norveška, a zlasti Danska in Švedska so v evropski vojni zaslužile milijarde in dosegle največje blaginje.

Vojujući narodi bodo ginevali na bojščih. Pri drugih narodih se bo življenje ustalilo in bo kolikortoliko spokoje potekalo, seveda pod novimi pogoji. Produkcija, zamenjava blaga, promet, da, celo način življenja, vse to se bo spremenilo, toda tok življenja bo hitrejši, mnogo silnejši.

Vojujući narodi bodo neposredno v borbi, delo bo pri njih počivalo. Toda oni bodo morali jesti, potrebovali bodo obleko, obutev... Kdo bo delal zanje? Tisti, ki se ne bodo vojskovali!

Zakaj smo v skrbeh? — Delajmo! Delo se ni nikogar prevarilo, a najmanj sedaj! Bolgarija je poljedelska država: žito, koruza, grozdje, sadje vseh vrst, živina, perutnina, mast, orehi, solčnice, mesne, sadne in sočivne konzerve, vse to proizvajajo zemlja, polivana z vodo in znojem. Stroji in tvornice hrane ne morejo proizvajati na umeten način. Trgovinski promet od onkraj oceana v Evropo, zlasti pa v Srednjo Evropo bo ustavljen. Vzhodna Evropa bo nehrejanjevala Srednjo Evropo v tej vojni.

Zakaj smo v skrbeh? — Na delo tedaj, ker resninski so dnovi, delo in trud pa Bog blagoslovil!

Člančič smo posneli po bolgarskem listu »Bilgarija«. Namenjen je Bolgarom, velja pa v celoti tudi za nas v Jugoslaviji.

»Se, Slovenka, ne sramuješ, ko ti poljsko mater čuješ?«

Dr. G. Dimitrov, ki se je pretekli teden vrnil, potujoč skozi vojno ozemlje iz Varšave v Bolgarijo, je objavil v sovjetskem »Miru« svoje vtise s pota, v živih barvah opisujoč svoje doživljanje. V vlakcu z njim je potovala tudi mlada Poljakinja. O svoji sopotnici je podala tole sliko:

»V našem kupeju je sedem oseb. Bolgari. Z mano potuje tudi mlada Poljakinja z dvema otrokoma. Eden ima dve in pol leta, drugi nekaj mesecev. Nesrečna žena mi pripoveduje: — Na begu sem iz Šlezije. Moj mož je kapetan, sedaj na bojišču. Kje je sedaj, ne vem. Kam gre moja pot, takisto ne vem. Nameravam pobegniti daleč od Varšave na vzhod. Dovršila sem kemično študije z diplomom. Škula bomo dobili učiteljsko službo v kaki vas, da bi mogla vzgojiti svojo dečo. Z možem se prav govorim, ne bom videla nikdar več. Ako tudi ne pade na bojišču, se vendar ne bova mogla najti nikdar več. On ne ve, kje sem, a jaz ne vem, kje je on. Ostala sta mi samo ta dva otročka in njima bom posvetila vso svojo skrb. V Katovicah sem pustila vse, kar sva si z možem nabavila tekom par srečnih let. Sedaj je vse moje imetje ta kovčeg, v katerem so najpomembnejše stvari za oba otročka. V žepu imam samo še 80 zlotov.

Njeno lice je brez vsake gube. Njen glas je ti in spokojen. Nobene solze ni v očeh. Kako ta žena obvladuje svoje živce! Kakšen heroizem! Mi se ne moremo dovolj naučiti tej smeli Poljakinji. Ko so nas pri Krivdu bombardirali, je bila ona edina, ki ni pobegnila iz vlaka. Nagnila se je preko svojih otročkov, da jih ščiti s svojim življenjem, in je mirno čakala na smrt. Kakor da bi neka nezlomljiva vera dvigala duh te občudovanja vredne žene. Izrazil mi ji svoje občudovanje. Lahno se je nasmešnila in s plamtečimi očmi spregovorila:

— Jaz verujem v srečno zvezdo Poljske. Moja domovina ne bo propadla. Ona bo nemara pogazena, toda nikoli premagana. Poljski narod bo izšel iz krvavega krsta s prečiščenim duhom in z visoko dvignjeno glavo. Vidite, zakaj jaz ne obupujem in se nečesar ne bojim. V mojem pričeanju in v moji veri me ne morejo omajati niti sovražnikove bombe!

Taka je danes tipična Poljakinja. Fanatična patriotinja, ponosna, samozvestna in odločna. Sedaj je na Poljskem na milijone takšnih žen, požrtvovalnih, junških, neomajno verujočih, da Poljska — »nie zagine«. In to so žene inteligentne, navajene na boljše življenje. Naša sopotnica je bila samo ena izmed onih milijonov!

Ali bodo Slovenci kdaj postale take, kakršne so Poljakinke pa Srbinke? Koliko je Slovenk, ki bi imele tako neomajno vero v bodočnost svoje domovine Jugoslavije, kakor ona bedna žena poljskega kapetana iz Katovic?!

Ni umestna bojazen pred bodočnostjo!

V članku »Spokojno in hladnokrvno« iz vaje »Narodna odbrana«, glasilo istomenice organizacije: »Da vztrajnost, strah in pihzoza niso na mestu, najbolj dokazuje dejstvo, da bo naš dinar kot valuta konsolidirana, mrene in nevtralne države gotovo vržene med najstabilnejše in najmočnejše valute, o čemer se ne more dvomiti. Na drugi strani je pri nas razpoložljivega denarja v zadostni množini, da bodo torej lahko vse potrebe pokrite. Najboljši naši gospodarski in finančni strokovnjaki potrjujejo to stanje kot dejansko. Zato bi bilo neupravičeno, ako bi naši vlagatelji izgubili hladnokrvnost in bi pričeli nemirno in škodljivo dvigati svoje vloge in

denarnih in drugih gospodarskih zavodov.

Prav tako se nahaja naša država glede življenjskih potrebščin v najpovoljnejšem položaju. Res, naša izvozna kampanja je bila radi vojnih dogodkov prekinjena že v svojem začetku. Izvozna je bila samo relativno majhna količina žita in nekoliko tisoč vagonov sadja, dočim je vse ostalo bilo zadržano v skladiščih, a kljub vsem dogodkom vendarle niso cene pokazale nobenega skoka. Dogodki, ki so nastopili, so sicer zavirali normalno razvijanje naše izvozne trgovine, naše ogromne rezerve pa so na ta način ostale neokrnjene. Nesmiselno in škodljivo je torej razvijati vojno psihozo in vsako širjenje alarmantnih vesti, ki so v svoji osnovi lažne in netočne, je dejansko zločin proti javnemu miru in redu in proti narodnoobrambnim interesom. Isto tako je škodljivo neumestno nakupovanje in kupčevanje življenjskih potrebščin, ker ne bo nihče ostal brez zagotavljanja zadostne in cenene količine vsega onega, kar mu je potrebno za povsem normalno življenje in zadostno hrano. Vsako neutemeljeno podraževanje življenjskih potrebščin je takisto težak zločin proti državi in narodu in bo oblast proti takim zločincem najstrožje postopala.

Čas in razmere so nam vsilile velike in težke odgovornosti. S pametno zunanjo politiko in s svojim jasnim stališčem zavarovani od zunaj, se moramo zavarovati tudi na znotraj, ne vdajajoč se fantastičnim vestem, vojni psihizi in raznim akcijam tujih agentov in špijnov, katerim naše stališče ne gre v račun. Samo na ta način bomo očuzali našo narodnoobrambno moč, a to bomo tem lažje izvršili, ker vemo, da stoji na braniku naših državnih in narodnih interesov naša sijajna, močna, enega duha prežeta oborožena sila, razvrščena v številne armade.

Dobrovoljci za Mandžurijo?

Iz Julijske Krajine poročajo listom, da hodijo v Istri od vasi do vasi japonski agente, ki nabirajo naše rojake — Slovence in Hrvatce za prostovoljce v Mandžurijo. Obetajo jim sijajne plače in brezplačen prevoz na Daljni vzhod. Mnogo lahkomišelnih mladenčev se je baje že dalo prepričati, da so se vpisali med mandžurske, oziroma japonske prostovoljce. Veliko vprašanje pa je seveda, ako se bodo tudi odšli na daljno pot v vzhodno Azijo, iz kare se ne bodo, o tem so lahko sveto prepirali, nikoli več vrnili!

Bolje je popravljati, kakor uničevati!

Med naprednimi in nacionalnimi ljudmi je mnogo takih, ki jim ni prav. V svojih vrstah vse kritizirajo in v ničevljevo vodstvo jim ni po volji, enim so v vodstvu prestari ljudje, drugim ni prav, da imajo na vodstvu prevelik vpliv mladi, — skratka ni kdor in z nikomer niso zadovoljni. Mesto da bi pomagali graditi, sistematično rušijo, pa si pri tem še domišljajo, da so izvršili zaslužno delo. Tem in takim bi priporočali, da bi prečitali tele odstavke iz članka »Katoliškega tednika«, ki pa se dajo aplicirati tudi na razmere v naših vrstah: »Treba je naprej, ne nazaj! Zakaj bi naj zapustili svoje pozicije? Zakaj naj likvidiramo vitalen pokret, ki se je populariziral in se globoko ukoreninil v našo zemljo? Radi njegovih morebitnih pomanjkljivosti in pogrškov? Bolje je take, ako obstojajo, popravljati, kakor jih uničevati, odgojevati, kakor pa obsojati. Logika, da sme samo ono najboljšo obstojati, vodi v nihilizem, ker dovršenosti na svetu sploh ni. Radi utrujenosti in krize, ki jo opažamo sementarja? Niso te krize zakrivila samo mladi ljudje. Pa recimo, da so niti en normalni organizem ni brez peripetij. Vse, kar raste in propada, se razvija v krivuljah. Ni treba vedno iskati novih form, združujočih novi ljudje. A če kdo, mladinska organizacija ima vedno polno novih ljudi. Podmladek neprestano prihaja, vedno se obnavlja soki, vedno se izmenjujejo iniciative. Vzpon in zastoj, to je zakon vseh človeških del. Ni treba, da bi radi tega bili nevzorni in malodušni...! Zato ne bodimo majhni, bodimo veliki! Ne igraymo se z zgodovinskimi kapitali in težkih in sodbonosnih časih!«

Svoboda tiska in politične svobodščine

»Hrvatski dnevnik«, glasilo podpredsednika ministrskega sveta dr. Vladka Mačka, je objavil: »Ban Hrvatske dr. Subašić je likvidiral z eno potezo peresa imenovane mestne občinske uprave, da tako pripravi pot za prevzem mestnih občin po narodu. Prav tako je izdal tudi navodila glede svobode tiska. Njegov ukaz se bo tudi izvajal, ker je to obenem tudi volja hrvatskega naroda. Sicer pa ali se more sploh misliti, da bi bile v pokrajinah izven Hrvatske omejevalne svobodščine, ki jih uživajo na Hrvatskem? Ako bi se tudi dogajali poskusi takšnega omejevanja, bi bila tamkajšnjemu prebivalstvu veliko lažja borba, ker govore isti razlogi, ki govore za uvedbo političnih svobodščin na Hrvatskem, tudi za uvedbo političnih svobodščin v drugih pokrajinah.« — Ako smemo torej verjeti besedam »Hrvatskega dnevnika« kot glasilu podpredsednika ministrskega sveta dr. Mačka, lahko računamo na uvedbo tiskovne svobode in političnih svobodščin po vseh pokrajinah naše kraljevine.

O »ruskem čudežu«

V »Franevaškem višjesniku«, reviji, ki jo izdajajo bosanski frančiškani, je napisal Ivan Puzina uvodnik »Rdeči teror«, v katerem opisuje vladavino boljševikov v Rusiji. Svoja izjavanja zaključuje: »Zgodovina ruskega naroda pozna svojstven pojav, ki se ne pokori skoraj nobenemu računu in ki ga lahko imenujemo — ruski čudež. V začetku 18. stoletja je Rusija preživljala istodobno politično in socialno krizo, vrli lo so preko meje sovražniki in so si deloma porazdelili med sabo njen nacionalni teritorij. Toda konec je bil vendarle ne-pričakovan: po nekoliko decenijah se je brez bistvenih sprememb nadaljeval zgodovinski razvoj, ki ga je določila prejšnja epoha. Zaradi tega lahko upravičeno domnevamo, da se bo v drugi polovici XX. stoletja dogodil isti »ruski čudež«. Seveda pa bi bilo absurdno, ako bi človek hotel točno odrediti konkretne in podrobne okolnosti tega dogodka.« — Ta »ruski čudež« bo pač nastal samo potem — evolucije, ki jo že danes lahko opazujemo.

Zadnja pot generala Adolfa Kilarja

Ljubljana, 23. septembra

Po prevozu krste s posmrtnimi ostanke nenadno umrlega brigadnega generala Adolfa Kilarja iz Vranja v Ljubljano, so včeraj popoldne postavili katafalak poleg poslopja glavnega kolodvora. Na katafalaku, ki je bil črno pregrnjen, je bila razložena državna zastava, na njej pa sta ležali pred krsto pokojnikova sablja in njegova generalška čepca. Pred katafalakom je stala do pogreba ob 15. častna četa vojakov.

Takoj po postavitvi katafalaka so začeli prihajati na glavni kolodvor množice občinstva, da počastijo spomin pokojnega vojaškega dostojanstvenika in da ga spreminjajo na njegovi poslednji poti. Pogrebne molitve je opravil pred krsto stoini kanonik dr. Tomaž Kilar, nakar se je v pretresljivih besedah poslovil od priljubljenega pokojnika in priznanega vojaškega strokovnjaka g. polkovnik Lučkanca, ki je poudarjal vse njegove človeške in strokovne vrline. Krsto so dvignili z katafalaka dva brigadna generala in dva polkovnika in jo prenesli med sviranjem vojaške godbe na lafeto, v katero so bili vpreženi trije pari konj.

Po Masarykovi in Smartinski cesti se je razvil veličasten žalni sprevod, ki se je pomikal med gostim špijarjem občinstva proti pokopališču pri Sv. Križu. Za krstom so korakali zastopniki Legije koroskih borcev z zastavo, za njimi pa so nosili podčastniki osem krasnih venecov. Prekrasen je bil venec generala Toniča, dalje častnikov in vojakov garnizije v Vranju, venec 5. armijskega zbora in drugi. Sledila je četa vojakov z godbo 40. peš. polka, za vozom z venc in čvrtjem pa je korakal v črno odto pokojnikov konj, ki sta ga vodila podnarednik in vojak. Lafeto je spremljal osem podnarednikov z nasajenimi bajoneti. Za krsto so stopali globoko potrti pokojnikov sorodniki in dolga vrsta njegovih prijateljev in znancev ter ves tukajšnji oficirski zbor s komandantom divizije, divizijskim generalom D. Stefanovičem na čelu. Žalni sprevod je zaključila četa vojakov.

Na pokopališču je opravil žalne molitve kanonik dr. Kilar, med spuščanjem krste v sveži grob pa je oddala četa vojakov častno salvo.

V imenu Legije koroskih borcev se je poslovil od pokojnega slovenskega generala predsednik g. Rudolf Andrejka, mno. zica pogrebcev pa je še dolgo potem, ko so zagnile krsto grude sveže zemlje, vztrajala na pokopališču.

Prezgodaj umrlemu generalu Adolfu Kilarju ohranimo najsvetlejši spomin!

Iz Trbovelj

Pri trboveljskem novem občinskem domu dovršujejo te dni poslednja dela ter se lahko reče, da je obširna zgradba dogotovljena že v vseh podrobnostih. Občinski dom bo po svoji moderni zunanosti, premočrtnih gradbenih linijah, smotrni razdelitvi uradnih prostorov in vsej izredno ukusni gradbeni opremini v ponos trboveljski občini. Lepa dvonadstropna zgradba bo brez dvoma eden najmodernejših in najlepših občinskih domov v Sloveniji. V veliki in svetli sejni dvorani, ki je glavni del, dovršujejo domači mizarji zadnja dela pri okusnem lesenem oblogu iz hrastovega lesa, ki bo krasil stene dvorane. Leseni stropi ni okvir z jakimi smrekovimi podporniki izredno povzdiguje arhitektonsko plat dvorane. Stikarska dela so končana, centralna kurjava napeljana, široko stopnišče je došlo že svojo lučno ograjo, hodniki in vsi vhodi pa moderna široka vrata. Posebno monumentalni je glavni vhod, ki je sedaj dokončno dovršen ter zlasti po svoji zidokontno povzdiguje celotno notranjo obliko posreduje celotno frontalo sliko novega občinskega doma. Temni kvadri umetnega marmorja, s katerimi je vhod vse obložen, se kontrastno odražajo od beline poslopja samega, zlasti pa poudarjata monumentalnost vhoda, ki sega vse do drugega nadstropja, oba kipa rudarskih delavcev, ki jih je pred par dnevi postavil na vsako stran vhoda ljubljanski akademski kipar Zdenko Kalin. Snežnoba kipa se že na daleč svetlita iznad temnega marmornega ozadja. Rudarja sta simbol industrijskega značaja trboveljskega občinskega okoliša, v katerem je delavski sloj najštevilnejši ter je danes tudi pri občinskem gospodarstvu odločujoč. Obe sohi predstavljata rudarja v krepkem koraku, ena stopajočega s temnega podzemnega dela v solnčno svetlost, pred katero si še z roko zastira oči, a sestro v eni in rudarsko svetilko v drugi roki, druga pa rudarja odhajajočega na težko delo, krepkega in odločnega, da v znoju svojega obraza priušči bridki dnevi truda. Nad sredino vhoda se svetli velik državni grb ter je v izdelavi iz bele cementne zmesi daleč viden iznad temnega marmornega ozadja. — Prostor pred domom je že vse izravnani ter bo po načrtu zgrajen v sredini velik vodomet, ki kateremu bodo od starih strani izpeljani široki tlakovani hodniki, medtem ko bo ostali del tega največjega javnega prostora v Trboveljah posejan s travo in ob robu posajen z ličnimi drevmi. Čistiše pred domom bo že te dni gotovo. Treba bo potem le še dograditi cesto od Skrata do občinskega doma in avtomobilsko cesto za pokopališčem tja do škofčevate hiše, kjer se bo z mostom preko Trboveljske priključila sedanji cesti. Kakor čujemo, bo novi občinski dom s posebno intimo slovesnostjo izročen svojememu smotru še 1. oktobra, nakar se bo vso občinski uradi preselili vanj! S tem bo zadostno dolgoletni potrebi in želji naše občinske uprave, da svoj izredno razširjeni komunalno-upravni delokrog osredotoči v novi vsem modernim pogojem ustrezajoči zgradbi. Občinski upravi in celotnemu občinskemu odboru je le čestitati k njenim sodobnim stremjenjem z željo, da temu velikemu gradbenemu delu skoraj sledijo ureditveni drugi prepotrebni gradbeni in sanitarni načrti, med katerimi naj bosta zdravstveni dom in regulacija Trboveljske na prvem mestu.

Služkinja: Gospa rada bi vas obvestila, da bom prvega izstopila iz službe.

— Kako to, Marija? Ali ste dobili kaj boljšega?

Služkinja: To ne gospa, toda omočila

Organizacija zaštite pred napadi iz zraka

Nekaj pojasnil o delu zaščitnih odborov

Za izvajanje pasivne zaštite pred napadi iz zraka sta poleg zakonitih predpisov potrebna zlasti organizacija in — denar. Zakoniti predpisi so obelodani v uredbi o zaščiti pred napadi iz zraka z dne 13. aprila 1939, Sl. list št. 195-36 ter na osnovi te uredbe izdanih pravilnikov (I.—IV. del), od katerih sta bila doslej v Službenem listu priobčena pravilnika z dne 26. aprila 1939, Sl. list št. 206-37 in pravilnik z dne 8. junija t. l., Sl. list št. 420-68. Omenjena uredba vsebuje tudi predpise o organizaciji, ki so poklicani za izvajanje zaštite pred napadi iz zraka. To vprašanje je obdelano v kratkem orisu v današnjem članku.

Za izvrševanje zakonov in uredb so določena oblastva in uradni organi in so izjemoma k temu pritegnjeni posebni odbori ali društva zasebnega oziroma poluradnega značaja. K takim zakonitim predpisom (primerjaj odbore po zakonu o pospeševanju živinoreje, po zakonu o pospeševanju poljedelstva, lovstva, društva po zakonu o lovu) pristevamo tudi uredbi o zaščiti pred zračnimi napadi, ki ima zakonsko moč.

BANOVINSKI ODBOR ZA ZAŠČITO PRED NAPADI IZ ZRAKA

Poleg osrednjega odbora pri državno-obrambenem inspektoratu je določen za območje vsake banovine poseben banovinski odbor, ki ima na področju mesta Beograda naslov »Odbor za zaščito mesta Beograda pred letalskimi napadi«. Sestava banovinskega odbora je določena po čl. 10 uredbe tako, da so zastopani razni uradi in podjetja, ki imajo pomen za državno obrambo, pa tudi važnejše gospodarsko-kulturne ustanove iz območja banovine. Predsednik banovinskega odbora je ban, podpredsednik pa pomočnik bana. Banovinski odbor se deli po strokovnih vidikih v pododbore, ki so: 1. izvršilni banovinski pododbor; 2. tehnični; 3. za zdravstveno in kemijsko službo; 4. za izseljevanje prebivalstva; 5. za propagando. Čl. 12. uredbe, ki odreja te pododbore, določa tudi njih sestavo in poverjene jim posle.

V izvršilnem banovinskem pododboru je predsednik ban, podpredsednik pa pomočnik bana, razen tega pa so v njem še vojaški zastopnik in drugo potrebno osebje. Predsedniki ostalih pododborov so načelniki ustreznih oddelkov banske uprave in je n. pr. predsednik tehničnega pododboru načelnik tehničnega oddelka itd.

Posli posameznih pododborov so deloma razvidni iz iz njih naslova, v ostalem pa jih čl. 12. uredbe točneje naštevajo. Pri tem je izvršilnemu pododboru poverjeno vodstvo vseh poslov banovinskega odbora in krajevnih odborov. Ta pododbor pregleduje tudi načrte posameznih krajevnih odborov glede zaščitnih naprav in sestavlja letni proračun banovine za zaščito pred letalskimi napadi. Izvršilni pododbor posluje skupno z oddelkom za zaščito pred napadi iz zraka v okviru upravnega oddelka, ostali pododbori pa po stroki pristojnega oddelka banske uprave. Izmed teh pododborov posluje pododbor za izseljevanje pri obnem oddelku, pododbor za propagando pa pri prosvetnem oddelku banske uprave. To razdelitev dela je treba upoštevati pri naslavljanju vlog na posamezne oddelke banske uprave.

Posli banovinskega odbora kot celote so naštet v čl. 11 uredbe (načelni študij in proučevanje vseh sodobnih vprašanj, ki se tičejo zaštite države in prebivalstva pred letalskimi napadi; proučevanje splošnih in krajevnih razmer za organizacijo zaštite pred letalskimi napadi na ozemlju banovine itd.).

Po čl. 13 uredbe se morejo ustanoviti še nadaljnji pododbori banovinskega odbora, posamezni pododbori pa se zaradi hitrejšega opravljanja dela morejo deliti v komisije (sekcije).

KRAJEVNI ODBORI

V smislu besedila čl. 17. točka 3 uredbe je določena ustanovitev krajevnih odborov v vsakem večjem, strnjeno naseljenem kraju. Krajevni odbori so torej mišljeni po krajih in ne po občinah.

Da se v velikih krajih delo lažje zmaguje, se more krajevni odbor deliti v pododbore, katerih število in posli so podobno urejeni kakor pri pododborih banovinskega odbora (čl. 17-4. uredbe).

Sestavo krajevnih odborov odobri po sklepu teh odborov in na podlagi mnenja sreskega načelnika ali predsednika mestne občine ban kot predsednik banovinskega odbora (čl. 17. točka 5 uredbe). V ostalem je ta sestava odvisna od krajevnih in gospodarskih razmer v dotičnem okolišu.

Vsak krajevni odbor mora s svojimi člani in še z drugimi osebami organizirati posebne oddelke (ekipe), ki so poklicani, da izvršujejo v času letalskih napadov gradbeno-tehnično, gasilsko ter zdravstveno službo in službo za odkrivanje in uničevanje bojnih stрупov. Ta služba bo v manjših krajih seveda težje izvedljiva. Ti oddelki morajo imeti primerno število moštva, ki pa mora biti v svojem poslu dobro izvežebano ter opremljeno z maskami in zaščitnimi oblekami.

Med krajevnimi odbori moramo razlikovati zavodne in obratne odbore za zaščito pred letalskimi napadi, ki jih morajo po čl. 19. točka 1-a postaviti uradi in podjetja. V ostalem pa je treba te odbore slično organizirati, kakor je predpisano glede krajevnih odborov.

PRAVNI ODNOS ODBOROV DO OBLASTVENIH ORGANOV

Uredba nalaga odborom, zlasti krajevnim, razne posle in sicer v glavnem (razen naštetih) te-le:

- a) Po čl. 11. točka 2 odločajo banovinski odbori o zadevah, naštetih v tej odločbi; krajevni odbori pa odločajo v smislu čl. 18-8. 2. odst. o tem, kako morejo biti varovana podjetja zoper zračne napade.
- b) Po čl. 8. točka 2 uredbe sklepajo krajevni odbori o protiletalskih zaščitnih napravah v državnih uradih.
- c) Krajevni odbori morajo organizirati navedene oddelke za izvrševanje gasilske in druge službe, sestaviti načrt krajevne zaštite ter podati banski upravi predloge glede ev. evakuacije in propagande.

Ako premostrimo predpise pod a) s pravne vidika, moramo priti do naslednjega zaključka: V naši državni organizaciji so

oblastva in organi, ki jim pritečejo oblastvene funkcije, le oni, ki so omenjeni v ustavi, v zakonu o ureditvi vrhovne državne uprave, v zakonu o notranji upravi ter v zakonu o občinah in zakonu o mestnih občinah. Ta oblastva morejo izdati odločbe, ki so v danem primeru izvršne po določbah zakona o obnem upravnem postopanju. V vseh primerih, v katerih naj odbori »odločajo«, bo tedaj dotične odločbe uredbe razumeti tako, da poslujejo odbori v stvari toliko časa, dokler ne pride med njimi ter posameznikom ali podjetjem do spora. V tem primeru pa more biti za izdajo odločbe poklicano le pristojno državno ali samoupravno oblastvo. V nekaterih primerih bo »odločba« dotičnega odbora pomenila enostavno predložitve predlozila pristojnemu oblastvu.

V primerih pod b) bo umestno, da se starešine dotičnih državnih uradov (ana-

logno banovinskih uradov in zavodov) obrnejo sami za svet in mnenje na krajevni odbor zaradi protiletalske zaštite njihovih uradnih prostorov.

Iz tega sledi, da je smatrati odbore po uredbi za zaščito pred letalskimi napadi v glavnem kot posvetovalne in pomožne organe, v izvrševanju zaščitne službe v času letalskih napadov pa za važne izvršilne organe državnih in samoupravnih oblastev (ministra, bana, sreskega načelnika, predsednika občine).

V ostalem bodo izdane o pristojnosti krajevnih odborov glede na obrtna in industrijska podjetja potrebne odredbe banske uprave.

Dasi ne preti kaka vojna nevarnost, je izvedba protiletalske zaštite že v mirnem času čin prevladnosti in izraz skrbi za življenje in premoženje državljanov. To delo bo tem uspešnejše izvršeno, čim bolj bodo oblastva, odbori in prebivalstvo v harmoničnem in požrtvovalnem delu, a brez razburjenja in nepotrebnega ugibanja sodelovali.

Državna oblastva, banovinski odbor, krajevni odbori in občine, zlasti ljubljanska, celjska in mariborska, so na delu na podlagi sedanjih predpisov. Dr. O-n.

Jesen v Slovenskih goricah

Čas trgatve — čas veselja na naši lepi obmejni zemlji

Jesen lega v Slovenske gorice. Stari ljudje pravijo, da je Sv. Jakob mesca julija prvi jesenski god. Od tega časa pa še le prav za prav pričnemo prva dela pospravljanja poletnih pridelkov. Torej že v tem času prihajamo v prvo jesensko dobo. Ta doba pa dokaj kmalo dobi svoj pravi izraz, ko ob Jernejevem zapojejo klopotci po vinorodnih gričih in brdih naših gor. Vinogradniška dela prenehajo in grozdje postaja že okrog praznika Vnebovzvetja mehko. Naši vinogradniki najamejo za dobo od tega časa pa tja do trgatve posebne vinogradne paznika »outarja«, ki pazi na dozorevajoče grozdje, da ga vinčarska deca, kokoši ali morebitni vaški ne pridriprav ali popotnik ne zoba. Običajno so za te prestopke velike kazni, ki jih izvršujejo pazniki po večini sami. Uboga vinčarska kokoš mora biti ves ta čas zaprta, da ne uhaja v vinograd, kjer bi jo zadel usoda pazniške puške. Čim bliže je trgatve, tem strožje je kontrola po gorah. Seveda se to izvaja po večini le pri gosposkih vinogradnikih, dočim imajo kmeti v velikem delu le samorodno šmarnico, na katero pa ne polagajo velike paznje, ker je itak prepovedana. Grozdje dozoreva naglo in v vse se že pripravljajo na največješji jesenski čas, — čas trgatve.

Pomemben je dan trgatve pri hiši, ki ga mnogi imenujejo kot domači praznik. Staro in mlado je danes zdravo in v hladnem jesenskem meglestem jutru, ki grozdju dobro de, že ropota z škafi, kanglami in košarami po grapah. Od spodaj bomo začeli in gor brali, odloča gospodar, ali kdo drugi od domačih »čista berite! Iz jagod teče!« Zopet se slišijo opozorila, po dva in dva eno red, pa paberkov ne pūšete. Zdjaj zobjite, pravi gospodar vedeč, da boš dal nato grozdju mir, ko se nazobješ in nato ves dan prešiš v žetodcu zagode. Jagode so od jutranje megle zavite v prosojno kopreno, ki jo odrgne šele opoldansko jesensko sonce.

»Pūtar!«, se oglašajo že trgači in kličejo fanta, ki bo nosil »pūto« ali brento. V sumi si je urezal palico, v katero bo zaporedoma vrezaval, koliko jih je nesel na prešo; vsaka deseta dobi široko zarezo ali rimsko število X. Domača Micka mu je zataknila pušelj za kloboč kot je pač navada, a ta pa še bolj iz nekega posebnega znanstva, ker se tako rada ljubko pogledata. ... Po hribih že pojeva megla, le v dolinah še zakriva pogled v gorice. Povsod že vlada veselje in petje ter vriskanje odmeva iz hriba v hrib. Tam na drugem bregu se sliši poskočna vihrava pesem:

Zadost zadost je širok svet
zadost mladim je deklet
če hočest se ženiti
na vsaki prst deset

»Toliko polovnjakov, koliko je namrtnjakov, tilko štrijankov koliko je šljankov« so rekli gosposdinja, ko so prinesli južno: beli kruh in veliko ročko vina. Sedaj je prilika za šaljiv razgovor. Mladina se po navadi zbere skupaj in veselo kramlja o vsakdanjem vaškem življenju, pa tudi radi se »obirajo« ali ponorčujejo med seboj. Stari pa se le raje pogovarjajo o lepem vremenu, o dobri ali slabi trgatvi. Da, kjer se imajo nekateri konservativni kmetje tisto nesrečno šmarnico, tam je huda bratva, ker vse jagode leži po tleh, posebn če berejo ob dežju ali mokrofi. Tam v gosposkih vinogradih pa imajo povečini sam gudefi, rizling, silvanec, šipon itd.

»Jaz imam najrajši amerikanc«, se zavzema rdeča Micka tam od sepa.

»Ja, ko so ga pobari pod tvojim oknom zobali. Saj so vse kolje polomili. Tam v oni grapi se še danes pozna, kako so se tepli«. Smeh in odobravanje. Micka pa je še bolj rdeča. Taka šala dolgo živi v enem kraju.

Opoldne. Glas zvona se razlega po grapah in odmeva po vrhovih tja daleč po valoviti pokrajini vinogradniškega gričevja. Nič predolga obeda ni ob trgatvi, ki je kar na prostem ob grapi ali pod bližnjo jablano, še vse preveč zelje in redi je: meseno žilpo, lentivo, zelje in povrh velik kdp svinjske mesa, povrh pa zopet ročka vina, da se oplahne. Kdor je hiter pri skledi po pogovoru »Kak pri jeli, tak pri delu«. Po obedu pa berati zopet odidejo urno na delo z noži in škarjami, deca pa s skilječki. Da deca še danes niti v šolo ni šla, pa tudi pasti ne bo treba. Na preži je postalo živo. Moški so prišli re-potati, ki so še dopolne pomivali sode in pripravljali obroč; že plešejo z bosimi nogami po grozdju, v sredi kmetje pripravljajo koš in mošt že teče v kad.

Da, klopotci, posebnost Slovenskih gorice: na visoki ranti zakopani globoko v zemljo, z močnimi klini počez, kraljuje in se šopiri ter gosposdi nad goricami naš klopotec z več metrov dolgimi vetrnicami, s težkimi macijeli, s prostro vtičeno in pojočo bukovno blanj in z ogromno brezovo metlo, s pomočjo katere se osebno vrti in obrača, po vetru.

Popoldne je vedno luštnjeje v goricah, fantje že veselo krikajo, društva beračev mladih in starih pa veselo prepeva:

En hribček bom kupil
bom trsek sadil
Prijetle povabil
šele sam ga bom pil...

V soncu se svetijo pisane janke in robci, v trumah stopajo berači proti vrhu, zdaj čisto v drugem razpoloženju kot v marcu ob kopl. Gosposdar prinese ročko z vinom; da, pa se ga je tudi danes pošteno nalezel in se prav rad šali, da celo pozabi vleči pipo in mu ogenj ugasne.

Po česti mimo vrta se vozijo lastniki gosposkih gor, vli in zidanci, ki živijo v mestu in mnogi celo čez mejo. Ti se prikazujejo le po parkrat na leto in imajo po navadi nastavljene posebne oskrbnike, ki nadzirajo vinčarsko delo v goricah ob rezi, kopl, škropljenju in rigulanju. Teh ljudi vinčar ne gleda rad, ker mu odjedajo kruh izpred ust. Sedaj jeseni prihajajo gosposdarji po sad vinčarjevih žuljev; s seboj pripeljejo samo gosposdo, svoje sorodnike in prijatelje, ki dokaj radi obudujejo življenje našega kmeta in delavca in si ustvarjajo svojevrstno sodo. Poleti ob času žetve, košnje in mlave jih ni bilo videti. Toda v jeseni: koliko gosposdov v kratkih hlačah in gospe s sončniki srečaš toč, ki se ne sramujejo nositi nabesane velike nahrbtnike. Tem ljudem se naš Slovenjogorčan pač rad malo pomehuje in to naskrivaj, in dobro se mu zdi, da je tako doma na svoji zemlji.

Življenje posameznih slojev in poklicev je v Slovenskih goricah zelo različno. Svoje vinograde ima skoraj vsak kmet, to je poljedelec, ki ima svojo lastno vprežno živino, deloma tudi želar. Najlepši deli gorice so po večini v rokah gosposde, ki lahko plačuje delavce, nabavlja orodje, potrebna škropliva, umetna gnojila itd. Gosposdi in večina kmetov, ki bivajo oddaljeni od svojih gor, imajo svoje vinčarje. Tega sloja, ki ga prištevamo med proletarijat, je pri nas zelo mnogo. Statistika navaja, da živi v vsej Sloveniji nekaj nad 6000 vinčarskih družin. Njihov položaj je zelo težak. Oni so lastniki le borge imetja pohištva, edine krevce ali samo kose in po dva prašila. Le redke so družine, ki bi to imetje presegale. Poleg težkega dela v goricah skoz vsi pomlad in jesenje pomagajo opravljati gosposdarju še vso poljsko delo in mlačvo, za kar dobijo mertik in imajo

kakšen ogon zemlje v najemu. Najmanj pomenijo kot razred med kmeti predvsem zato, ker nimajo svoje zemlje niti koče. Razredi so po posameznih vaseh časih strogo ločeni. Življenjski pogoji med družinami se močno razlikujejo. Nekateri so socialno mnogo bolj izrabljani in zapostavljeni od drugih.

Dasiravno v Slovenskih goricah vinčarski stan skorajda prevladuje ostale številsko, je najti le dokaj malo stanovske zavesti in smisla za skupno borbo v korist vsemu stanu in sleherni poedini družini. Razumljivo tudi je, da slovenjogoriskega vinčarja uničujejo bolj ali manj znoani odnosi posameznega vinčarja do svojega gosposdarja. Vsako gibanje naperjeno po zahtevi ureditve socialnih razmer med vinčarji in gosposdarji, skušajo vinogradniki v kail uničiti. Naš človek je v tem pogledu še prav posebno konservativen in mirno sprejema razmere od nekda. Je pač človek, povezan z zemljo in skrajno zanesljiv.

Šmanta, kako se v septembru in oktobru sonce hitro nagne za gore: zdaj te je še gredo v hribet, a moraš že oblačiti suknjic. Vedno večje razpoloženje prevladuje v gorici in tudi pri koč je že vedno več ljudi, ker se tudi popotnik rad oglasi pri tako veselju družbi kot je na preži. Noč beračev vedno bolj lovi in prišli so že pomagat sosedovi, ki so ostali doma. V velikih skrbih je tudi gosposdinja, ki pripravljajo večerjo. Iz kmetčke peči diši po mesnini in gibanicah.

Večerja je glavna gostija, ki se je vse najbolj veselijo, posebno pa še mladina. Vse se zakaže, kar je takega pri hiši: mladi prašček, ki so ga že jutraj zaklali, prihaja prvič v poštev, puran slovite štajerske pasme, pa kakšna gos ali kokoš. Človek je od celodnevne pripogibanja in čepanja zdelan, pa se vrže na jed, a mu na žalost že pri tretji rihti zmanjka v žetodcu prostora. Pridejo še na vrsto gibanice, pečena kuretna, kuhano vino, čaj, joj, joj... Nato zapoje dobro razpoložena družba veselo pesmi. Nenadoma pa se oglasi pod oknom stric s harmoniko, ki ga prav posebno mladina z veseljem sprejme. Tudi gosposdar — oče bo malo stopil z gosposdino, dadi se je že podnevi malo navlekel, pa bo za to bolje šlo. Harmonika poje vso noč, deske pokajo pod urnimi nogami plešalcev. Zunaj pa sanja prelestna jesenska svetla noč, lahen vetrni odaja gorice in klopotec tam nad vinogradom leno poje svojo jesensko pesem, vmes se sliši iz bližnjega gozda glas sove. Tam na drugem bregu se sliši enako razpoloženje, kjer tudi prejačo grozdje. Skupina fantov pa odhaja v vas, petje in krikanje odmeva od povsod.

Vse notrje pridejo to noč na vrsto: ko se gredo dekleta iz koč hladit, jih prestrašijo z belo rjuho ognjeni moški in v strahu zopet zbežijo v koč. Na vrsti so tudi druge običajne zabave kakor karte, kmetiči kino in pripovedujejo o strahovih, da si ženske sčasoma niti ne upajo več pogledati skoz okno.

V teh mesečnih jesenskih nočeh žanjejo ponekod žanjice ajdo, pa tudi kurozo še mnogi ličajo, kjer se zbira navadno velika gružja ljudi iz cele vasi in veselo prepevajo, pa po dovršenem delu tudi plešejo do pomega jutra.

Doma na preži pa hodijo prešarji ob sajasti laterni vso noč po rigle, sučejo težek kamen z vretenom zdaj na levo, zdaj na desno, kadajo, modrujejo, točijo in merijo na polovnjake, pojejo, pa zopet politizirajo, razdirajo koš in ga znova delajo — dokler se prešpan ne obesi.

Tako poteka jesen v Slovenskih goricah, pa največješji trenutki trgatve, ki traja po nekoč po več dni in več noči. —jh

POZOR!

POZOR!

OTVORITEV

novе trgovine unanjenih izdelkov

„ZORN“

TYRŠEVA CESTA

PALACA BANKE SLAVIJE

TOVARNIŠKA ZALOGA

KOVCEGOV — AKTOVE — DAMSKIH TORBIC — DENARNIC — NARJENIKOV
IN DRUGIH POTOVALNIH POTREBŠČIN

Lastni izdelki

Velika izbira

Uspehi ljubljanskega češpljevega tedna

Kdo je imel največ koristi

Z magistrata nam poročajo: Češpljev teden, ki ga je mestna občina ljubljanska priredila predvsem na ta način, da je popustila trošarino na vse uvožene češplje in silve od 13. do 20. septembra, je imel večstranski uspeh. Glavni uspeh je pač ta, da na ljubljanskem trgu še nikdar in tudi ob najbolj bogatih letinah niso bile češplje tako poceni kakor ob češpljevem tednu.

Ceprav je cena za kilogram lepših češpljev padla celo na 1.25 din, vendar pa ljubljanske gosposdine, to so tene še niso bile popolnoma zadovoljne, ker so zvedele, da se mnogo nižje cene na štajerskem in sploh ob mejah banovine. Mestno poglavarstvo se je sicer potrudilo, da bi privlačilo kmete tudi iz oddaljenih in s češpljami najbolj bogato obdarovanih krajev, saj so propagandne članke za češpljev teden objavili tudi štajerski listi in po vsej banovini razširjeni ljubljanski tednik. Namestu, da bi bile zadruge na deli organi, nizele dovoz češpljev v Ljubljano, so to dobičkonosno delo zopet prepustile prekupčevalcem. Na drugi strani pa ljubljanske gosposdine ne računajo na velike stroške prevosa, ki so prav značilni področja v Ljubljano pripeljejo češplje.

Ljubljanski trošarinski inšpektor uradi so ugotovili, da je bilo v Ljubljano v 8. dneš. namreč od 13. pa do 20. septembra, brez trošarine uvoženih točno 145.143 kg češpljev. Velika večina teh češpljev je prišla v Ljubljano po železnici, saj so samo inšpektor uradi na glavnem kolodvoru našli 90.257 kg češpljev. Večino so poslali kmetje sami na ljubljanski trg, vendar pa je

tudi dosti večjih pošilj iz Borne in iz drugih banovin med njimi, torej takega blaga, ki so ga v Ljubljano pripeljali prekupčevalci, saj je s tovrstnega kolodvoru prišlo v mesto 55.122 kg, a 25.135 kg češpljev so prišlele kmetice same po železnici na ljubljanski trg, namreč samo z glavnega kolodvoru. Poleg tega so pri mitnici na Dolenjski cesti naračunali 25.924 kg češpljev, ki so jih v Ljubljano pripeljale in prišlele kmetice z Dolenjske.

Velika večina češpljev je torej prišla v Ljubljano iz oddaljenih krajev, vendar so pa tudi okoliški kmetje imeli ob češpljevem tednu prav lep mašček. Mimo mitnice na šmarinški cesti je bilo v mesto pripetanih 1.080 kg češpljev, po Celovški cesti 1.986 kg, po Tyrševi cesti 4.452 kg, skoz Moste 7.510 kg, po Poljanah 5.646 kilogramov, po Hlanki cesti 6.622 kg in po Tršaki cesti 1.600 kg češpljev.

S podarjeno trošarino je mestna občina dala ljubljanskim gosposdijem prav lepo darilo, ker znaša za vse češplje odpisana trošarina približno 37.000 din. Toda na drugi strani so imeli ljubljanske gosposdine tudi ta dobiček, da so zaradi velike konkurence cene češpljev padle in so za izredno mali denar lahko dobile res zdrave in prvotne češplje.

Trdno smo prepričani, da je ljubljanska mestna občina s prireditvijo češpljevega tedna zelo ustregala tudi našemu kmetu, saj Ljubljana še nikdar ni kupila toliko češpljev kakor ob češpljevem tednu. Dobro se nam kmetje zavedajo, da tudi še nikdar niso prodali v Ljubljani češpljev s tako veliko razliko pri ceni in primari s

osmo na njihovem domu. Tako so s ljubljanskim češpljevim tednom zadovoljni kmetje in ljubljanske gosposdine, kar je bil tudi namen mestne občine ljubljanske.

Z druge strani nam pišejo: Ker so letos češplje po vsej državi bogato obrodile, izvaja se je vsled izrednega položaja zelo otežeklo, kakor tudi, da omogoči svojemu prebivalstvu, da se založi z živili, je mestna občina ljubljanska priredila tako zvani češpljev teden od 13. do 20. t. m., ko se običajna užitnina 25 par od kg ni pobirala. Vsekakor je bil ta ukrep mestne občine hvale vreden, sedaj, ko je češpljev teden za nami, pa je umestno, da se vprašamo, v koliki meri je bil namen češpljevega tedna res dosežen in komu je žrtve mestne občine največ koristila. Predvsem si oglejmo cene. Prvotno so napovedovali, da bodo češplje celo po 1 din za kg, kar pa se zdelo ni uresničilo in so se prodajale menda najcenejše po 1.50 din za kg. Ker čitamo v listih iz dneva v dan, kako izredno nizka je cena češpljev v posameznih produkcijskih okoliših, se nam vsiljuje sum, da je znesek 25 par pri kg, za kolikor bi se češplje morale poceniti, ker mestna občina ni pobirala užitnine, le v mali meri prišel v prid konsumentu, pač pa so se s to ugodnostjo okoristili predvsem prekupčevalci.

ZVOCNI KINO SOKOLSKI DOM
V HlANKI — Telefon 41-79.

RDEČI KRIZ

predvaja samo še danes film

MARINELLA

V glavni vlogi: TINO ROSSI, slavni pevec s Korzike

Predstave: jutri ob 3., 5., 7. in 9. uri, v ponedeljek ob pol 9. uri.

Prihodnji spored:

STRUP

Povod tej notici pa je prav za prav nekaj drugega; dejstvo je namreč, da je bila tudi kvaliteta dobavljenih češpljev v nekaterih primerih taka, da izziva najostrejšo kritiko. Našli so se brezvestni prekupci, ki so v posamezne košare naložili docela malovredne češplje, porabne kvečjemu za žganjekuho, na vrh pa naložili prav tanko plast bosanskih (ali boljše štajerskih) češpljev in take češplje prodajali po 1.50 din za kg. Res je plačal odjemalec za košarico češpljev le 18 din, toda če se pomisli, da je bilo v njej kake 4 kg češpljev, sposobnih za vkluhanje, je dejansko plačal te češplje po 4.50 din za kg.

Kakor čujemo, so bile zaradi takih primerov podane celo policijske ovadbe. Za bodečo bi bilo želeli, da se mestno tržno nadzorstvo pri svojem delovanju ne omeji le na to, ali in v koliko je neko blago užitno, ampak tudi, ali v celoti ustreza svrhom, za kakršne se odjemalcem nudil.

Iz Celja

—c Abonma za novo gledališko sezono v Celju je razpisal. Cene v abonmaju so sledeče: lože I. reda 1575 din, lože II. reda 1260 din, lože III. reda 1008 din, lože IV. reda 756 din. Sedeži v parterju: od I. do III. vrste 252 din, od IV. do VI. vrste 215 din, od VII. do IX. vrste 177 din. Galerijski sedeži: I. vrsta 126 din, II. in III. vrsta 101 din. Ker je letos določen za abonma 10 predstav (6 dramskih in 4 operne odnosno operetne), so cene za to sezono nekoliko zvišane. Obonenti lahko plačajo abonma v šestih mesečnih obrokih.

—c Koncert vojaške godbe v korist Rdečega kriza. Godba 39. pešpolka, ki je priredila v nedeljo dopoldne in v četrtki popoldne pred mestnim poglavarstvom dva koncerta v korist RK, bo priredila drevo ob osemh v Celjskem domu pod vodstvom kapelnika g. Petra Fabijanovića koncert, čigar dobiček je prav tako namenjen RK.

—c Nedeljski nogomet. Na Olimpijskem igrišču v Gaberju bodo v nedeljo 24. t. m. tri prvenstvene tekme. Ob 10. dopoldne se bo pričela drugorazredna prvenstvena tekma med SK štorami in SK Jugoslavijo, ob 14.30 prvenstvena tekma mladini SK Celja in SK Olimpa, ob 15.30 pa podsvetna prvenstvena tekma med SK Olimpija in SK Hrastrnikom. Tekmo Hrastrnik-Olimp bo sodil g. Erlih iz Ljubljane.

—c Propagandni atletski miting, ki ga bo priredila atletska sekcija SK Celja v nedeljo 24. t. m. ob 9. dopoldne na Glaziji, bo obsegal teke, skoke in mete za juniorje, omladince in seniore. Nastopili bodo domači in tudi drugi atleti. Prireditve bodo gotovo prav lepa in zanimiva.

—c Mestno parno in kadno kopališče bo v nedeljo 24. t. m. zaradi prekinitve toica zaprto.

—c Slovenski večer, ki ga je nameraval prirediti socialni odesk celjske sokolske župe v soboto 30. t. m. v Celju, je zaradi sedanjega splošnega položaja preložen na prihodnje leto. Slovenski večer bo izvršen v okvir prireditve Sokolskega društva Celja-matice, ki bo prihodnje leto praznovalo 50letnico, ali pa v okvir proslave 30-letnice celjske sokolske župe, ki bo tudi prihodnje

Izredno napet film, ki predčuje opasno delovanje vohunov med vojno. Film, ki je baš te dni izredno zanimiv in aktualen!

Velik del filma je napravljen celo po originalnih posnetkih slik iz svetovne vojne!

Predvaja Rdeči križ v KINU UNIONU — Telefon 22-21

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri (v nedeljo) ob 10.30 (po žilanih cenah) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri

EDWIGE FEUILLERE, ERICH V. STROHEIM in JEAN GALLAND

ZAKAJ SEM POSTALA VOHUNKA?

Delovanje francoskega vohunkega urada »deuxieme bureau«. Njegova voditeljica, najlepša Parizanka, se bori z vsemi sredstvi, na življenje in smrt, s šefom nemške protispionaje, dokler ga ne zaplete v svoje mreže in se maščuje za smrt svojih staršev.

POZOR! Mladini izpod 16. let ogled filma ni dovoljen!

OSKRUNJENA KRI

Izredno zanimiv - edinstven - kulturno poučen film, ki obravnava eno najdelikatnejših snovi v človeškem življenju — temo seksualnega življenja. Vsekaj baš po poučen o opasnosti nedopustne ljubezni in o posledicah spolnih bolezni.

SAMO PAR DNI NA PROGRAMU! — Predstave ob 16., 19. in 21. uri

PREDVAJA RDEČI KRIŽ V KINU SLOGI — TEL. 27-30

KINO MATICA, tel. 21-24 ob 16., 19. in 21. uri — Jutri predstava tudi ob 10.30 uri

JAMILA

DVA MESECA JE BIL TA FILM NEPRETRGOMA na sporedu v enem prekrasni francoski film iz čarobnega Orienta po romanu ANDRI BORDOA. CHARLES VANEL in DENISE BOSC, ki je s svojo klasično lepoto osvojila ves Pariz.

največjih kinematografov v Parizu.

DNEVNE VESTI

— Železniškim upokojencem in vdovam. Vsem upokojencem in vdovam, ki prejemajo svoje pokojnine od finančne direkcije v Ljubljani, bo finančna direkcija poslala prijavo za prejemanje draginskih dokladov vsakomur po pošti na dom. Za tiste upokojence in vdove, ki prejemajo svoje pokojnine od železniške direkcije v Ljubljani, bo ista direkcija prijave dostavila vsem železniškim postajam, kjer jih bo vsak prejel ob času predložitve železniških legitimacij v podaljšanje, kamor se bodo tudi izpolnile vrline. Upokojenci in vdove z otroci, stari nad 16 let, ki obiskujejo šolo, naj v svojo lastno korist takoj predložijo soka potrdila pri ustanovi, ki nakazuje pokojnino. — Društvo železniških upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani.

— Mira Bašić angažirana v Ljubljani. Zagrebški listi poročajo, da je ljubljanska opera angažirala mlado pevko Hrvatice iz Travnika gđ. Miro Bašić, ki je v pretekli sezoni z uspehom gostovala v ljubljanski operi.

— Mina v Dunavu. Madžarske vojaške oblasti so obvestile poveljstvo rečne plovice v Vukovaru in ostala poveljstva na Dunavu, da se je na madžarski strani ob oboji Dunava odtrgala mina, ki jo je reka odplavila v naše vode. Mina ima obliko deske in je 1,20 m dolga in pol metra široka ter pobarvana tako, da je na površini vode ni lahko opaziti. Po mnenju madžarskih oblasti se mina nahaja v bližini Vukovarja.

— Nemčija nam dobavlja zdravila. V prvi polovici letošnjega leta je Jugoslavija uvozila iz Nemčije za okrog 17 milijonov din raznih zdravil. Lani je v prvi polovici leta uvozila za 13,5 milijonov din, predlanskim pa samo za 12,6 milijona dinarjev. Nemčija je patenatnem glavni dobavitelj zdravil Jugoslavije.

— Samostojno tobačno režijo za banovino Hrvatske zahtevajo pridelovalci tobaka v Hercegovini. Sedež tobačne režije, ki naj bi bila zasebna in popolnoma samostojna, bi bil v Mostarju. Bosna in Hercegovina sta imeli svojo samostojno tobačno režijo do 1. 1918. Letošnji pridelek tobaka v Hercegovini, kjer so zasadi 170 milijonov tobačnih sadik, bo sodeč po sedanjem stanju, znašal okrog 450 vagonov tobaka.

— Nenavadni nagibi za zločin. 16letni pastir Josip Dangubić je na paši z nožem umoril svojega tovariša 17letnega pastirja Adama Turpola iz Bačuge pri Sikšu. Pred nekoliko dnevi je mladi morilec dejal svojim tovaršem, da mora nekaj storiti, da bo prišel v Gradiško.

— Sreč, ki ima samo tri ljudske šole. V duvanjskem sreču, ki ima okrog 30.000 prebivalcev, imajo samo 6 ljudskih šol, zaradi pomanjkanja učiteljev pa so tri ljudske šole zaprte, tako da morejo otroci obiskovati samo tri ljudske šole. Več sto šolobveznih otrok je brez pouka.

— Velik vliom v Vukovaru. Neznani vliomilci so odnesli iz stanovanja barona Ivana Adamovića, ki upravlja posestvo grofa Eltza v Vukovaru, za okrog 150.000 dinarjev vredne dragocenosti. Policija je aretirala dve okrađeniščini sluzkinji, ki sta osumljeni, da sta bili v zvezi z vliomilci.

— Po 25 letih je našel sestro. Murat Hajdar Hodžić iz Dubrovnika je po 25 letih našel svojo sestro. Med svetovno vojno je Murat hotel pobegniti v Turčijo. Njegova sestra je odpotovala po morju. Murat pa z železnico, sestati pa sta se nameravala v Solunu. Sestre Hatidje pa Murat v Solunu ni našel. Do nedavnega je bil prepričan, da se je med vožnjo v Solun ponesrečila. Pred dnevi je Murat zvedel, da njegova sestra živi v Carigradu in je omožena ter ni več za hrvatskega jezika.

— Stanomor popularnega Zagrebčana. V pisarni komercialnega urada železnice v Martičevi ulici v Zagrebu, kjer je bil uslužben kot blagajnik, se je obesil upokojeni major Milan Matić, ki je bil v Zagrebu zelo popularen človek, znan kot izredno dober družabnik. Zadnje čase se ga je lotila potrtost in v težki duševni depresiji si je končal življenje. V poslovnih pisarnah na vse svoje prijatelje je prosil, naj ga pokopajo brez ceremonij. Na vrata so, v kateri se je obesil, pa je prilepil listek, na katerem je bilo zapisano: »Pazite, lahko se prestrašite; kar boste videli, ni prijetno!»

— Požar. Dostoj je neznan zločin. 19. t. m. zvečer povzročil požar v gospodarskem poslopu posestnika Lipeja Fr. v Gor. Šušici na Bišelskem. Leseno in s stano krito gospodarsko poslopje je pogorelo do tal in je lastnik oškodovan za najmanj 10.000 din, dočim je bil zavarovan za 5.000 din. Ker je bilo gospodarsko poslopje tik poti, je tudi možno, da je koo mimoidoči vrgel proti njemu ogorek cigarete. Na gospodarskem poslopu je prenočeval domači hlapec, pa je za las manjkalo, da ni zgorel v ognju, ki se je z bliskovito naglono razširil na vse poslopje.

— Ponesrečen. Pri nakladanju hlobov se je ponesrečil delavec Kristelj Silnik, zaposlen pri Heintzmarji lesni industriji v škofiji Lodi. Na roko mu je padel težak hlobo in mu jo zlomil. — V Vilmanovi stroj. delavnici v Slomškovi ulici so se podrla na Antona Peterka velika železna vrata. Poškodovana so mu dano roko. — Ponesrečnica

Uršula Potočnik iz Podgorice je včeraj padla po stopnicah in si zlomila levo roko. Na vozniška cestne železnice Franceta Purkarta iz Ljubljane se je smoti podrla skladovalnica drv in ga je poleno udarilo tudi na obraz pod oko. 6-letni monterjev sinček Peter Balantič iz Kamnika je padel skozi okno in si zlomil desno nogo. — Doma na dvorišču je padel po bregu posestnikov sin Ivan Brolih iz Vnanjih gor in si zlomil desno ključnico.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo po večini oblačno in spremenljivo vreme. Včeraj je deževalo v Zagrebu in Beogradu. Najvišja temperatura je bila v Zagrebu. Kumboru in Dubrovniku 26 v Splitu 25. v Beogradu, Sarajevu in na Visu 22. na Rabu 21. v Ljubljani 20,5. v Mariboru 20,3. Davi je kazal barometer v Ljubljani 760,6, temperatura je znašala 11,4.

Iz Ljubljane

—lj Predavateljski odsek Zveze kulturnih društev v Ljubljani prosti vse one gospe in dame, ki bi bili v letošnji sezoni pripravljeni predavati pri društvi ZKD, naj sporočijo tajništvo ZKD (Kazina, II. nadstropje) svoj točen naslov ter naslove predavanj.

—lj Združenje trgovcev v Ljubljani opozarja članstvo na še obstoječo določilo § 6 zakona o pobijanju draginje, ki pravi: »Vsakdo, ki prodaja življenjske potrebščine v obratovalnici na trgu ali drugem kraju, mora sumarno ali podrobno označiti cene posameznih predmetov tako, da jih vsakdo lahko razločno vidi. Za življenjske potrebščine se po tem zakonu smatrajo hrana (jed in pičja), živalska krma, obleka, obutev, kurjava, razsvetljava, polj. priprave, kmetijsko orodje, zdravila in drugi predmeti nujne potrebe, kakor material za njih izdelavo. Pravilnik zakona § 3 določa še posebej, da mora imeti vsaka obratovalnica tudi svoj katalog (cenik), toda ob vsem tem mora biti na vsakem predmetu, izloženem bodisi v obratovalnici, bodisi pred obratovalnico, v oknu, (izlozbi) razločno označena cena.« Dokler ne stopijo v veljavo drugačni predpisi, naj se članstvo združenja trgovcev ravna po gornjih navodilih. 458—n.

Danes ob 20., v nedeljo ob 14.30, 17.30 in 20.30 uri

„Tajni kurir Petrograda“ in „Trdnjava molka“ KINO MOSTE

—lj Francoske tečaje otvarja spet za odrasle s 1. oktobrom francoski inštitut. Pouk bo v Ljubljani na moškem učiteljsku, Resljeva cesta 10. Vpis ob 26. IX. naprej pri služilni učiteljski g. A. D. lencu. Mesečna ukovina je 15 din. Za to ukovino se lahko obiskujejo vsi tečaji, ki trajajo 7 mesecev. Nadaljnji podatki so razvidni iz razglašene na uradni deski v veži moškega učiteljskega. Obisk priznanih tečajev toplo priporočamo in se interesenti vabijo k pravočasnemu vpisu.

—lj Starokatoliška služba božja. V nedeljo 24. t. m. bo ob pol 9. služba božja v kapeli starokatoliške cerkve na Gospodarski cesti št. 9, ker je bila zaradi nepremagljivih zaprek odpovedana nameravana služba božja na Jesenicah.

—lj V evang. cerkvi bo v nedeljo 24. t. m. ob 10. dopolne svečana služba božja; pridigo bo imel g. senior Baron iz Maribora.

—lj Članice ženskih društev slovenske sekcije Jugoslovenske ženske zveze ne pozabite, da bo naš občni zbor jutri v nedeljo 24. t. m. ob 9.30 v sejni dvorani mestnega magistrata v Ljubljani. Odbor. 456—n

—lj Razstava sadja, povrtnine in cvetlic. Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Mostah bo priredila od 30. sept. do 2. okt. v telovadnici ljudske šole v Mostah razstavo sadja, povrtnine in cvetlic, ki bo večjega obsega. Prireditveni odbor, v katerem je na čelu g. Erjavca, je poskrbel, da bo razstava čim popolnejša. Z razstavo hoče podružnica pokazati koristi v smotrnem gojenju sadja in povrtnine s cveticami pa zbuditi čut do dekoracije vrtov, oken in balkonov. Oficielna otvoritev bo 30. t. m. ob 15. Obisk razstave bo prost vstopnine in bo mogoče slehernemu, da si jo ogleda. Prireditvenemu odboru želimo, da mu bo trud plačalen z zanimanjem občinstva za razstavo.

—lj Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi je naslov brošure, ki jo je spisal ing. Stanko Dimnik in jo je izdal in založil Komite tehničnega dela v Ljubljani. — Brošura vsebuje praktična navodila za napravo za kloniš pred letalskimi bombami. — Prodaja se v vseh knjigarnah po ceni 5 din.

—lj Za Rdeči križ. Neimenovana gosposodica je prinesla iz OUZD zbirko 160 din kot dar za Rdeči križ namestu venca na grob pokojne gospe Hlavaty. — Ga. Kornelija Aleksandrovič roj. Podkrajšek, soproga majorja v Ljubljani, Erjavčeva 3, je darovala Rdečemu križu 500 din na željo njenega pokoj brata Henrika Podkrajška, profesorja na srednji tehnični šoli v Ljubljani. Za plemeniti dar se Rdeči križ iskreno zahvaljuje.

— Velikodušen dar Društvu slepih. Uradništvo upravnega oddelka kr. banke uprave dravske banovine je darovalo bednim slepim velikodušno dar 100 din kot preostanek venca na grob umrlega g. Karla Ferjane. Društvo se v imenu ubogih slepih toplo zahvaljuje za plemenito gesto. Obenem prosimo plemenito srca, da se spomnijo na kakršen koli način gorja slepcev. Hvala vam bodi.

—lj Za mestne reveže sta darovala g. Stanko in ga. Majda Baver, Komenskega ul. 24., 100 din v počastitev pok. prof. Adolfa Lapajnet, družina g. polkovnika Oskarja in ga. Mare Vidic, Cesta 29. oktobra št. 12, je poslala 100 din v počastitev pok. generala Adolfa Kilarja, a mestna vrtnarija je v znamenju tega darila položila na krsto preprost venec v mestnih barvah. Mestno poglavarstvo izreka darovalcem najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

—lj »Tajni kurir Petrograda«, v kinu Moste ima do ponedeljka na sporedu zopet dva odlična filma. Kot prvi teče veliki vohunski film »Tajni kurir Petrograda« s slavno Louise Rainer in Williamom Powelom v glavnih vlogah. — Kot drugi film teče »Trdnjava molka« z Anabello v glavni vlogi.

—lj Narodna čitalnica v šiški bo imela v torek 26. t. m. ob 20. svoj pevski sestanek v društvenih prostorih. Novi in redni pevci vjudno vabljeni. Redne pevke vaje bodo od početka oktobra dalje.

Tekme za zastavo kraljice Marije

Danes ves dan tekme — Jutri ob 15. akademija in predaja zastave zmagovalni vrsti na telovadišču v Tivoliju

Ljubljana, 23. septembra

V telovadnici Narodnega doma so se davi ob 8. pričele prve tekme članic v šestem oddelku za dragoceno darilo zastavo Nj. Vel. kraljice Marije. Za tekmo se je prijavilo prvotno osem vrst, nastopilo pa jih je davi 6 in sicer Beograd, Kranj, Ljubljanski Sokol, Sokol Ljubljana II, Novi Sad in Zagreb.

Ob 8. so vse vrste razvrščene pred odrom izkazale čast državnih zastavi. Vse tekmovalke so potem navdušeno zapele »Le naprej brez miru...«. Načelnica Elza Skarjeva, ki vodi tekme, je iskreno pozdravila starostno br. Gangla, ki so mu tekmovalke priredile navdušene ovacije. Sestra načelnica je nato poudarila pomen teh tekem za jugoslovensko sokolstvo in veliko pozornost, ki jo je izkazala Nj. Vel. kraljica Marija jugoslovanskim Sokolcem s poklonitvijo dragocene zastave. (Zastava je razstavljena v izloženem oknu trgovine Kete na Aleksandrovi cesti). Želela je vsem vrstam mnogo uspeha v plemeniti in viteški borbi.

Tekma obsega vaje na orodju, proste vaje in lahko atletiko in bo danes ves dan. Jutri v nedeljo ob 15. bo na telovadišču Ljubljanskega Sokola telovadna akademija, na kateri bodo nastopili telovadni oddelki Ljubljanskega Sokola in najboljše tekmovalke oz. zmagovalne vrste. Nato bo slovesna izročitev zastave po zastopniku Nj. Vel. kraljice Marije zmagovalni vrsti.

Vabimo sokolsko članstvo in narodno občinstvo, naj se jutrišnje akademije in predaje zastave udeleži v polnem številu.

Prepričani smo, da bo jutri vsa sokolska Ljubljana zbrana na telovadišču Ljubljanskega Sokola. Pokazimo z veliko udeležbo, da se v teh težkih časih zavedamo velikega poslanstva sokolstva za vzgojo in moralno povzdigo našega naroda.

Jutri vse, kar sokolsko čuti, na telovadišču v Tivoliju ob 15. Vrlim Sokolcem želimo pri tekmi mnogo lepih in častnih uspehov.

Iz Kranja

Soferski izpiti poklicnih soferjev in vozačev motornih vozil bodo za srezo Kranj, Radovljica in škofja Loka v petek 6. oktobra ob 8. pri sreskem načelstvu v Kranju. Interese pri svoji pravilno opremljene posredni pravosodno vložijo pri sreskem načelstvu v Kranju.

Iz škofje Loke

Sokolskemu članstvu, naraščajo in deci! Vsa naša sokolska rodovina se bo v ponedeljek oddolžila spominu našega nepozabnega staroste br. Franca Dolencu. Leto dni miniva, odkar je legel veliki pokojnik v grob! Zbirališče sokolskih pripadnikov v civilu z znakom bo v ponedeljek jutraj pred Sokolskim domom, odkoder je potem ob sedmih skupen odhod na pokopališče v Stari Lodi, kjer bo sokolska delegacija položila venec in prilažala svečo. Jutranje poklonitve naj se udeleži članstvo po možnosti, zvečer ob 20.30 pa bo v veliki dvorani svečana komemoracija, katere značaj sam po sebi zahteva, da se je udeleži vsa naša sokolska družina polnoštevilno!

—lj Delovanja naše Protituberkulozne lige. Te dni se pripravljajo v novi šolski zgradbi prostori za ureditev šolske poliklinike. Poliklinika bo nameščena v prvem nadstropju, v tako zvani balkonski sobi. Poleg ordinacijske sobe bosta pripadala polikliniki še dva kabineta: čakalnica in soba za zaščitno sestro. Poliklinika bo na razpolago učencem vseh šol, zdravniški nasveti se bodo dajali dvakrat na teden. Zaščitna sestra bo stalna. Na vidiku je, da dobi škofovska šolska poliklinika dve podružnici in sicer v Gorenji vasi in v Železnikih. V prostorih šolske poliklinike bosta delovali še dve zdravstveni ustanovi: dečji dispanzer in posvetovalnica za mater, tako da bodo v šoli nastanjene v vsem tri socialno zdravstvene ustanove. Protituberkulozni dispanzer pa bo, kakor smo poročali posebej, na Spodnjem trgu, v mestni hiši. Vse štiri ustanove bodo otvorne hkrati. Ovirja je dobava rentgenske aparata. Cim ga dobimo, ni nikake ovire več, da začno ustanove s svojim humanim delom, kajti prostori so pripravljeni. Omenimo naj, da so vsi dosedanja prostori le začasni, kajti škofja Loka stremi po zidavi zdravstvenega doma, po samostojni zgradbi, ki jo bo mogla sprejeti vse navedene priobitve pod svoj krov. Tej zamisli so tudi na merodajnih mestih v Ljubljani zelo naklonjeni, zaradi česar smemo upati, da se bo res zidal.

—lj Hudo neurje so imeli pretekli teden na Godešcu. Posebno hudo je prizadelo družino Petra Jenka, po domače Gosarja. Strela je udarila v hišni žleb in šla potem po električni napeljavi v gornje hišne prostore in nazadnje skozi gornje okno na prosto in v zemljo. Povzročila je v hiši veliko razdejaje. Pobila je nad 40 šip in mnogo opekanje, odneslo je več vrat in polken, trepi so stropi itd. Povzročila je škodo za več tisočakov. Med udarom strele je bilo v hiši osem ljudi, a se nikomur ni zgodilo nič hudega. Le za las je manjkalo, da so ušli smrti. V hiši se je kadilo tako močno, da je bila vsa soba prepričana, da pri Jenkovih gori. V cerkvi je pričelo biti plat zvona, ljudje so hiteli na pomoč. K sreči

ni zažgala strela ničesar, le škoda na materialu je zelo velika. Jenko je zavarovan. — Sokoli in Sokolice. Ne pozabite na sokolsko Petrovo petletko! Prejeli ste vprašalne pole in izbirajte po svoji lastni presoji. Drobec da malo, celota mnogo. Čim težji časi, tem bolj moramo biti povezani. Prijave oddajte čim prej br. Vrančarju.

—lj Poroka vrliga Sokola. V rešetki farni cerkvi se je poročil v nedeljo popoldne g. Ivo Vrančar, brivski pomočnik, sin oskrbnika škofovskega Sokolskega doma g. Vrančarja, z gđ. Anico Krmeljovo, hčerko minarja iz Reteč. Mlademu paru iskrene čestitke!

—lj Kronike naših nesreč. V ljubljansko bolnico so prepeljali 40letnega posestnika Franceta Bevka iz Davč. Bevka je imel v torek delo v gozdu, kjer se je zvalil nanj težak hlobo in mu prizadel težke poškodbe po telesu, poleg tega mu je zlomilo ramo in nogo. Velike so bile težave, preden so spravili ponesrečenca, ki je trpel velike bolečine. Do Železnikov. Najprej je trajalo skoraj tri ure, da so prenesli Bevka iz gozda do posestnika Zgace, čisto ob državni meji, odot pa so ga prepeljali skozi Področje in Zali log do Železnikov, nekaj časa celo na dvokolesnem vozičku. V Železnikih je sprejel ranjenca Benedikov avtomobil in ga odpeljal ob 23.30 v Ljubljano. — V znanega škofovskega mesarja Bogataja Matevca iz Kapucinskega predmestja se je zaletel pred dnevi nekje pri Ljubljani motoklist. Bogataj je dobil znatne poškodbe po roki in nogi. Zdravi se v bolnici. — 11-letni sin voznika Kranjca Valentina, Milan, se je igral v ponedeljek na vrtu. Nesreča je hotela, da je stopil na steklo in se v stopalo vrezal tako hudo, da so morali iskati pomoči pri zdravniku, ki je odredil prevoz fantka v bolnico.

Iz Litije

—lj Splavarji spet plovejo. Po zadnjem dežju je reka Sava toliko narasla, da je prekrila spine, ki jih je bilo prej mnogo kar sredi struge. Porast vode so z veseljem pozdravili splavarji, ki so bili ob suši prisiljeni k počitku ali pa mučni vožnji. Ob suši rabijo za pot iz Litije do Rače kar 6 ur, dočim sedaj ob visoki vodi le dobre tri ure. Splavarstvo redi v naših krajih več podjetnih družin.

—lj Dobra sadna letina. Toliko sadja, kolikor ga premorejo letos v dolini, pa tudi po okoliških hribovih že dolgo vrsto let ne pomnijo. Vsek dan prinašajo k nam kmetje od Sv. Križa, Primskovega in drugih dolinskih krajev sadje na prodaj. Precej sadja imajo tudi na Vačah, posebno češnjak. Za Vač pa ni kar nič sadjarjev. Kmetje na Vačah in v okolici tarnajo, da ne morejo spraviti sadja v demar. Ker je letos obilo sadja, kupcev seveda ni na dom.

—lj Lepo preurejen ovinek. Nedavno so preuredili ovinek pred litijsko pošto, ki je bil že res potreben obnove. Sedaj je ovinek pregleden. Cestna uprava dokončuje te dni ureditev ovinka pri Turku v Gradcu, ki je bil posebno nevaren, ker ima obliko črke S in gre tudi preko železniskega tira. Na eno koncu ga je zadržala hiša, na drugem koncu preko železniskega prehoga pa sta doletela zapirala pregled vrtna uta in del zaraščene vrta. Sedaj so odstranili vrtno uto in požagali drevje. Ovinek je bil doslej naglajn na napačno

stran. Sedaj so ga pravilno dvignili in tudi razširili. Ovinek leži na cesti, ki vodi proti Ljubljani oziroma proti Vau.

Boleznica

KOLENDAR

DANES: Sobota, 23. septembra katoličani: Tekla

JUTRI: Nedelja, 24. septembra katoličani: Marija Devica

DANAS NJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Jamila

KINO SLOGA: Oskrunjena kri!

KINO UNION: Zakaj sem postala vohunka?

KINO MOSTE: Tajni kurir Petrograda in Trdnjava molka

KINO ŠIŠKA: Marinella

UMETNIŠKA RAZSTAVA SLIKARJA FRANA STIPLOVICA v Jakopičevem paviljonu

PRIREDITVE V NEDELJO

KINEMATOGRAFI ISTI SPORED

SLOVENSKE SEKCIJA JUGOSLOVENSKE ŽENSKÉ ZVEZE občni zbor ob 9.30 v mestni posvetovalnici

ZLATOROGOV STEG SKAVTOV LJUBLJANA III. občni zbor ob 10.30 v beli dvorani hotela Union

AKADEMIJA IN PREDAJA KRALJICE NE ZASTAVE ob 15. na telovadišču v Tivoliju

DEZURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Mr. Sušnik, Marjini

Trg 5, Kuralt, Gosposvetska cesta 4 in Bohnice, Cesta 29. oktobra 31

MESTNO DEZURNO ZDRAV. SLUŽBO bo opravljal od sobote ob 8. zvečer do ponedeljka do 8. jutraj mestni zdravnik dr. Ivan Logar, Knezova ul. 34, telefon št. 41-52.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 23. septembra: Kacijanar. Premijerski abonma. Otvoritvena predstava.

Nedelja, 24. septembra: Neopravičena ura.

Izven. Znižane cene

Ponedeljek, 25. septembra: zaprto

Torek, 26. septembra: zaprto

Sreda, 27. septembra: Hudičev učenec.

Premijerski abonma

Otvoritev letošnje operne sezone bo prihodnjo soboto 30. t. m. z Goldmarkovo opero »Sabska kraljica« pod muzikalnim vodstvom dirigenta Štrifofa in v režiji šefrežiserja Debeva. Koreograf: ing. Golovin. Otvoritvena predstava bo za premijerski abonma.

Utopljenka v Savi

Kranj, 22. septembra

Danes okrog 14. je službojuči orožnik narednik Anton Kristan opazil, da leži pri Majdičevih zapornicah truplo utopljenke. O najdbi je obvestil kranjsko policijo, ki je odposlala k Savi komisijo in sicer vodjo straže g. Jagodica, agenta g. Kristana in banovinskega zdravnika g. dr. Novoselj-skijskega.

Ko so truplo potegnili iz vode, so ugotovili, da gre za neznanu žensko, ki je po zdravniškovi ugotovitvi ležala v vodi že 7 do 8 dni. Ker je imela obraz že močno razkrojen, ni mogel nihče ugotoviti njene identitete. Dogodek je privabil na mesto mnogo gledalcev, med njimi tudi tovarniško delavko Podlipnikovo, ki je po utopljenkini obliki spoznala svojo sestanovalko delavko Heleno Bučanovo.

Podlipnikova je izpovedala, da je Bučanova pred 14 dnevi nenadno izginila iz stanovanja v Struževem in jo od takrat ni nihče več videl.

Bučanova ji je pred tem večkrat izjavila, da bo šla v smrt v Savo. Ko je pred 14 dnevi nenadoma izginila, se je najbrž nekaj dni potikala okrog, dokler se ni dokončno odločila za mrzle savske valove. Da gre za samomor, je potrdila tudi zdravniška preiskava, ker na utopljenki niso našli nikakih sledov nasilja. Po izpovedi Bučanove sestanovke je nesrečno dekle nagnala v smrt neozdravljiva bolezen.

Izredna požrtvovalnost

Prostovoljna gasilska četa Ljubljana-Dravlj je rekla jutri popoldne izreden gasilski praznik. Pod pokroviteljstvom župana dr. Jura Adlešiča bo blagoslovljen nov 5 tonski orodni avtomobil, ki mu bodo kumovali ge. Strinova in Kalčičeva in gđ.Šušteršičeva in Kregarjeva. Prireditve bo združena z župnim zletom gasilske župe Ljubljana-mesto.

Posebnost pri tem avtomobilu, ki se po lepoti in praktičnosti lahko meri z vsakim tovarniškim gasilskim avtomobilom, je ta, da so vsi karoseriji izdelali člani čete sami v večernih urah popolnoma brezplačno po načrtu, ki so ga napravili prav tako sami.

Od srede marca do srede septembra je bil draveljski gasilski dom izpremenjen v avtomobilsko delavnico, v kateri je 7 moč in fantov delalo prostovoljno tlako in dajalo zgled požrtvovalnosti. S svojim brezplačnim delom so četi prihranili nad 40.000 din. Ti nadvse požrtvovalni in zares vzorni gasilci so Tomažič Ivan, Brecljnik Albin, Berlič Franc, Berlič Janko, Celarc Aleš, Stibej Miha in Kogovšek Alojz, ki bodo za svoje delo na jutrišnji proslavi iz rok tov. župnega starešine Pristovskega prejeli sre

George Gallup, slavní raziskovalec javnega mnenja

Kaj in kako mislijo Američani o velikih aktualnih vprašanjih

George Gallup je 37 let star in doktor psihologije ter direktor ameriškega zavoda za raziskovanje javnega mnenja. Preprosta misel je Gallupu v štirih letih vrila milijone in ga naredila slavnega po vsem svetu. Za peto leto Gallup raziskuje ameriško javno mnenje s pomočjo anket in intervjuov. Američani mu dobro plačujejo, da jim Gallup pove kako mislijo, sodijo in čutijo.

George Gallup je bil profesor na novinarski šoli v Harvardu. Vse ameriške univerze imajo tudi novinarske fakultete. Absolventi teh dobe najboljšo službo v največjih ameriških podjetjih navadno kot reklamni strokovnjaki. Le malo absolventov teh šol se posveti novinarskemu poklicu. Kot profesor na novinarski šoli v Harvardu se je Gallup zanimal za javno mnenje. Po večletnem študiju je ugotovil, da katere stališča v časopisih se čitatelji najbolj zanimajo in tako je odkril okus povprečnega Američana.

Ameriški čitatelji listov se najbolj zanimajo za novice, toda le s pogojem, če so pravilno servirane. Za novicami ali informacijami o najnovejših dogodkih privlačujejo pozornost Američanov najbolj fotografije. Največji uspeh imajo tudi inzerati, ki so opremljeni s slikami. Na tretjem mestu so stolci za zabavnim čitvom. To so risanke, šale, anekdote ali ilustrirani feljtoni. Vsi čitatelji stari pod 21 let, čitajo o prigodah in nezgodah junakov v risankah in 83 odstotkov nad 21 let starih bralcev čita te vrste zabavno in šaljivno čtivo. Na četrtem mestu so poročila o sportu, na petem kinematografska poročila in inzerati. Ameriški bralec časopisov se zelo močno zanima za inzeratni del lista, ženske med njimi pa inzeratni del naravnost požirajo, ker najdejo v tem delu zelo dragoceno navodila, ki jim koristijo pri opravljanju vsakdanjega dela in pri toaleti.

Nekega dne si je George Gallup domislil, da bi bilo koristno in zanimivo spoznati mnenje in mišljenje Američanov o velikih aktualnih vprašanjih. 20. oktobra 1935 je George Gallup v 35 dnevnih naznanil javnosti, da je ustanovil zavod za javno mnenje. Objavljal je tudi prve rezultate svoje ankete, ki se je tikala novega Rooseveltovega New Deal. Večina udeležencev ankete je bila proti Rooseveltovemu New Dealu. Njegovi pristaši pa so se razburjali in se vpraševali, kdo je ta George Gallup, ki ga ni v nobenem leksikonu.

Zaupanje večine Američanov pa si je

Gallup pridobil pred volitvami predsednika Združenih držav, ko je s pomočjo ankete in intervjuov napovedal, da bo za predsednika izvoljen Roosevelt in ne republikanski kandidat Landon. Gallupova prognoza je bila do 1 odstotka oddaljena od glasov natančna. Pri volitvah guvernerja New Yorka je Gallup napovedal po obširnem študiju javnega mnenja propad republikanskega kandidata Deweya. Zmotil se je pri številkah samo za tri četrtnine odstotka.

Ako hoče Gallup ugotoviti mnenje 120 milijonov Američanov, izbere od teh okrog 6000 oseb, ki so nekakšni predstavniki mnenja najširših ameriških množic in te izpraša o tem ali onem problemu. Ankete je treba izvesti v vsaki izmed 48 držav v Ameriki. Glavno načelo, ki ga je treba pri anketah upoštevati, pa je načelo pravilnega razmerja. Pri proučevanju mnenja v mestu, ki ima naprimer 57.000 moških in 43.000 ženskih prebivalcev je treba dobiti 57% moških odgovorov in 43% ženskih odgovorov.

Zavod za proučevanje javnega mnenja, ki ga vodi Gallup ima 50 uradnikov in 700 sodelavcev, ki hodijo od hiše do hiše v vseh 48 državah Amerike in izprašujejo predstavnike povprečnega Američana o tem ali onem. 97% ljudi, na katere se uslužbenci zavoda obrnejo, radi volje odgovore na zastavljena vprašanja. Vsak teden izvede zavod povprečno tri ankete ali plebiscite. Gallup je naprimer ugotovil s pomočjo takih plebiscitov, da 73% Američanov veruje v posmrtno življenje, da 60% Američanov želi, da bi se windsorski vojvoda preselil v Ameriko, da je 77% Američanov prepričanih, da je svetovno vojno zakrivila Nemčija, in je prav toliko Američanov proti temu, da bi se Nemčiji vrnila kolonije, da je 66% Američanov proti temu, da bi kdaj v Beli hiši vladala nad Američani kot prezident ženska, da 60% Američanov ne bi hotelo z letalom preleteti ocean, če tudi bi bila vožnja iz Amerike v Evropo zastopila, da 32% Američanov ne zna plavati, da 40% Američanov sovraži »swing« itd.

George Gallup tako trdno veruje v pravilnost svoje metode pri raziskovanju javnega mnenja, da je nekega borzianca prepričal, da more s pomočjo njegove metode zaslužiti milijone na borzi. Polizkus pa ni uspel. Spekulacija na podlagi Gallupove metode se na borzi ni obnesla, kajti v gospodarskem svetu vladajo drugi zakoni in pravila kot v svetu tako zvanega javnega mnenja.

Deveti odstavek zavaruje podjetnika na ta način, da sme podjetnik v primeru višje sile, stavke, vojne ali elementarnih nezgod razveljaviti pogodbo s igralcem. S 14. odstavkom pogodbe se igralec zaveže, da bo sprejemal vsa pisma in sploh vse pošto. Po 16. odstavku pogodbe je igralec dolžan, da si nabavi iz svojih sredstev obleko in vse druge potrebščine za moderne vloge in da ostanejo last podjetja vsi zgodovinski kostumi za nastopanje v zgodovinskih vlogah. Igralec se tudi zaveže, da bo zgodovinske kostume pometil najeti odstavek pogodbe določa, pod kakšnimi pogoji se sme igralec oddaljiti iz in nosil, pa naj bodo kakršnikoli. Sedemkraj, kjer se nahaja filmski atelje. Brez pismenega dovoljenja igralec sploh ne sme zapustiti Los Angelesa. Devetnajsti odstavek določa pogoje, pod katerimi se zaveže mladoletni igralci pri podjetju. Te določbe so v skladu z določbami posebnega sodišča za mladoletne v Kaliforniji. Med drugim se podjetnik zaveže, da bo poskrbel za primerno šolsko vzgojo mladoletnika med tem ko je pri podjetju angažiran.

S filmskimi pogodbami se vsak igralec ali igralka zasužnjita filmskemu podjetju. Pogodba ju uklene v težke verige, ki do skrajnosti omeje osebno svobodo pogodbenika. Res pa je, da so te verige — zlate.

Nova Greta Garbo

V Hollywoodu izdeluje režiser Ernst Lubitsch nov film, v katerem igra glavno vlogo Greta Garbo. V tem filmu bo Lubitsch pokazal novo Greto. Prvič po 10 letih se je zgodilo, da je Greta Garbo dovolila filmskim kozmetikom šminkanje obraza. V vseh zadnjih njenih filmih je kozmetično delo opravila Greta Garbo sama. Odkar je slavná filmska zvezda, ni nikoli dovolila, da bi anemali njene prizore v večernih in nočnih urah. Režiser Lubitsch je prvi, ki je lahko delal z njo v ateljeju v večernih in nočnih urah. Greta je upoštevala, da je režiser dopoldne in popoldne zaposlen z nekim drugim filmom. V Hollywoodu poročajo, da se je Greta Garbo tudi spremenila glede na odnosa do tvarišev. Nič več ni tako skrajno rezervirana, kakor je bila svojčas. Prav da kramlja v prostem času s svojimi sodelavci. Novi film, v katerem bo Lubitsch pokazal novo Greto Garbo, se imenuje »Ninotchka«.

Mobilizirani filmski igralci

Is Pariza poročajo, da so bili mobilizirani tudi vsi bolj znani francoski filmski igralci. Med mobiliziranci so na pr. Dailo, Jean-Pierre Aumont, Bernard Lancret, Claude Heymann, Rollin, Roger Duchesne, Pierre Fresnay, Albert Préjean in tudi Jean Gabin. Ustavili so vsa dela režiserjev v filmskih ateljejih, le nekatere filme, ki so jih pričeli snemati pred pričetkom vojne izven Pariza, bodo dokončali. Prekinjeno je bilo tudi snemanje velikega filma »Remorques« z Jeanom Gabinom kot glavnim igralcem. V Parizu je zaprta skoro polovica kinematografov, v še odprti dvoranah imajo samo še po dve predstavi na dan. Francoski filmski svet je zlasti pregeneti korak znanega filmskega igralca Erica von Stroheima, ki je bil med svetovno vojno nemški oficir, a se je sedaj prostovoljno prijavil v francosko armado.

Chamberlain še vedno najbolj popularen

Londonški novinarji so skušali ugotoviti po navdušenju, s katerim občinstvo sprejema angleške ministre, ko se vračajo iz zbornice, kateri izmed angleških državnikov in ministrov je najbolj popularen. Še vedno je na prvem mestu Chamberlain, ki ga občinstvo, kjerkoli se pojavi, pozdravlja z velikim navdušenjem.

Na drugem mestu je, kar je presenetljivo, vojni minister Hoare Belisha, ki si je v zadnjem času znal pridobiti najširše simpatije angleškega ljudstva.

Na tretjem mestu pa je plahi vnanji minister lord Halifax, ki očitno ne smaa omiliti simpatije ljudstva, kajti ovciam se izogne, kadar se le more in prihaja ter odhaja v ministrstvo najraje skomi dvoriščna vrata.

Smetana, ki ni skladatelj

Predsednik litovske republike se piše Smetana, podoben pa je zelo Napoleonu. Je višji je, ni pa v nikakršni sorodstveni zvezi s komponistom »Prodane neveste« Friderikom Smetano. Kljub temu je predsednik Litve dobil nedavno pismo od nekega založnika muzikali v Varšavi, ki ga je naprosil za življenjske podatke. Predsednik Smetana je založniku odgovoril, da mu žal ne more ugoditi in da ni nujno, da bi bil predsednik republike tudi glasbenik.

kakor je bil prvi predsednik Poljske Paderewski. Sicer pa je predsednik Smetana še pripomnil v odgovoru: »Moj soimenjak skladatelj Smetana je umrl 1. 1884. Jaz torej prav gotovo nisem skladatelj Smetana, ker še živim.«

Vojne poroke

V Franciji in Angliji so s posebnimi odredbami omogočili sklepanje tako zvanih vojnih porok z odpravo ali olajšanjem dosedanjih civilnih in cerkvenih poročnih predpisov. Vojaki in mornarji, ki so mobilizirani, se lahko oženijo s svojimi izvoljenkami, ne da bi bili osebno navzoči pri poroki.

Pri izvršitvi poročnih formalnosti imajo lahko svojega namestnika, pač pa je potrebno, da dobe dovoljenje za poroko od pristojne vojaške oblasti, ki pazi na to, da mobiliziranci ne sklepajo sumljivih porok, to je porok, za katerimi se skriva vohunstvo.

Maršala je treba ubogati

Ruski carevi maršal Suvorov je bil originalen človek, hraber vojak in odkrit sovražnik Francosov. Rad je globoko pogledal v kozarec in samo njegov priborček je lahko preprečil, da se maršal ni do mrtvega napil. To je storil na ta način, da je stopil službeno pred maršala in mu javil: Maršal Suvorov vam ukazuje, da takoj prenehate piti.

Maršal Suvorov je na tak ukaz vedno vstal in se odpravil v svojo delavno sobo, med potjo pa je mrmral: Maršala Suvorova je treba vedno ubogati.

Kdo je napisal »Hamleta«

Na nekem podeželskem odrsu so vprizorili »Hamleta«. Lokalni list je poročal takole o predstavi: Smočna predstava je bila zelo dobro obiskana. Med odmore smo slišali razgovore o tem, ali je »Hamleta« napisal Shakespeare ali Bacon. Mislimo, da bo zdaj lahko razrešiti to uganko. Odprejo naj Shakespeareov in Baconov grob. Tisti izmed njiju, ki se je v grobu obrnil, je avtor »Hamleta«.

Jetnikova filozofija

Neka feministika je obiskala več kaznilnic in se razgovarja z jetniki. Enega izmed njih je vprašala: Kakšen človek boste, ko vas bodo izpustili? Jetnik ji je odgovoril: Star človek bom, gospa.

Šolstvo

Drž. ženska obrtna šola v Ljubljani. Prijave za hospitantski tečaj za krojenje oblik in eventualno za krojenje perila se bodo sprejemale v torek 28. septembra in petek 29. septembra ob pol 11. in ob 16.45 v sobi št. 20, pritrilje, levo. Pričetek tečaja, ki bo samo v primeru zadostnega števila prijav, bo v ponedeljek 2. oktobra.

Križanka

Pomen besed

1	2		3	4	5	6
7			8		9	10
		11			12	
13	14		15			16
17		18			19	
		20				
21				22		23
24		25		26		27
		28				
29	30		31			32
33					34	

Vednarstvo: 1. kratka za mednarodno amatersko federacijo, 4. del cerkve, 7. številnik, 8. proizvod čebel, 10. nikalnica, 11. mesto v Rumuniji, 13. kvarta, 15. mesto v Albaniji, 17. mesto v Sudetu, 19. lep, 20. ruski pisatelj, 21. številko, 22. velik ptič, 24. prislov časa, 27. povratni znamen, 28. kuhinjska posoda, 29. latinski veznik, 31. stara dolžinska mera, 32. kazalni znamen, 33. ptič, 34. družinski član. Navpično: 1. egiptovski kmet, 2. veznik, 3. dan v velikem tednu, 4. osebni znamen, 6. prejšnje ime za glavno mesto ene izmed baltičskih držav, 8. šahovski izraz, 9. darilo, 12. mesto v vrstici banovini, 14. narodno predstavništvo, zbornica, 16. gora na Notranjem, 18. slog, 21. mesto v Istri, 23. divjadina, 25. razbojniško dejanje, 26. vsakdanja potrebščina, 30. prislov kraja, 32. osebni znamen.

Naša Ljubljana

S tem naslovom smo pred kratkim poročali o »čednih zelenih mlakučkah« pod trstovostjem in »milijonih komarjev in drugega mrčesa, ki nad mlakučkami rajajo noč in dan, kar je za središče mesta naravnost vzorna higijena«. Nadalje pravi notica, da »bodo trajni in pozorni opazovalci opazili v mlakučkah poleg ribe tudi suhe veje, vele cvetje, stare posode in razno drugo navlako, kakor tudi, da »so iz nanešenega kamenja nastali oči, ki za katerimi zastaja smrdeča voda, najdele nejezno gnezdo komarjev in drugega mrčesa«.

Kakor nam poročajo za magistrata, so takoj ukrenili vse potrebno za odpravo teh domnevih nevarnosti za blaginjo vse Ljubljane. Mestni fizikat je ugotovil, da voda morda res zastaja zaradi del v strugi pod cukurno, ki jih je pisec pritožbe najbrže prezrl, vodstvo terenske sekcije za regulacijo Ljubljane pa je izpolnilo njegovo željo in dalo 9. t. m. odpreti jaz na Špiči, da se struga Ljubljane izplakne. Ta pretek je trajal pičli dve uri in je že zadostoval, da je podal lastnik ribolovnih revirjev po svojih pooblaščenih zastopnikih oster protest proti uvajanju večje množine vode v strugo z motivacijo, da ta večja množina vode moti kontinuiteto toka, kar ima za posledico zastrupljanje velike množice plemenitih rib. Ta telefonski ugovor je bil podkrepljen še s pismeno vlogo in s pripombo, da bo lastnik ribolova v ponovnem primeru prisiljen za nastalo škodo zahtevati odškodnino.

Poleg tega terenske tehnične sekcije za regulacijo Ljubljane letos ni dobila niti od oblasti in tudi ne od strank s Kodeljavega in Most se nobene pritožbe zaradi smrada, kar je bilo druga leta na dnevnem redu.

Po strugi Ljubljane teče zadnje mesece ob nizki vodi vsa voda, ki jo pušča provizorni jaz na Špiči v strugo, poleg tega pa še vsa Gradašnica z Glušnice in je torej nemogoče, da bi nastalo od Špiče do šentpetrskega mosta razkrajanje ali smrad. Dokaz, da je ta voda čista in da o razkrajanju ne more biti govora, so predvsem prav letos velike množine zarod, izredno občutljivih salmonidov kakor lipanov, postvri in sulcev, ki ne žive v smrdljivi, temveč samo v čisti, zdravi vodi.

Dopisnika so najbrže motili, pravijo nadalje na magistratu, otoki gramoza v strugi, pokriti z vodnim muljem, algami in travo. Vse to je posledica menjajočega se vodostaja v strugi, vendar pa visoka voda vse to zopet odplavi. Znano pa je, da je struga Ljubljane med šentpetrskim mostom in trstovostjem zlasti v zgodnjih urah nekoliko odlagalše smeti, kar se lahko sleherni dan opazi. Na to razvado opozorjena policija bo gotovo rada napravila red.

Radioprogram

Nedelja 24. septembra
8.00: Citraški dueti; 9.00: Napovedi, poročila; 9.15: plošče; 9.45: Verski govor (dr. Gvido Rant); 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice; 11.00: plošče; 11.30: Orkestralni in pevski koncert. Sodelujejo: g. Andrej Jarc (tenor) in radijski orkester, dirigent D. M. Sijancec; 13.00: Napovedi; 13.20: Pesnice za glas: Jožek in Ješek; 17.00: Kmetijska ura: Prasičnem zdravlja! (ing. Abec Matijaj); 17.30: Plošče in radijski šramel; 19.00: Napovedi, poročila; 19.40: Nac. ura: Pouk in vzgoja gluho-nemiladine (Rudolf Dostal, strok učit. Ljubljana); 20.00: Slovenski vokalni kvintet; 20.45: Koncert radijskega orkestra; 22.00: Napovedi, poročila; 22.15: plošče.

Ponedeljek 25. septembra
12.00: plošče; 12.45: Poročila; 13.00: Napovedi; 13.20: Koncert radijskega orkestra; 14.00: Napovedi; 18.00: Zdravstvena ura: Zastrupljenja v obitih in obratih (g. dr. Joža Herfort); 18.20: Odmevi iz Koroske (plošče); 18.40: Delo radijske postaje v prihodnjem letu (g. prof. Fr. Kolbar); 19.00: Napovedi, poročila; 19.30: Zanimivosti; 19.40: Nac. ura: Naši poljedelci in radiofonija (inž. V. Velčičević — Bgd); 20.00: Komorni trio (gđ. Fr. Ornlkova, g. prof. Č. Šedlbaur in M. Lipovšek); 20.45: plošče; 21.15: Duet harmonik (gg. J. Jurmda in I. Podobnikar; 22.00: Napovedi, poročila; 22.15: Radijski orkester.

Torek 26. septembra
12.00: plošče; 12.45: Poročila; 13.00: Napovedi; 13.20: Koncert radijskega orkestra; 14.00: Napovedi; 18.00: plošče; 18.40: Glasbeni spored našega radia v prihodnjem letu (dr. A. Dolinar); 19.00: Napovedi, poročila; 19.30: Deset minut zabave; 19.40: Nac. ura: Pravosodje v Srbiji pred izdajo obd. držav. zakonika (Ljubla Protic — Bgd); 20.00: B. Smetana: Valenštajnovo tabor, suita (plošče); 20.20: J. Praegel: Ljubljanski študentje, dramska igra (člani radijske igralne družine); 22.00: Napovedi, poročila; 22.15: Koncert radijskega orkestra.

Suženjske pogodbe s filmskimi podjetji

Igralec, ki podpiše kontrakt v Hollywoodu ni več svojoeden človek

Mnogi sanjajo o angažmah v Hollywoodu in ne vedo, kako se vsak filmski igralec in vsaka filmska igralka zasužnjita podjetju, s katerim sklene angažma. Pogodbe med igralci in filmskimi podjetji vsebujejo ved tiskanih strani s pogoji, ki so obvezni za vsakega podpisnika brez izjeme. Ti pogoji so tako rekoč pogoji vseh pogojev in igralci jih na slepo prevzamejo, kajti olajšav v tem pogledu filmski podjetniki načelno ne dopuščajo.

V prvem odstavku takih pogodb čitamo o obveznosti filmskega podjetnika do igralca. V tej rubriki je zapisana vsota, katero se podjetnik obveže plačati tedensko filmskemu igralcu. To je rubrika, ki seveda ni pri vseh enako izpolnjena glede na višino gaje, vsi drugi pogoji v pogodbah pa so za vse igralce enaki. Igralec se obveže, da bo igral v tej ali oni vlogi in v določenem filmu in da se bo pokazal v določenem kinematografu v Hollywoodu, kjer bodo predvajali premiero tega filma. Igralec se obveže, da ne bo doob kontraktu igral za nobeno drugo podjetje. Podjetnik ima pravico sodnijsko preganjati vsakogar, ki bi kakorkoli zlorabljal igralčeve ime, pa naj igralec komurkoli dovolj ali prepove uporabljati njegovo ime kakor tudi njegove slike v reklamne namene.

V četrtem odstavku pogodbe si filmski podjetnik zagotovi izključno pravico fotografij igralca in tudi pravico za snemanje njegovega glasu in sploh vseh svojih manifestacij igralčevih na gramofonske plo-

šče. Nemogoče je, da bi filmski pevec ali pevka na primer mogla zaslužiti posebej s posameznimi glasbenimi ali pevskimi vložki, za katere ima lastninsko pravico samo podjetje, ki je tudi lastnik filma, v katerem se nahajajo prvotno. Igralec se zaveže, da se bo obnašal v javnem življenju v skladu z obstoječimi običaji in navadami in v skladu z javno moralo in da ne bo zagrešil dejanja, s katerim bi se ponižal v družbi ali si nakopal sovraštvo in zasmeh. Sploh ne sme igratore storiti ničesar takega, kar bi užalilo javnost. Klavzule o moralnem zadržanju igralcev v javnosti niso v pogodbah napisane samo iz gole formalnosti. Neki filmski igralec se je nekoč pokokal gol na oltu v svojem stanovanju in je bila zaradi tega njegova pogodba s filmskim podjetjem takoj razveljavljena in igralec je bil leto dni na indeksu, kar pomeni, da je bil leto dni brez službe. Šesti odstavek pogodbe daje podjetniku pravico, da igralčeve obveznosti do podjetja proda drugemu podjetju. Sedmi odstavek dovoljuje podjetniku, da po svoji volji igralca zavaruje. Po osmem odstavku podjetnik lahko razveljavi pogodbo z igralcem, če se igralecve poklicna sposobnost zmanjša, utrpel kakršnikoli duševno ali telesno okvaro. Pogodba daje podjetniku tudi pravico, da s tehničnim postopkom spremeni v filmu igralčev glas. Nobene pravice za pritožbo igralec nima, ako se zdi podjetniku in njegovim režiserjem potrebno, da se spremeni igralčev obraz s pomočjo kozmetičnih postopkov.

leža Viktorja Huga, kako je tam vzor policijske dolžnosti Javert, ki ni mogel prenesti podobnega duševnega razkola, segel po orožju. Sam je bil blizu te odločitve. Bil je trenutek, ko je že segel v žep, kjer je imel samokres. Toda glasna beseda ki jo je izgovoril knez v pogovoru z Ariadno, je izpremenila njegov sklep. Med pogovorom kneza z Ariadno je večkrat poskusil vstati, da bi poklical slušničad in uklenil morilko, pa je vedno znova prisluškoval njunemu pogovoru in se pogrezal v mračne misli. Brez vsake zveze s tem, kar je vznemirjalo njegovo dušo in srce, je vstal pred njim spomin iz davne preteklosti. Hodil je po krmiških hribih, ki se ob njihovem vznjožju razprostirajo zelene livade. Njegovo pozornost je obrnila nase otožna pesem. Krenil je tja, od koder se je razlegala. Na livadi se je pasla živina. Prepeval je tatarski pastir. Po licih so mu tekale solze. — Zakaj jočeš? — ga je vprašal Murzajev. — Bičak se mi smili. Gospodar mi je naročil, naj ga danes zakoljem, pa je tako lep. Toda postal je zelo nevaren. Če le koga vidi, ga napade. Tudi mene je nabodel na roge in mi raztrgal nogo in vendar se mi smili. — Kaj bi se ti smilil tak podivjanec? — se je začudil Murzajev. — Smili se mi. Dajal sem mu piti iz roga in sam sem ga zredil. Lep je. Ne morem ga ubiti. Raje bi videl, da bi ostal živ, toda gospodar hoče tako, — je ihtel Tatar in znova je zategnil svojo otožno pesem.

ZAGONETNA SMRT KNEZA KOSTROVA

ROMAN

— To je moja stvar! Zdaj lahko greste. Bila je že na pragu, ko jo je ustavil. — Počakajte jo malo. Poglejte, pri oknu leži šatulja. Vzemite jo! To je nevesti namenjeno poročno darilo mojega brata. Ti biseri me spominjajo njegove krvi. Vzemite jih!

Oleg Kirilovič je zamahnil z roko, pokazal na vrata in se obrnil proč. Ariadna je vzela šatuljo in naglo odšla. Na hodniku je oddavljala služabnikom tako mirno nasmejana, da ni nikomur prišlo na misel, da je zadnjič prestopila prag te hiše.

Murzajev je slišal ves pogovor. Ko je knez predložil Ariadni Georgijevni, naj pobegne, je vstal, da bi posegel v pogovor, pa je sedel nazaj in poslušal. Znova je bil težak boj. Slišal je, kako Oleg Kirilovič mirno izpušča žensko, ki je imela roke okrvavljene s krvjo njegovega brata, tisto žensko, ki je bila ljubezen samega Murzajeva do nje oskrunjena, poteptana, toda ne doživljena. Pod vplivom knezovega zgleda ni našel v sebi toliko moči, da bi jo aretirat. Vest mu je pa glasno narokovala, naj stori svojo dolžnost. Vse svoje življenje in v dolgih letih službe je bil prvič naletel na tako rafiniran zločin in na zločinca tako podle duše. Bodisi da je bil dolžan preprečiti morilki umor, ali pa odgovoriti se temu, čemur je bil posvetil svoje življenje, spomnil se je strani iz »Pod-

— Ali ste slišali vse? — je začel glas Olega Kiriloviča nad seboj.

— Vse, — je odgovoril Murzajev, ne da bi dvignil glavo.

— Kdaj odidete k preiskovalnemu sodniku?

Po dolgem molku je odgovoril Murzajev s tihim, toda trdnim odločenim glasom:

— V sredo, kakor sem vam obljubil.

XXII.

Lepemu vremenu je sledil protí večeru dež. Svetilke po ulicah so brlele v hladnem jesenskem dežju in širile okrog sebe motno svetlobo. Veter se je zaletaval v napisne table in metal deževne kaplje redkim pešcem v obraz. Iz žlebov so tekli potoki vode in na hodnikih so nastajale velike luže. Vračajoč se od kneza, Murzajev niti opazil ni, kaj se godi v naravi, kar je sam preživljal v svoji duši enak vihar.

Voda je tekla v curkih z njegovega suknitča. ko je prišel k Rybakovu. Le-ta je stal pri kuharniku, na katerem si je ogrevaj jed.

— Sedite z menoj k obedu, — je povabil Rybakov Murzajeva k mizi, — čeprav ne morem reči, da bi bil to obed. Brez žene je mož kakor brez roke. Kaj more človek skuhati, če je pa njegovo kuharsko znanje neznatno. Gospodinja nam manjka vsem.

— Ženo že lahko vzamete domov.

— Pa menda vendar ne? Kaj te bi nam golobica odletela?

— Kar naj poskusi, s tem nam bo doprinesla nove dokaze. Saj je pod nadzorstvom posebnega detektiva.

— Katerega?

— Kneza Kostrova. Obljubil mi je, da je ne bo izgubil izpred oči.

— On jo bo s svojo močjo stražil bolje od naju. Murzajev ni hotel obdedovati z Rybakovim, pač ga je pa prosil, naj mu da skodelico toplega čaja, ker ga je bilo zelo zebsti. Komaj je sedel za mizo, je prihitela Darja Stepanovna.

— Gorje! Golobica se pripravlja k odhodu.

— Kako to? — je vprašal Rybakov nemirno in se ozrl na Murzajeva.

— Vrnila se je domov, ko sta njena roditelja sedla k obedu. Jezna je in na vse sviga plamen iz njenih oči. Komaj sem stopila s skledo za vrata, sem zaslišala, kako je dejala: — Npcoj odpotujem. — Njena mati je vzključila presenečeno: — Kam? Ostan doma, saj si bolna. Le poglej se v zrcalo. — Med njima je nastal prepri. Vzela sem posodo s pečenko in odhitela nazaj v jedilnico. Njena mati je še govorila in Ariadna Georgijevna je odgovarjala srditih oči: — Tajni sluga. — Čeprav sem razumela besedi »divan domestik« (tajni sluga). Preden sva se poročila s Petrom Petrovičem, sem služila v Petrogradu. Služila sem tam pri neki rodbini, kjer so se pogosto zbirali gostje — večinom študentje. Zbera se tam, pripravajo se in oblači dimo. V sobi nikogar ne vidiš. Milostljiva jih pa samo opozarja: — Divan domestik, divan domestik! — Takrat sem pomislila, kakšen divan je to, ko nisem nikoli slišala, da bi se divan prekrival s domestikom. Pozneje mi je neki snani sluga pojasnil, kaj pomeni ta »divan domestik«. »Bodite previdni vprito služničadi!« In o tem so se takrat pripravili, nisem razumela, končalo se je na s tem, da je policija aretirala sina naše gospodinje in ga odpeljala v Vjatkto.

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Preklicni, izjave beseda Din 1.— davek posebej.
Za pisane odgovore brez imena oglaševalec je treba priložiti znamko. — Popravilo za male oglase ne priznava.

Otomane

vrhne in spodnje modroce, dobre posteljne odeje dobite najceneje pri
R. SEVER, Ljubljana, Marijin trg
Prepričajte se sami!

RAZNO

Beseda 1.— Din. davek posebej.
Najmanjši znesek 15 Din

PRVOVRSTNA VINA

ter pristno žganje si nabavite po sledečih konkurenčnih cenah namizno belo. liti din 8.—
srbski prokupac » » 8.—
rizling » » 9.—
dolenjski cviček » » 10.—
silvanec » » 12.—
dingač » » 12.—
jabolčnik » » 5.—
žganja: » »
tropinovec » » 28.—
slivovka » » 32.—
brinjevec » » 34.—
rum » » 36.—

Mrzla jedila!
Se priporoča »Buffet« J. Jeraj, asl. Minka Videnič, Ljubljana, Sv. Petra c. 38. 42. T.

MALI OGLASI

»Slovenskem Narodu«
imajo
siguren uspeh!

SLIVE TRESENE

za žganje dobavi vsako množino po 45 para franko vagon in avto Kolarič Franc, Brežice. 2803

IZZIGALCE IN BRIZGALCE (Brenner und Spritzer) za emalje, iščemo za takoj. — Ponudbe z zahtevno plačilo in let starosti poslati na Zephur d.d., Beograd, poštni predal 750. 2805

Okasa tablete

Priljubljen
spolni slabosti

poskusite

OKASA

tablete za

moške

100 tablet Din 220.—
proti povzetju

Dobijo se v vseh lekarnah.
Zastopnik:
Lekarna Mr. Rožman Miroslav
Beograd — Terazije 6
Ogl. reg. S. Br. 5846/39

PO PRIZNANO NIZKIH CENAH

si nabavite najboljše moške obleke, perilo in vsa praktična oblačila pri **PREŠKERJU** Ljubljana, Sv. Petra cesta 14. L. I.

50 PAR ENTLANJE

ažuranje, vezanje zaves, perila, monogramov, gumbic. Velika zaloga perja po 7.— din. »Julijana«, Gosposvetska c. 12. 8. T.

MALINOVEC

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI, Ljubljana, nasproti »Nebočnika«.

TRAJNO ONDULACIJO

s 6-mesečno garancijo, v modernih frizurah Vam napravi z najnovejšim aparatom za ceno din 50.— »Salon Merlak«, Sv. Petra c. 76. 2510

KLIŠEJE

ENO
VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

NARODNA

TISKARNA
LJUBLJANA

CHARLENA 5

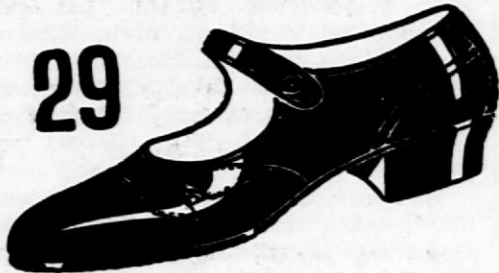
IZVŠUJE VSE VESTE TISKOVIN
PREPROSTE IN NAJFINIŠE

PRESKRIBITE SI PRAVOČASNO DOBRO OBUTEV

48321-646 Din 18.—

Otroški čevlji iz lakirane gume s trpežnimi podplati. Ne prepuščajo vode.

28425-6008 Din 29.—

Šenaki lakirani čevlji iz gumijskega zaponka. Varujejo noge pred vlago in mrzotom.

2405-61000 Din 29.—

Posebne lahke, trpežne in praktične usnjene čevlje za telegrafno in sport.

4767-68802 Din 79.—
Prinášamo bakandže, ki jih nosijo najrajši poljedelci in delavci. Masla kravina in nepromočljivi gumijasti podplati so najboljša garancija njih trpežnosti.

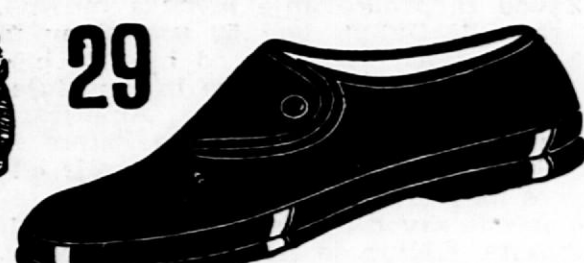
58072-607 Din 19.—

Lakirane otroške opanke s ojačenimi podplati in lepim okrasom. Za jesen in zimo najboljše obutev za po-dečeljske otroke.

7225-44 Din 39.—

Kadar se vrnete domov z dela, se boste najbolje odpočili v teh udobnih copatah iz volnenega dubla s debelimi filcstimi podplati, prevlečenim s usnjem.

46347-609 Din 29.—

Oglejte si te tople čevlje za mrzle jesenske dneve! Izdelani so iz volnenega sukna s trpežnimi gumijastimi podplati. Otroški Din 19.—, šenaki Din 25.— in modki Din 29.—

3967-64941 Din 129.—
Visoki modki čevlji iz boksa z usnjanimi podplati in gumijastimi petami. Odlikujejo se posebno s svojo dobro široko obliko.

5861-24804 Din 49.—

Srčkani otroški čevlji iz take kombinirani s finim boksom. Priporočamo jih posebno radi njih udobnosti.

2625-66155 Din 79.—

Lahki usnjeni čevlji iz boksa z usnjanimi podplati in srednjimi petami. Udobni za vsako priliko.

6707-68001 Din 39.—

Močne in udobne opanke z usnjanim jermenom in z gumijastimi podplati, ki so ojačeni s žebji. Lub je napravljen iz enega kosa, zato ni nevarnosti, da bi se razdvojil.

28997-602 Din 99.—
Modki gumijasti lakirani čevlji, podloženi s toplim flanelom. Pozimi jih nosi ves svet, ker so v njih noge vedno tople in suhe.

6822-44609 Din 59.—

Okrasni in modni otroški čevlji iz močnega boksa z usnjanimi podplati in petami.

6822-44609 Din 9.—

Dolgotrajne in močne bombažne nogavice za delo in dom. Prikljubljene so elastični gospodinjstvom.

6822-44609 Din 9.—

Tople dolgotrajne in poceni nogavice za štrpce. Neopodoben potreben so za gumijaste obutev.

DERAN Din 5.—
Posebno poceni otroške patent bombažne nogavice. Peta in prsti so še posebno elastični.

Pateta

L. POGACNIK

NAJBOLJŠI TROBOVLJSKI

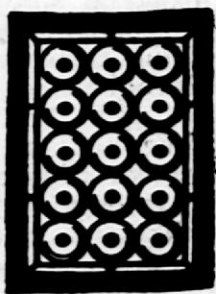
premoj

BOHARČEVA 5 — Telefon 20-50

TEGOVSKO SOTRUJNICO

starejšo, dobro izurjeno v manufakturi, speceriji, drobnarijah, šelazni, če možno tudi v usnju, sprejme Norb. Zaner & sin, Sv. Peter, Savinjska dolina 3705

Priporoča se neovotvorjena delavnica za stavbo in umetno steklarstvo ter okvirjenje slik.

van Gamberger

Ljubljana — Kolodvorska 18

NAJBOLJŠA RADIJSKA REVILJA je

NAŠ VAL

SPORNE evropskih radijskih postaj na vseh valovih, roman, novela, modni pregled, novice in radijskega sveta, glasbeni smotni, nagradni natečaj.

UPRAVA: Ljubljana, Knaflijeva ulica 5.
Mesečna naročnina samo 12.— dinarjev.

Makulturni papir

preda

uprava »Slovenskega Naroda«
Ljubljana, Knaflijeva ulica šte. 5

KOLESA NAJNOVEJŠI OTR. VOZIKI

MOTORJI
TRICIKLI
SIV. STROJI

Igračni vozčki, skiroji, avtomobilčki, koles deli

TRIBUNA F. B. L. LJUBLJANA

Podružnica: MARIBOR Ceniki franco!

Občina Ljubljana
Mestni pogrebni zavod

T

Dotrpela je naša nadzve dobra mati, stara mati, sestra, teta in tača, gospe

Marija Banovec, roj. Urbanc

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo, dne 24. t. m. ob 3. uri popoldne izpred mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v soboto 30. t. m. ob 1/2 7. uri s jutraj v farni cerkvi v Trnovem.

LJUBLJANA, BEOGRAD, TRST, dne 22. sept. 1939.

Globoko žalujči:

SVETOZAR, MINKA, por. SIMNOVEC, JULKA, por. STENIŠA, RAJKO — otroci, in ostalo sorodstvo.

Inserirajte v »Slov. Narodu«!

Organizacija zaštite pred napadi iz zraka

Nekaj pojasnil o delu zaščitnih odborov

Za izvajanje pasivne zaštite pred napadi iz zraka sta poleg zakonitih predpisov potrebna zlasti organizacija in — denar. Zakoniti predpisi so obelježeni v uredbi o zaštiti pred napadi iz zraka z dne 13. aprila 1939, Sl. list št. 195-36 ter na osnovi te uredbe izdanih pravilnikih (I.—IV. del), od katerih sta bila doslej v službenem listu priobčena pravilnika z dne 26. aprila 1939, Sl. list št. 206-37 in pravilnik z dne 8. junija t. l., Sl. list št. 420-68. Omenjena uredba vsebuje tudi predpise o organizaciji, ki so poklicani za izvajanje zaštite pred napadi iz zraka. To vprašanje je obdelano v kratkem orisu v današnjem članku.

Za izvrševanje zakonov in uredb so določena oblastva in uradni organi in so izjemoma k temu pritegnjeni posebni odbori ali društva zasebnega oziroma poluradnega značaja. K takim zakonitim predpisom (primerjaj odbore po zakonu o pospeševanju živinoreje, po zakonu o pospeševanju poljedelstva, lovstva, društva po zakonu o lovu) pristevamo tudi uredbo o zaštiti pred zračnimi napadi, ki ima zakonsko moč.

BANOVINSKI ODBOR ZA ZAŠČITO PRED NAPADI IZ ZRAKA

Poleg osrednjega odbora pri državno-obrambenem inspektoratu je določen za območje vsake banovine poseben banovinski odbor, ki ima na področju mesta Beograda naslov »Odbor za zaščito mesta Beograda pred letalskimi napadi«. Sestava banovinskega odbora je določena po čl. 10 uredbe tako, da so zastopani razni uradi in podjetja, ki imajo pomen za državno obrambo, pa tudi važnejše gospodarsko-kulturne ustanove iz območja banovine. Predsednik banovinskega odbora je ban, podpredsednik pa pomočnik bana. Banovinski odbor se deli po strokovnih vidikih v pododbore, ki so: 1. izvršilni banovinski pododbor; 2. tehnični; 3. za zdravstveno in kemijsko službo; 4. za izseljevanje prebivalstva; 5. za propagando. Čl. 12. uredbe, ki odreja te pododbore, določa tudi njih sestavo in poverjene jim posle.

V izvršilnem banovinskem pododboru je predsednik ban, podpredsednik pa pomočnik bana, razen tega pa so v njem še vojaški zastopnik in drugo potrebno osebo. Predsedniki ostalih pododborov so načelniki ustreznih oddelkov banske uprave in je n. pr. predsednik tehničnega pododboru načelnik tehničnega oddelka itd.

Posli posameznih pododborov so deloma razvidni iz iz njih naslova, v ostalem pa jih čl. 12. uredbe točneje naštevajo. Pri tem je izvršilnemu pododboru poverjeno vodstvo vseh poslov banovinskega odbora in krajevnih odborov. Ta pododbor pregleduje tudi načrte posameznih krajevnih odborov glede zaščitnih naprav in sestavlja letni proračun banovine za zaščito pred letalskimi napadi. Izvršilni pododbor posluje skupno z odsekom za zaščito pred napadi iz zraka v okviru upravnega oddelka, ostali pododbori pa po stroki pristojnega oddelka banske uprave. Izmed teh pododborov posluje pododbor za izseljevanje pri obnem oddelku, pododbor za propagando pa pri svetovnem oddelku banske uprave. To razdelitev dela je treba upoštevati pri naslavljanju vlog na posamezne oddelke banske uprave.

Posli banovinskega odbora kot celote so naštet v čl. 11 uredbe (načelni študij in proučevanje vseh sodobnih vprašanj, ki se tičejo zaštite države in prebivalstva pred letalskimi napadi; proučevanje splošnih in krajevnih razmer za organizacijo zaštite pred letalskimi napadi na ozemlju banovine itd.).

Po čl. 13 uredbe se morejo ustanoviti še nadaljnji pododbori banovinskega odbora, posamezni pododbori pa se zaradi hitrejšega opravljanja dela morejo deliti v komisije (sekcije).

KRAJEVNI ODBORI

V smislu besedila čl. 17. točka 3 uredbe je določena ustanovitve krajevnih odborov v vsakem večjem, strnjeno naseljenem kraju. Krajevni odbori so torej mišljeni po krajih in ne po občinah.

Da se v velikih krajih delo lažje zmaguje, se more krajevni odbor deliti v pododbore, katerih število in posli so podobno urejeni kakor pri pododborih banovinskega odbora (čl. 17-4. uredbe).

Sestavo krajevnih odborov odobri po sklepu teh odborov in na podlagi mnenja sreskega načelnika ali predsednika mestne občine ban kot predsednik banovinskega odbora (čl. 17. točka 5 uredbe). V ostalem je ta sestava odvisna od krajevnih in gospodarskih razmer v dotičnem okolju.

Vsak krajevni odbor mora s svojimi člani in še z drugimi osebami organizirati posebne oddelke (ekipe), ki so poklicani, da izvršujejo v času letalskih napadov gradbeno-tehnično, gasilsko ter zdravstveno službo in službo za odkrivanje in uničevanje bojnih stрупov. Ta služba bo v manjših krajih seveda težje izvedljiva. Ti oddelki morajo imeti primerno število moštva, ki pa mora biti v svojem poslu dobro izvežebano ter opremljeno z maskami in zaščitnimi oblekami.

Med krajevnimi odbori moramo razlikovati zavodne in obratne odbore za zaščito pred letalskimi napadi, ki jih morajo po čl. 19. točka 1-a postaviti uradi in podjetja. V ostalem pa je treba te odbore slično organizirati, kakor je predpisano glede krajevnih odborov.

PRAVNI ODNOS ODBOROV DO OBLASTVENIH ORGANOV

Uredba nalaga odborom, zlasti krajevnim, razne posle in sicer v glavnem (razen naštetih) te-le:

a) Po čl. 11. točka 2 odločajo banovinski odbori o zadevah, naštetih v tej določbi; krajevni odbori pa odločajo v smislu čl. 18-2. odst. o tem, kako morejo biti zavarnostna podjetja zoper zračne napade.

b) Po čl. 8. točka 2 uredbe sklepajo krajevni odbori o protiletalskih zaščitnih napravah v državnih uradih.

c) Krajevni odbori morajo organizirati navedene oddelke za izvrševanje gasilske in druge službe, sestaviti načrt krajevne zaštite ter podatki banski upravi predloge glede ev. evakuacije in propagande.

Ako premostrimo predpise pod a) s pravnega vidika, moramo priti do naslednjega zaključka: V naši državni organizaciji so

oblastva in organi, ki jim pritečejo oblastvene funkcije, le oni, ki so omenjeni v ustavi, v zakonu o ureditvi vrhovne državne uprave, v zakonu o notranji upravi ter v zakonu o občinah in zakonu o mestnih občinah. Ta oblastva morejo izdati odločbe, ki so v danem primeru izvršne po določbah zakona o obnem upravnem postopanju. V vseh primerih, v katerih naj odbori »odločajo«, bo tedaj dotične odločbe uredbe razumeti tako, da poslujejo odbori v stvari toliko časa, dokler ne pride med njimi ter posameznikom ali podjetjem do spora. V tem primeru pa more biti za izdajo odločbe poklicano le pristojno državno ali samoupravno oblastvo. V nekaterih primerih bo »odločba« dotičnega odbora pomenila enostavno predložitve predloča pristojnemu oblastvu.

V primerih pod b) bo umestno, da se starešine dotičnih državnih uradov (ana-

logno banovinskih uradov in zavodov) obrnejo sami za svet in mnenje na krajevni odbor zaradi protiletalske zaštite njihovih uradnih prostorov.

Iz tega sledi, da je smatrati odbore po uredbi za zaščito pred letalskimi napadi v glavnem kot posvetovalne in pomožne organe, v izvrševanju zaščitne službe v času letalskih napadov pa za važne izvršilne organe državnih in samoupravnih oblastev (ministra, bana, sreskega načelnika, predsednika občine).

V ostalem bodo izdane o pristojnosti krajevnih odborov glede na obrtna in industrijska podjetja potrebne odredbe banske uprave.

Dasi ne preti kaka vojna nevarnost, je izvedba protiletalske zaštite že v mirnem času čin prevladnosti in izraz skrbi za življenje in premoženje državljanov. To delo bo tem uspešnejše izvršeno, čim bolj bodo oblastva, odbori in prebivalstvo v harmoničnem in požrtvovalnem delu, a brez razburjenja in nepotrebnega ugaibanja sodelovali.

Državna oblastva, banovinski odbor, krajevni odbori in občine, zlasti ljubljanska, celjska in mariborska, so na delu na podlagi sedanjih predpisov. Dr. O-n.

Jesen v Slovenskih goricah

Čas trgatve — čas veselja na naši lepi obmejni zemlji

Jesen lega v Slovenske gorice. Stari ljudje pravijo, da je Sv. Jakob mesca julija prvi jesenski god. Od tega časa pa se le prav za prav pričnajo prva dela pospravljanja polnih pridelkov. Torej že v tem času prihajamo v prvo jesensko dobo. Ta doba pa dokaj kmalo dobi svoj pravi izraz, ko ob Jernejem zapojejo klopotci po vinorodnih gričih in brdih naših gor. Vinogradniška dela prenehajo in grozdje postaja že okrog praznika Vnebovzvetja mehko. Naši vinogradniki najamejo za dobo od tega časa pa tja do trgatve poseben vinogradnega paznika »oturjar«, ki pazi na dozorevajoče grozdje, da ga vinčarska deca, koka ali morebitni vaški nepridiprav ali popotnik ne zoba. Običajno so za te prestopke velike kazni, ki jih izvršujejo pazniki po večini sami. Uboga vinčarska koka mora biti ves ta čas zaprta, da ne uhaaja v vinograd, kjer bi jo zadel usoda pazniške puške. Čim bliže je trgatve, tem strožje je kontrola po gorah. Seveda se to izvaja po večini le pri gosposkih vinogradnikih, dočim imajo kmečki v velikem delu le samorodno šmarnico, na katero pa ne polagajo veliko paznje, ker je itak preproščena. Grozdje dozoreva naglo in v vse se že pripravljajo na največješji jesenski čas, — čas trgatve.

Pomemben je dan trgatve pri hiši, ki ga mnogi imenujejo kot domači praznik. Staro in mlado je danes zdravo in v hladnem jesenskem meglenem jutru, ki grozdju dobro de, že ropota z škafi, kanglami in košarami po grapah. Od spodaj bomo začeli in gor brali, odloča gospodar, ali kdo drugi od domačih. »Čista berite!« Iz jagod teče! Zopet se slišijo opozorila, po dva in dva eno red, pa paberkov ne pšite. Zdjaj zobjite, pravi gospodar vedeč, da boš dal nato grozdju mir, ko se nazobješ in nato ves dan prešiš v žlečodu zagodje. Jagode so od jutranje megle zavite v prosojno kopreno, ki jo odrgne šele opoldansko jesensko sonce.

»Pštar!«, se oglašajo že trgači in kličejo fanta, ki bo nosil »pšto« ali brento. V sumi si je urezal palico, v katero bo zaporedoma vrezaval, koliko jih je nesel na prešo; vsaka deseta dobi široko zarezo ali rimsko številko X. Domača Micka mu je zataknila puščel za kloboč kot je pač navada, a ta pa se bolj iz nekakega posebnega znanstva, ker se tako rada ljubko pogledata. ... Po hribih že pojeva megla, le v dolinah se zakriva pogled v gorice. Povsod že vlada veselje in petje ter vriskanje odmeva iz hriba v hrib. Tam na drugem bregu se sliši poskočna vihrava pesem:

Zadost zadost je širok svet
zadost mladim je deklet
če hočeš se ženiti
na vsaki prst deset

»Toliko polovnjakov, koliko je namrajakov, tilko štrijankov koliko je šijankov« so rekli gospodinja, ko so prišleš južno: beli kruh in veliko ročko vina. Sedaj je prilika za šaljiv razgovor. Mladina se po navadi zbere skupaj in veselo kramlja o vsakdanjem vaškem življenju, pa tudi radi se »obirajo« ali ponorčujejo med seboj. Stari pa se le raje pogovarjajo o lepem vremenu, o dobri ali slabi trgatvi. Da, kjer se imajo nekateri konservativni kmetje tisto nesrečno šmarnico, tam je huda bratva, ker vse jagode leži po tleh, posebnost ču berejo ob dežju ali mokrotli. Tam v gosposkih vinogradih pa imajo povečini sam gudeč, rizling, silvanec, šipon itd.

»Jaz imam najrajši amerikancu, se zavzema rdeča Micka tam od sepa.«

»Ja, ko so ga pobari pod tvojim oknom zohali. Saj so vse kolje polomili. Tam v oni grapi se še danes pozna, kako so se tepile. Smeh in odobravanje. Micka pa je še bolj rdeča. Taka šala dolgo živi v enem kraju.

Opoldne. Glas zvona se razlega po grapah in odmeva po vrhovih tja daleč po valoviti pokrajini vinogradniškega gričevja. Niš predolga obeda ni ob trgatvi, ki je kar na prostem ob grapi ali pod bližnjo jablano, še vse preveč grapije in redi je: meseno žipo, lentivo, zelje in povrh velik krp svinskega mesa, povrh pa zopet ročka vina, da se oplahne. Kdor je hiter pri sklepih po pogovoru »Kak pri jeli, tak pri delu. Po obedu pa berati zopet odidejo urno na delo z noži in škarjami, deca pa s sključki. Da, deca še danes niti v šolo ni šla, pa tudi pasti ne bo treba. Na preši je postalo živo. Moški so pričeli ropati, ki so še dopoldne pomivali sode in pripravljali obroče; že plešejo z boseimi nogami po grozdju, v sredi krnice pripravljajo koš in most že teče v kad.

Da, klopotci, posebnost Slovenskih goric: na visoki ranti zakopani globoko v zemljo, z močnimi klini počez, kramlje in se šopiri ter gospodari nad goricami naš klopotec z več metrov dolgimi vetrnicami, s težkimi masečkami, s prosto vlečjo in počjo bukovno blanj in z ogromno brezovo metlo, s pomočjo katere se oblačno vrtil in obrača po vetru.

Popoldne je vedno lušnejše v gorah, fantje že veselo kričajo, družba berčev mladim in starih pa veselo prepeva:

En hribček bom kupil
bom trsek sadil
Prijetle povabil
še sam ga bom pil...

V soncu se svetijo pisane janke in robci, v trumah stopajo berči proti vrhu, zdaj čisto v drugem razpoloženju kot v marcu ob kopl. Gospodar prinese ročko z vinom; da, pa se ga je tudi danes pošteno nalezal in se prav rad šali, da celo pozabi vleči pipo in mu ogenj ugasne.

Po česti mimo vrha se vozijo lastniki gosposkih gor, vil in zidanic, ki živijo v mestu in mnogi celo čez mejo. Ti se prikažejo le po parkrat na leto in imajo po navadi nastavljen poseben oskrbnik, ki nadzira vinčarsko delo v gorah: ob rezi, kopl, škropljenju in regulanju. Teh ljudi vinčar ne gleda rad, ker mu odjeda kruh izpred ust. Sedaj jeseni prihajajo gospodari po sad vinčarjevih žuljev; s seboj pripeljejo samo gospodo, svoje, a rodniške in prijatelje, ki dokaj radi občudujejo življenje našega kmeta in delavca in si ustvarjajo svojevrstno sodo. Poleti ob času žetve, košnje in mlače jih ni bilo videti. Toda v jeseni: koliko gospodov v kratkih hlačah in gospa s sončniki srečaš toč, ki se ne stramujejo nositi nabesane velike nahrbtnike. Tem ljudem se naš Slovenjčarčan pač rad malo posmejuje in to nasrkiraj, in dobro se mu zdi, da je tako doma na svoji zemlji.

Življenje posameznih slojev in poklicev je v Slovenskih gorah zelo različno. Svoje vinograde ima skoraj vsak kmet, to je poljedelec, ki ima svojo lastno vprežno živino, deloma tudi žlar. Najlepši deli goric so po večini v rokah gospe, ki lahko plačuje delavce, nabavlja orodje, potrebna škropliva, umetna gnojila itd. Gospodje in večina kmetov, ki bivajo oddaljeni od svojih gor, imajo svoje vinčarje. Tega sloja, ki ga prištevamo med proletarijat, je pri nas zelo mnogo. Statistika navaja, da živi v vseh Sloveniji nekaj nad 6000 vinčarskih družin. Njihov položaj je zelo težak. Oni so lastniki le borge imetje pohištva, edine kravice ali samo kose in po dva pražila. Le redke so družine, ki bi to imetje presegale. Poleg težkega dela v gorah skod vsa pomlad in letoletje pomagajo opravljati gospodarja še vsa poljska dela in mlačvo, za kar dobijo mrtik in imajo

kakšen ogon zemlje v najemu. Najmanj pomenijo kot razred med kmeti predvsem zato, ker nimajo svoje zemlje niti koče. Razredi so po posameznih vaseh časih strogo ločeni. Življenjski pogoj med družinami se močno razlikujejo. Nekateri so socialno mnogo bolj izrabljani in zapostavljeni od drugih.

Dasiravno v Slovenskih gorah vinčarski stan skoroda prevladuje ostale številčno, je najti le dokaj malo stanovske zavesti in amisa za skupno borbo v korist vsemu stanu in sleherni poedini družini. Razumljivo tudi je, da slovenjčarškega vinčarja uničujejo bolj ali manj zmožni odnosi posameznega vinčarja do svojega gospodarja. Vsako gibanje naperjeno po zahtevi ureditve socialnih razmer med vinčarji in gospodarji, skušajo vinogradniki v kati uničiti. Naš človek je v tem pogledu še prav posebno konservativen in mirno sprejema razmere od nekdanj. Je pač človek, povezan z zemljo in skrajno zanesljiv.

Šmenta, kako se v septembru in oktobru sonce hitro nagne za gore: zdaj te je še gredo v hrib, a moraš že oblačiti suknjič. Vedno večje razpoloženje prevladuje v gorici in tudi pri koči je že vedno več ljudi, ker se tudi popotnik rad oglasi pri tako veselju družbi kot je na preši. Noč berče vedno bolj lovi in prišli so že pomagat sosedovi, ki so ostali doma. V velikih skrbah je tudi gospodinja, ki pripravljajo večerjo. Iz kmečke peči diši po mesenini in gibancih.

Večerja je glavna gostija, ki se je vse najbolj veselilo, posebno pa še mladina. Vse se zakaže, kar je takega pri hiši: mladi prašček, ki so ga že jutraj zaklali, prihaja prvič v počev, puran slovite štajerske pame, pa kakšna gos ali kokoš. Človek je od celodnevne pripogibanja in čepanja zdelan, pa se vrže na jed, a mu na žalost še pri tretji ritki zmanjka v žlečodu prostora. Fridejo že na vrsto gibance, pečena kuretna, kuhano vino, čaj, joj, joj... Nato zapoje dobro razpoložena družba veselo pesni. Nenaodoma pa se oglasi pod oknom etric s harmoniko, ki ga prav poseben mladina z veseljem sprejme. Tudi gospodar — obo bo malo stopil z gospodinj, dadi se je že podnevi malo navlekel, pa bo za to bolj šlo. Harmonika poje vso noč, deske pokajo pod urnimi nogami plešalcev. Zunaj pa sanja prelestna jesenska svetla noč, lahen vetrič obdaja gorice in klopotec tam nad vinogradom leno poje svojo jesensko pesem, vmes se sliši iz bližnjega gošda glas sove. Tam na drugem bregu se sliši enak razpoloženje, kjer tudi prejšajo grozdje. Skupina fantov pa odhaja v vas, petje in krikanje odmeva od povsod.

Vse norije pridejo to noč na vrsto: ko se gredo dekleta iz koče hladit, jih prestrašijo z belo rjuho ogrnjeni moški in v strahu zopet sbežijo v kočo. Na vrsti so tudi druge običajne zabave kakor karte, kmečki kino in pripovedujejo o strahovih, da si ženske sčasoma niti ne upajo več pogledati skozi okno.

V teh mesečnih jesenskih nočeh žanjejo ponekod žančice ajdo, pa tudi koruzo še mnogi ličkajo, kjer se zbira navadno velika groča ljudi iz cele vasi in veselo pevajo, pa po dovršenem delu tudi plešejo do pomega jutra.

Doma na preši pa hodijo prešarji ob sajati laterni vso noč po rigle, sučejo težek kamen z vretenom zdaj na levo, zdaj na desno, kadijo, modrujejo, točijo in merijo na polovnjake, pojejo, pa zopet politizirajo, razdirajo koš in ga znova delajo — dokler se prešpan ne obes.

Tako poteka jesen v Slovenskih gorah, pa največješji trenutki trgatve, ki trajajo po nekaj do več dni in več noči. —jh

POZOR!

POZOR!

OTVORITEV

novе trgovine usnjenih izdelkov

„ZORN“

TYRŠEVA CESTA

PALACA BANKE SLAVIJE

TOVARNIŠKA ZALOGA

KOVČEVOV — AKTOVE — DAMSKIH TORBIC — DENARNIC — NARBEŠNIKOV
IN DRUGIH POTOVALNIH POTREBŠCIN

Lastni izdelki

Velika izbira

Uspehi ljubljanskega češpljevega tedna

Kdo je imel največ koristi

Z magistrata nam poročajo: Češpljev teden, ki ga je mestna občina ljubljanska priredila predvsem na ta način, da je popustila trošarino na vse uvožene češplje in sive od 13. do 20. septembra, je imel večstranski uspeh. Glavni uspeh je pač ta, da na ljubljanskem trgu še nikdar in tudi ob najboljših bogatih letinah niso bile češplje tako poceni kakor ob češpljevem tednu.

Cevraj je cena za kilogram lepš češplj padla celo na 1,25 din, vendar pa ljubljanske gospodinjje to za ceno še niso bile popolnoma zadovoljne, ker so svedele za še mnogo nižje cene na štajerskem in sploh ob mejah banovine. Mestna povzvarstvo se je sicer potrudilo, da bi privlačilo kmete tudi iz oddaljenih in s češpljami najbolj bogato obdarovanih krajev, saj so propagandne članke na češpljev teden objavili tudi štajerski listi in po vsej banovini razširjeni ljubljanski tisk. Namestu, da bi bile zadruge na delu organizirale dovoz češpljev v Ljubljano, so to dobičkonosno delo zopet prepustile prekupčevalcem. Na drugi strani pa ljubljanske gospodinjje ne računajo na velike stroške provoca, ki so prav značilni podretili v Ljubljano pripeljene češplje.

Ljubljanski trošarinski listični uradi so ugotovili, da je bilo v Ljubljano v 8 dneh, namreč od 13. pa do 20. septembra, brez trošarine uvoženih točno 145.143 kg češplj. Velika večina teh češplj je prišla v Ljubljano po železnici, saj so samo listični uradi na glavnem kolodvoru našli 80.257 kg češplj. Večino so poslali kmetje sami na ljubljanski trg, vendar pa je

tudi dosti večjih pošilj iz Bane in iz drugih banovin med njimi, torej takega blaga, ki so ga v Ljubljano pripeljali prekupčevalci, saj je s tovarnega kolodvoru prišlo v mesto 55.122 kg, a 35.135 kg češplj so prišlele kmetice same po železnici na ljubljanski trg, namreč samo z glavnega kolodvoru. Poleg tega so pri mitnici na Dolenski cesti naročnili 25.924 kg češplj, ki so jih v Ljubljano pripeljale in prišlele kmetice z Dolenske.

Velika večina češplj je torej prišla v Ljubljano iz oddaljenih krajev, vendar so pa tudi okoliški kmetje imeli ob češpljevem tednu prav lep zaslužek. Mimo mitnice na šmarinskem cesti je bilo v mesto pripeljanih 1.060 kg češplj, po Celovški cesti 1.996 kg, po Tyrševi cesti 4.452 kg, skoli Mesta 7.510 kg, po Poljanah 5.646 kg, po Hranstniku 6.622 kg in po Trilski cesti 1.000 kg češplj.

S podarjeno trošarino je mestna občina ljubljanska gospodinjstvom prav lepo darilo, ker znaša za vse češplje odpisana trošarina približno 37.000 din. Toda na drugi strani so imeli ljubljanske gospodinjje tudi ta dotok, da so zaradi velike konkurence cene češplj padle in so za izredno mali denar lahko doble res zdrave in prvovrsta češplje.

Trdno smo prepričani, da je ljubljanska mestna občina s prireditvijo češpljevega tedna zelo ustrezno tudi našemu kmetu, saj ljubljane še nikdar ni kupila toliko češplj kakor ob češpljevem tednu. Dobro se nam kmetje zavedajo, da tudi še nikdar niso prodali v Ljubljano češplj s take visoko našljo pri ceni v primeri s

osno na njihovem domu. Tako so z ljubljanskim češpljevim tednom zadovoljni kmetje in ljubljanske gospodinjje, kar je bil tudi namen mestne občine ljubljanske.

Z druge strani nam pišejo: Ker so letos češplje po vsej državi bogato obrodile, izvoz pa je vsled izrednega položaja zelo otežkočen, kakor tudi, da omogoči svojem prebivalstvu, da se založi z živili, je mestna občina ljubljanska priredila tako zvani češpljev teden od 13. do 20. t. m., ko se običajna užitina 25 par od kg ni pobirala. Vsekakor je bil ta ukrep mestne občine hvalje vreden, sedaj, ko je češpljev teden za nami, pa je umestno, da se vprašamo, v koliki meri je bil namen češpljevega tedna res dosežen in komu je žrtve mestne občine največ koristila. Predvsem si oglejmo cene. Prvotno so napovedovali, da bodo češplje celo po 1 din za kg, kar pa se zdaleka ni uresničilo in so se prodajale menda najcenejše po 1,50 din za kg. Ker čitamo v listih iz dneva v dan, kako izredno nizka je cena češplj v posameznih produkcijskih okoliših, se nam vsiljuje sum, da je znesek 25 par pri kg za kolikor bi se češplje morale poceniti, ker mestna občina ni pobirala užitnine, le v mali meri prišel v prid konsumentu, pač pa so s to ugodnostjo okoristili predvsem prekupčevalci.

ZVOCNI KINO SOKOLSKI DOM
V ŠIKI — Telefon 41-79.

RDEČI KRIZ
predvaja samo še danes film

MARINELLA

V glavni vlogi: TINO ROSSI, slavni
pevec s Korzike

Predstave: jutri ob 3, 5, 7, in 9. uri,
v ponedeljek ob pol 9. uri.

Prihodnji spored:

STRUP

Povod tej notici pa je prav za prav nekaj drugega; dejstvo je namreč, da je bila tudi kvaliteta dobaviteljev češplj v nekaterih primerih taka, da izziva najostrejšo kritiko. Našli so se brezvestni prekupčevalci, ki so v posamezne košare naložili docela malovredne češplje, porabne kvečjemu za žganjelehu, na vrh pa naložili prav tanko plast bosanskih (ali boljših štajerskih) češplj in take češplje prodajali po 1,50 din za kg. Res je plačal odjemaloc za košarico češplj le 18 din, toda če se pomisli, da je bilo v njej kake 4 kg češplj, sposobnih za vkuhanje, je dejansko plačal te češplje po 4,50 din za kg.

Kakor čujemo, so bile zaradi takih primerov podane celo policijske ovadbe. Za bodeče bi bilo želiti, da se mestno tržno nadzorstvo pri svojem delovanju ne omeji le na to, ali in v koliko je neko blago užitno, ampak tudi, ali v celoti ustreza svrhnam, za kakršne se odjemalcem nudi.

Iz Celja

—c Abonma za novo gledališko sezono v Celju je razpisal. Cene v abonmaju so sledeče: I. reda 1575 din, II. reda 1260 din, III. reda 1008 din, IV. reda 756 din. Sedeži v parterju: od I. do III. vrste 252 din, od IV. do VII. vrste 215 din, od VIII. do IX. vrste 177 din. Galerijski sedeži: I. vrsta 126 din, II. in III. vrsta 101 din. Ker je letos določenih za abonma 10 predstav (6 dramskih in 4 operne odnošo operetne), so cene za to sezono nekoliko zvišane. Obonenti lahko plačajo abonma v šestih mesečnih obrokih.

—c Koncert vojaške godbe v korist Rdečega kriza. Godba 39. pešpolka, ki je priredila v nedeljo dopoldne in v četrtke popoldne pred mestnim poglavarstvom dva koncerta v korist RK, bo priredila dreva ob oemih v Celjskem domu pod vodstvom kapelnika g. Petra Fabjanovića koncert, čigar dobiček je prav tako namenjen RK.

—c Nedeljski nogomet. Na Olimpijem igrišču v Gaberju bodo v nedeljo 24. t. m. tri prvenstvene tekme. Ob 10. dopoldne se bo pričela drugorazredna prvenstvena tekma med SK Štormi in SK Jugoslavijo, ob 14.30 prvenstvena tekma mladim SK Celja in SK Olimpa, ob 15.30 pa podstavna prvenstvena tekma med SK Olimpiem in SK Hranstnikom. Tekmo Hranstnik-Olimp bo sodil g. Erlih iz Ljubljane.

—c Propagandni atletski miting, ki ga bo priredila atletska sekcija SK Celja v nedeljo 24. t. m. ob 9. dopoldne na Glazju, bo obsegal teke, skoke in mete za juniorje, omladince in seniore. Nastopili bodo domači in tudi drugi atleti. Prireditve bo gotovo prav lepa in zanimiva.

—c Mestno parno in hladno kopališče bo v nedeljo 24. t. m. zaradi prekinitve toka zaprto.

—c Slovenski večer, ki ga je nameraval prirediti socialni odesk celjske sokolske župe v soboto 30. t. m. v Celju, je zaradi sedanjega splošnega položaja preložen na prihodnje leto. Slovenski večer bo izvršen v okvir prireditve Sokolskega društva Celja-motice, ki bo prihodnje leto praznovalo 50letnico, ali pa v okvir proslave 30-letnice celjske sokolske župe, ki bo tudi prihodnje leto. Slovenski večer bo prireditve, kakršne že mnogo let ni bilo v Celju.

—c Napad in neuspeh. V ponedeljek je nekd krojaški pomočnik z Gomileke v neki gostilni v Resani pri Gomilekem v prepiru udaril 35letnega Franca Cizeja iz Grajske vasi z boksaljem po ustih in mu izbil zob. V Novi cerkvi je padel 53letni invalidi Karel Stih v četrtki z drevesa in si zlomil levo roko. Poškodovanca se zdravita v celjski bolnici.</

DNEVNE VESTI

— **Železniki upokojencem in vdovam.** Vsem upokojencem in vdovam, ki prejema svoje pokojnine od finančne direkcije v Ljubljani, bo finančna direkcija poslala prijavo za prejemanje draginskih dokladov vsakomur po pošti na dom. Za tiste upokojence in vdove, ki prejema svoje pokojnine od železniške direkcije v Ljubljani, bo ista direkcija prijave dostavila vsem železniškim postajam, kjer jih bo vsak prejel ob času predložitve železniških legitimacij v podaljšanje, kamor se bodo tudi izpolnile vrline. Upokojenci in vdove z otroci, stari nad 16 let, ki obiskujejo šolo, naj v svojo lastno korist takoj predložijo šolska potrdila pri ustanovi, ki nakazuje pokojnino. — **Društvo železniških upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani.**

— **Mira Bašič angažirana v Ljubljani.** Zagrebški listi poročajo, da je ljubljanska opera angažirala mlado pevko Hrvatice iz Travničke g. Miro Bašič, ki je v pretekli sezoni z uspehom gostovala v ljubljanski operi.

— **Mina v Dunaju.** Mažarske vojaške oblasti so obvestile poveljstvo rečne plobe v Vukovaru in ostala poveljstva na Dunaju, da se je na mažarski strani ob obali Dunava odrgala mina, ki jo je reka odplavila v naše vode. Mina ima obliko deske in je 1,20 m dolga, in pol metra široka ter pobarvana tako, da je na površini vode ni lahko opaziti. Po mnenju mažarskih oblasti se mina nahaja v bližini Vukovarja.

— **Nemčija nam dobavlja zdravila.** V prvi polovici letošnjega leta je Jugoslavija uvozila iz Nemčije za okrog 17 milijonov din raznih zdravil. Lani je v prvi polovici leta uvozila za 13,5 milijonov din, predlanskim pa samo za 12,6 milijona dinarjev. Nemčija je patematkem glavni dobavitelj zdravil Jugoslavije.

— **Samostojno tobačno rezižo za banovino.** Hrvatsko zahtevajo pridelovalci tobaka v Hercegovini. Sedež tobačne reziže, ki naj bi bila zasebna in popolnoma samostojna, bi bil v Mostarju. Bosna in Hercegovina sta imeli svojo samostojno tobačno rezižo do 1. 1918. Letošnji pridelek tobaka v Hercegovini, kjer so zasadi 170 milijonov tobačnih sadik, bo sodeč po sedanjem stanju, znašal okrog 450 vagonov tobaka.

— **Nenavadni nagibi za zločin.** 16letni pastir Josip Dangubić je na paši z nožem umoril svojega tovariša 17letnega pastirja Adama Turupolca iz Bačuge pri Sisku. Pred nekoliko dnevi je mladi morilec dejal svojim tovarišem, da mora nekaj storiti, da bo prišel v Gradiško.

— **Srez, ki ima samo tri ljudske šole.** V duvanjskem srezu, ki ima okrog 30.000 prebivalcev, imajo samo 6 ljudskih šol, zaradi pomanjkanja učiteljev pa so tri ljudske šole zaprte, tako da morejo otroci obiskovati samo tri ljudske šole. Več sto šolobveznih otrok je brez pouka.

— **Velik vrt v Vukovaru.** Neznan vrtoviščnik so odnesli iz stanovanja barona Ivana Adamovića, ki upravlja posestvo grofa Eltza v Vukovaru, za okrog 150.000

dinarjev vredne dragocenosti. Policija je aretirala dve okradenci služkinji, ki sta osumljeni, da sta bili v zvezi z vrtoviščnikom.

— **Po 25 letih je našel sestro.** Murat Hajdar Hodžić iz Dubrovnika je po 25 letih našel svojo sestro. Med svetovno vojno je Murat hotel pobegniti v Turčijo. Njegova sestra je odpotovala po morju, Murat pa z železnico, sestri pa sta se nameravala v Solunu. Sestre Hatidje se Murat v Solunu ni našel. Do nedavnega je bil prepričan, da se je med vojnjo v Solunu ponesrečila. Pred dnevi je Murat zvedel, da njegova sestra živi v Carigradu in je omožena ter ni več veča več hrvaškega jezika.

— **Samomor popularnega Zagrebčana.** V pisarni komercialnega urada železničarjev v Martičevi ulici v Zagrebu, kjer je bil uslužben kot blagajnik, se je obesil upokojeni major Milan Matić, ki je bil v Zagrebu zelo popularen človek, znan kot izredno dober družabnik. Zadnje čase se ga je lotila potrtost in v težki duševni depresiji si je končal življenje. V poslovnih pisarnah na vse svoje prijatelje je prošil, naj ga pokopajo brez ceremonij. Na vrata sobe, v kateri se je obesil, pa je prilepil listek, na katerem je bilo zapisano: »Pazite, lahko se prestrašite; kar boste videli, ni prijetno!«

— **Požar.** Dosele še neznan zločin so 19. t. m. zvečer povzročili požar v gospodarskem poslopiju posestnika Lipeja Fr. v Gor. Sušici na Bizelskem. Leseno in s slamo krito gospodarsko poslopije je pogorelo do tal in je lastnik oškodovan za najmanj 10.000 din, dočim je bil zavarovan za 5.000 din. Ker je bilo gospodarsko poslopije tik poti, je tudi možno, da je koo mimoidoči vrgel proti njemu ogorek cigarete. Na gospodarskem poslopiju je prenočeval domači hlapec, pa je za las manjkalo, da ni zgorel v ognju, ki se je z bliskovito naglico razširil na vse poslopije.

— **Ponesrečeni.** Pri nakladanju hlobov se je ponesrečil delavec Kristelj Silnik, zaposlen pri Heinrichovi lesni industriji v Škofji Loki. Na roko mu je padel težak hlobo in mu jo zlomil. — V Vilmanovi stroj. delavnici v Slavonski ulici so se podirala na Antona Peterka velika železna vrata. Poškodovano so mu desno roko. — Posestnika Uršula Potončič iz Podgorice je včeraj padla po stopnicah in si zlomila levo roko.

— **Na voznika cestne železnice Franceta Purkarta iz Ljubljane** se je smotil podila skladovalnica drv in ga je poleno udarilo tudi na obraz pod oko. 6-letni monterjev sinček Peter Balantič iz Kamnika je padel skozi okno in si zlomil desno nogo. — Doma na dvorišču je padel po bregu posestnikov sin Ivan Brolih iz Vnanjih gor in si zlomil desno ključnico.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo po večini oblačno in spremenljivo vreme. Včeraj je deževalo v Zagrebu in Beogradu. Najvišja temperatura je bila v Zagrebu, Kumboru in Dubrovniku 26, v Splitu 25, v Beogradu, Sarajevu in na Visu 22, na Rabu 21, v Ljubljani 20,5, v Mariboru 20,3. Davi je kazal barometer v Ljubljani 760,6, temperatura je znašala 11,4.

Mariborske in okoliške novice

— **Drugi grozdni teden se bo pričel iz tehitnih razlogov že v ponedeljek 25. t. m.** Mariborčani so prepričani, da bo letošnji grozdni teden pokazal boljše in vidnejše uspehe kakor lanski. Kupujemo grozdje po nižji ceni in podpiramo hvaljevredno akcijo Zveze mariborskih gospodinj.

— **2166 učencev in učenek je vpisanih letos na mariborskih osnovnih šolah.** — **Zdravniško dežurno službo za nujno zdravniško pomoč članom OUZD in njihove upravičenim svojim članom** imajo v nedeljo zdravniki dr. Alfonz Wankmüller, Franciškaška ulica 8.

— **Objetnica smrti Marije Maistrove.** Pred enim letom smo na pobresnem pokopališču položili v grobnico nepoznanega generala R. Maistra posmrtno ostanke njegove vzorne in zveste življenjske družice, plemenite gospe Marije Maistrove. Nevenljivo zaslugi se je pridobila s svojim nesebičnim delovanjem na socialno-humanitarnem in kulturnem polju. Globoko sledi njenega požrtvovalnega dela se pozna pri Podniškem domu kraljice Marije na Pohorju, pri ženskem društvu v Mariboru in pri tukajšnjem Francoskem krogu. Vsi, ki so z blago pokojnico sodelovali ter se z njo vred žrtvovali, še danes bridko pogrešajo njeno plemenito sodelovanje. Veliko prerano se je zapirala grobnica nad njenim življenjem. Svetla podoba gospe Marije Maistrove, vzorne narodnjakinje, zglede žene ter borilke za narodno in človekoljubne ideale, bo trajno živevala v zgodovini Maribora.

— **Nočno lekarniško službo imata ob danes naprej** Maverjeva lekarna pri Zamorecu v Gosposki ulici 12 in Vaupotova lekarna pri Angeli varuhu na Aleksandrovi 33. Maverjeva lekarna ima telefon 28-12, Vaupotova pa 22-13.

— **Mariborske društvene novice.** — **V Koča** pri žički pa imajo ob 10. svojo zborovanje vinčarji, ki bodo razpravljali o novi vinčarski uredbi.

— **Jutrišnje športne prireditve v Mariboru.** Ob 9. na igrišču SK Rapida mednarodni lahkoletski dvoboj med damami Maribora in Zagreba. Dvoboj obsega naslednje discipline: tek 100 m, krogi, skok v višino, disk, skok v daljavo, kopje na startu 4×100 m. Ob 10. bo na stadionu SK Željeznikar prvenstvena tekma SK Drava (Ptuj) : SK Slavija, predtekma Junorji SK Slavija in ISSK Maribora. Ob 16. na stadionu Željeznikar prvenstvena nogometna tekma SK Željeznikar : SK Rapida, predtekma prvenstvena tekma rezerv. — **Šahovska sekula UJNB** je odigrala hrotopotni turnir za klubovo prvenstvo. Navzlic hudi konkurenci si je priboril prvo mesto z 11 točkami in pol g. Franco Nosen. Drugo in tretje mesto si delita Misura in Marvin, ki imata vsak po 10 točk.

— **Cene življenjskih potrebščin.** Tukajšnja »Delavska Politika« poroča v št. 10: »Vprašanje cen življenjskih potrebščin se ne bo dalo dolgo regulirati enostavno na ta način, da se bo reklo: Vsega je dovolj, cene življenjskih potrebščin se ne smejo povišati. Poklicani bodo morali to vprašanje vzeti mnogo bolj resno in pretehtati. Če zadnjič smo opozorili, da se bodo življenjske potrebšchine podražile, ker bo to naša posledica vojne v Evropi. Omenili smo, da moramo računati na povišanje cen vsemu kolonialnemu blagu, kavi, rižu, čaju itd., potem tečajnih

izdelkov, ker se vse to blago uvaža sedaj po znatno spremenjenih pogojih in je že sama prevozna tarifa tako visoka, da je podražitev te vrste blaga na dani. Vse torej kaže, da bo treba pristopiti k določanju cen, če ne bomo hoteli, da bo draginja rastle kljub vsem odredbam, po katerih je vsaka podražitev neupravičena. Pri tem pa nujno opozarjamo, da se cene regulirajo najprej pri veletrgovcih. Pricakujemo torej ukrepov, ki bodo v skladu z novo nastalo situacijo. Poklicani naj naslednje razvoj cen v velenakupi in o tem sproti obveščajo javnost, da bo mogla tudi razumeti ukrepe glede določanja cen. Važno je to tudi s stališča delavstva. Ako naraste draginja in je to uradno ugotovljeno, potem se tudi podjetniki ne morejo upirati zvišanju med oztrom plač in se ne bo treba nepotrebnih pretekati za nekaj kar je samo po sebi umerno.

— **Sejemске novice.** Na mariborski svinjski sejmi 22. t. m. so prignali okoliški kmetje 539 prašičev. Prodanih je bilo 94. Cene so bile: 5 do 6 tednov stari po 50 do 70 din, 7 do 9 tednov po 80 do 110 din, 3 do 4 mesece po 130 do 210 din, 5 do 6 mesecev po 270 do 390 din, 8 do 10 mesecev po 395 do 490 din, 1 leto 680 do 870 din, 1 kg žive teže po 6 do 8,50 din, 1 kg mrtve teže po 8 do 11 din.

— **V Kamniku** bo jutri ob 15. prvi sokolski nastop kamniških Sokolov. Podprimo vrle kamniške Sokole s čim večjo udeležbo! — **Motociklistična nezgoda.** Ob železnici je treščil neki Rajko Pelkic s svojim motornim kolesom v železniški vagon. Pri tem je Pelkic dobil hude poškodbe na rokah, da so ga morali odpremiti v bolnico.

— **Kolesa niso več varna.** Včeraj so bila ukradena v Mariboru tri kolesa. Delavcu Srečku Šimenu iz Bučkovec je izginilo iz veže neke trgovine na Glavnem trgu 1100 din vredno kolo znamke »Steyr«, slugi mestne občine mariborske Francu Dobrajcu je tat odpeljal izpred mestnega poglavarstva kolo znamke »Hanste« v vred. št. 2-20543, posestniku Leopoldu Vondič iz Dogaš pa je izpred sodišča izginilo kolo znamke »Dirigent« v vred. št. 2-129233.

— **Razne vesti.** V tekstilni tvornici Doctor & drug je prišel 30letni delavec Ivan Černič s Pobrežja po nesrečnem naključju z desnico v stroj, ki mu je zmečkal prste. Zdravi se v bolnici. — Na Tržaški cesti je kolesar padel na tla 24letno kuharico Julijano Stajniko, ki je obšla z raztrgano obleko in poškodbami na rokah in nogah. — Z drevesa je padel pri obratniku Jakob 16letni vinčarski sin Adolf Jereb iz Kolakov, ki si je zlomil levo oko. Odpremiti so ga v bolnico. Tja so prepeljali tudi 19letnega hlapca Franca Dingača od Sv. Jakoba, ki je padel s hleva in si pri tem zlomil levo nogo. — Na Glavnem trgu je zavozil kolesar Oto Gerbič v tovarni avto nekega tukajšnjega prevoznika. Pri padcu je dobil Gerbič k sreči le manjše poškodbe, dočim je prišlo dvoletno pod kolesa tovornega avtomobila, ki ga je popolnoma zdrobil.

— **Eden oboje, dva oproščena.** Včeraj smo poročali o razpravi pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča proti 52letnemu trgovcu Marku Werdiseimu iz Leobna, 74letnemu županu občine Zg. Jakobski dol in 36letnemu tajniku Omenjane občine Frideriki S., ki so bili obtoženi v zvezi s afero domovinskega lista M. Werdiseima. Razprava je trajala skoraj tri ure. Marka Werdiseim

in župan sta bila oproščena vsake krivde in kazni, Friderik S. pa je bil obsojen na 3 mesece zapora pogojno za dobo 2 let, ker je izstavil in prejel lažno listino. Senatu je predložil a. o. a. dr. Čemer, prisednica sta bila a. o. a. dr. Germovšek in Lešnik, obtožbeno je zastopal državni tožilec dr. Kolendina.

— **Oboje, dva oproščena.** V procesu zaradi »bele kuge«, o katerem smo poročali včeraj so bile vse obtožbenke oboje in sicer Angela Pušnik na 7 mesecev zapora brez pogojno, ostale 4 obtožbenke pa na 2 mesece zapora, pogojno za dobo 2 let.

— **Pobratstvo novica.** Stari pobratki rod izumira. V Poljski ulici 8 je umrl hišni posestnik Franc Iskra, star 80 let, v Nasipni ulici 9 pa upokojeni železničar Franc Majer, star 79 let. Žalujemo naše sožalje!

Vprašanje sezonskih delavcev v tujini
Zanimiva navodila ZPD, ki naj jih domači pošljejo
svojcem v tujino, da se bodo znali ravnati

M. Sobota, 21. septembra
Sorodniki sezonskih delavcev, ki jih je še najmanj 7000 zaposlenih iz Prekmurja na veleposelstvih v Nemčiji in Franciji, se zelo boje za svoje rojake v tujini. Neodgovorni agenti in nerazodni ljudje raznašajo vse mogoče govorice, ki pa so popolnoma izmišljene. Zveza poljedelskih delavcev v Murski Soboti svari pred naslednjem takim izmišljotinam, ker je le nasprotno res, da se naši sezonski lahko vrnejo v domovino ali pa ostanjejo na delu. Iz posebnega poziva ZPD posnemamo dobesedno:

Delavci, ki se nameravajo čim prej vrniti v domovino in bodo zapustili delodajalca pred potekom pogodbe, bodo s tem prekršili pogodbo, ker ne bodo ostali do konca sezone, kakor so se pogodili. Za vse posledice, ki nastanejo zaradi prekrška pogodbe, bodo sami odgovorni, t. j. izgubili bodo kavicjo in bodo morali sami plačati celo vozno do kraja dela do naše državne meje. Nevarnost je tudi, da bodo gospodari odtrgavali zaslužek zadnjih dni pred odhodom.

Delavcem v Franciji priporočamo, naj denar, ki ga morda imajo pri sebi, če morejo čim prej odposljoje domov, kajti s seboj jim je dovoljeno vzeti samo majhno gotovino. Tega zneska pa naj nikar ne zamenjajo v kakršnikoli domači banki, temveč naj se obrnejo na našo Narodno banko, ki ima svoje podružnice v Ljubljani in Mariboru. Te banke jim bodo franke zamenjale po pariteti. Zasebni denarni zavodi prinešene denarja ne morejo zamenjati po pariteti.

Delavcem v Nemčiji priporočamo, da pošljete redno vsak mesec vaš zaslužek preko tamkajšnjih bank na točen naslov vašim domačim in to na Deutsche Verrechnungskasse v Berlinu, ki odpošlje potem vaš zaslužek naši Narodni banki v Beograd in ta vašim domačim, katerim ga pošilja.

Katere predmete je treba odstraniti
s podstrešij

Nekaj pojasnil k uradnemu razglasu

Maribor, 22. septembra
Mariborčani so se znali v zadnjem času v navalu najrazličnejših razglasov in navodil. Vzemirjenje je povsem odveč. Gre le za ukrepe, ki so v danem primeru na mestu. V Mariboru poslujejo namreč sedaj kar tri komisije. Prva pregleduje klet. Rezultat teh predlogov bo ugotovitev in seznam tistih kletnih prostorov v Mariboru, ki bi bili v danem primeru primerni za preureditev v zaklonišča, oziroma, ki bi bili že v sedanjem stanju uporabna kot za klonišča.

Imamo pa še drugo komisijo, sanitetno. Ta komisija proučuje način gradnje posameznih objektov. Na tej osnovi skuša dognati, v koliko bi bili posamezni objekti primerni za preureditev v ambulancne postaje. Naloga sanitetne komisije je, da zbere v tem pogledu vse potrebne podatke in da poda na podlagi zbrane materiala konkretne predloge glede možne ureditve posameznih objektov za svrhe ambulančnega zdravilstva, ki bi prišlo v poštev v danem primeru.

Razglas, ki najbolj zanima Mariborčane, predvsem hišne posestnike, pa se nanaša

Iz Prekmurja

Iz naše gimnazije. V drž. realno gimnazijo kneza Kocija v Murski Soboti se je v letošnjem šolskem letu vpisalo 648 učencev, med njimi 184 učenec. V samoupravni otni razred se je vpisalo 90 učencev, tako da je na sobotski gimnaziji skupno 678 učencev in spada gimnazija v Murski Soboti med večje provincialne srednješolske zavode pred Ptujem. Novim mestom in Kočevjem. Prvi razred ima tri oddelke, ki so pravi mamutski razredi, ker ima vsak po 60 učencev. Tudi drugi razred ima tri oddelke, tržji, četrti in peti pa po dva. V vseh oddelkih je po 40 do 50 učencev, razen v petem razredu, kjer jih je po 30. V šestem in sedmem razredu je po 48 učencev. Skupno ima torej sobotska gimnazija 14 državni oddelkov in en samoupravni razred. Profesorji kolegi šteje 23 učnih moči. Z zavoda so bili v začetku šolskega leta predstavljani Viktor Smolec na učiteljske v Maribor in Rajko Šubic v Novo mesto, na zavod pa je prišla prof. Bata Hudales iz Ljubljane. V zavod so bili imenovani novi supletenti: Zvonko Hočevar, Darinka Zokob. Zaradi pomanjkanja učnih moči je reducirana pouk v risanju, telovadbi in verouku. V verouku bo pouk izpopolnjen že prihodnji teden, ker je bil postavljen za honorarnega veroučitelja brez honorarja salezijanski duhovnik Ivan Zajc.

Žrtve otroške razposajenosti je postal šolarček Franc Šiška v Starinovi vasi. Pred poukom so se učenci igrali in podili okrog kole ter metali po tleh. Malega Frančka je njegov tovarš vrgel na tla tako nespretno, da si je pri padcu zlomil roko in so ga morali prepeljati v bolnišnico v Mursko Sobotu.

Napad iz zasede. Ko je posestnik Krelin Stefan iz Srednje Bistrice gnal krave na pašo je nekdo iz zasede ustrelil nanj in ga nevarno ranil. Krogla mu je prebila levo stran prsi in izstopila pod lopatico. Kdo je bil napadalec, še niso mogli ugotoviti.

Mariborsko gledališče

Zanimanje za gledališče obsema je prav živahno. Zato se priporoča vsem zainteresentom, da se čim prej prijavijo, dokler je še izbira sedežev mogoča. Za slovesnostno odprto predstavo 20letnega jubileja mariborskega gledališča so vse priprave v polnem teku in se v glavnem tudi že dovršujejo. Vprizorila se bo po dolgotemnem preledku zopet Skrbniškova dramatisacija Cankarjevega »Hlapca Jerneja in njegove pravice«. Pred predstavo bo imel slovesni govor pred sednik Umetniškega kluba dr. Šnuderl.

POMAGAJMO GRADITI
PIVKOV SOKOLSKI DOM

te. Gospodari vam morajo preskrbeti potrebne dokumente (Grund zettel), s katerimi lahko pošljete denar. Sezonski lahko odpošljete po 40 mark na mesec. Letni delavci, t. j. oni, ki so se pogodili na leto dni, lahko pošljajo po 35 mark na mesec ali za 5 mesecev nazaj skupaj 200 mark. Oni, ki pošiljajo po 35 mark na mesec, pošljejo za 5 mesecev skupaj 175 mark. Glejte, da boste redno pošiljali. Če pa bodisi sezonski bodisi letni delavec več zasluži, kakor sme poslati naj višje zaslužka ne zapravlja, ampak naj si toliko obdrži, kolikor potrebuje za pot in prehrano na poti od mesta dela do naše državne meje. Za ostali denar naj si nakupi potrebnih reči, ki jih bo rabil, n. pr. ročni šivalni stroj, bicikel, kovčeg, harmoniko ali druge drobnarije, ki so doma potrebne. Vse, kar se da spraviti v paket, lahko vzamete s seboj v domovino brez bojazni.

Svetujemo vsem, naj bodo v tujini pametni in olikani ter se lepo in dostojno obnašajo, da ne bodo delali slabega vtisa in sramote. Naša država je nevarna in v prijateljskih odnosih z vsemi sosedi in taka hoče ostati. Ne vzključite niti tim niti med potjo kakih vznemirljivih izrazov. Vedite se kakor se morajo državljanji nevarnih držav. Če se zbere večji transport, sporočite to brzojavno Borzi dela v M. Soboti ali v Mariboru, da bodo pripravili vse potrebno za prevoz v domači kraj. Pripominjamo, da se poslani denar še vedno lahko zamenja in sicer 1 marka za 14,30 dinarjev. Se to vam javljamo in sporočamo zato, ker so mnogi vaši domači v skrbah za vas in nas prosijo, naj bi vas, če je mogoče, pozvali domov. Prepričani smo, kakor nam mnogi pišejo, da za sedaj ni posebne sile in niste v nevarnosti, vendar vam sporočamo, da se sami po svoji volji odločite in vašim domačim sporočite, kako in kaj mislite ukreniti v bodoče.

Iz Slovenskih goric

V zadnjem trenutku preprečen požar. Pretekli ponedeljek se je vračalo po cesti nimo po Janeza Kramberja na Kriherberg skupina otrok, izmed katerih je eden zakuril z vžigalicami za gospodarskim poslopjem kup zloženih šop, ki so se v hipu vzele. K sreči so opazili početje otrok domači in ob pravem času pogasili ogenj, ki bi lahko skoraj povzročil ogromno škodo.

Hudo neurje. Pretekli terek okrog 16. je razejala nad Slov. goricami huda neurje z točo. Privallu so se temni oblaki iz zapadne smeri in nenadoma se je vtila ploha kakor iz škafa. Padati je pričela kot točni debela toča, ki je prizadela zlasti v vinogradih ogromno škodo in znatno zmanjšala letošnji pridelek. Največje opustošenje je bilo povzročeno v občini Sv. Jurij v Slov. gor., Sv. Jakob in delno Sv. Ana. Vinogradniki, ki so upali na obilen vinski pridelek, se s strahom ozirajo po skoraj docela uničenih vinogradih. Pomoč prizadetim je nujna.

Težnje in želje
naših Tezenčanov

Tezeno, 22. septembra
Tezenčani imamo tudi svoje želje in potrebe. Predvsem mislimo na tisto cestno zvezo, ki so nam jo svojčas obljubili in ki naj bi šla iz bližnje meljskega broda po Nasipni ulici na Tezno in ki naj bi se pri Saboru zila na Ptujsko cesto. Od tiste si obetamo Tezenčani mnogo koristil. Zai ni upanja, da bi se ta načrt uresničil. V ostalem smo z velikim veseljem sprejeli na znanje vest o nameri, da se postavi na Tezno rečna radijska postaja. Z adoblenjem se spominjamo Tezenčani pomembnega dogodka pred 6 leti, ko smo dobili svoje postajališče. Izredna frekvenca zadnjih let nam je dokazala, kako velika in resnična je bila potreba po novem železniškem postajališču. Zaradi tega smo tem bolj hvaležni odboru za gradnjo našega tezenskega postajališča. S hvaležnostjo se spominjamo pokojnega župana Volka, ki se je mnogo trudil za uresničenje tega načrta. Da je navzile raznim težavam prišlo vendarle do gradnje postajališča na Tezno, je predvsem zasluga tedanjega narodnega poslanca g. Krečičja, ki je tedni pred petimi leti razveselil pripravljalni odbor za gradnjo tezenskega postajališča z veselim sporočilom, da je generalni direktor državne železnice že podpisal spis št. 65150, s katerim se dovoljuje gradnja tezenskega postajališča, s čimer je bilo ustrezno dolgotemno prizadevanje Tezna in sosednih naselbin, pa tudi mnogim interesom iz samega Maribora, ki imajo bliže do tezenskega postajališča, kakor pa do glavnega kolodvoza v Mariboru. Tezenčani smo hvaležni ljudje in se zato te dni toplo spominjamo vseh, ki so omogočili, da se je na Tezno zgradilo prepotrebno železniško postajališče.

Par bežnih vtisov
s sodišča

Maribor, 22. septembra
Po opravih sem moral iti na sodišče. Izkoristil sem čas čakanja s tem, da sem se postavil pred desko, ki nosi napis »Prodaja zarubljenih premičnin«. Suhoparno vidijo tam dražbeni oklici. V ostalem je bila ta razglasna tabla že v tako zvanih »dobrih časih« zmerom »zasedena«.

Poleg par listkov, na katerih je razpisana dražba oziroma prisilna prodaja za razno staro pohištvo in druge ropotije, sem našel kar 8 radijskih aparatov, 6 osebni avtomobilov, 10 kompletov oblek, 40 m sukna, otomane, 12 pisalnih strojev, motorna kolesa, dirkalna kolesa itd.

Nepopolno in pristransko bi bilo to poročilo, če ne bi omenil zavezancev iz vrst naših kmetovalcev. Tudi njim ni priznane. Bolj kakor telicam in bikom prede tečka v tej kategoriji sodom, deskam in zalogram vina. Celu 1000 kg sena je na dražbi kljub velikemu in obšutnemu pomanjkanju te sočne krme v dotičnem pasivnem predelu.

Seveda je zanimiva tudi statistika zahtevajočih strank, upnikov. To so mesarji, pojilodajalci, dobavitelji pohištva, trgovci, gostilničarji, toda le malo denarnih zavodov.

Te suhoparne beležke nam razgrinjajo poučno sliko naših socialnih in gospodarskih razmer ob meji. Na teh suhoparnih razglasnih deskah je nemalokrat zapisana usoda stotin družin ob naši meji. — Jurij Pika.

Iz Litije

— **Splavarji spet plovejo.** Po zadnjem dožju je reka Sava toliko narasla, da je prekrila alpine, ki jih je bilo prej mnoga kar sredi struge. Porast vode so z veseljem pozdravili splavarji, ki so bili ob suhi priljubljeni k počitku ali pa mučni vožnji. Ob suhi rabijo za pot iz Litije do Radeč kar 6 ur, dočim sedaj ob visoki vodi le dobre tri ure. Splavarstvo redi v naših krajih več podjetnih družin.

— **Dobra sadna letina.** Toliko sadja, kakor ga premorejo letos v dolini, pa tudi po okoliških hribih, že dolgo vrsto let ne pomnijo. Vsek dan prinašajo k nam kmetje od Sv. Križa, Primskovega in drugih dolenskih krajev sadje na prodaj. Prece sadja imajo tudi na Vačah, posebno čepele. Z Vač pa ni kar nč sadjarjev. Kmetje na Vačah in v okolici tarnajo, da ne morejo spraviti sadja v denar. Ker je letos obilo sadja, kupcev seveda ni na dom.

— **Lepo preurejen ovinek.** Nedavno so preuredili ovinek pred litijsko postjo, ki je bil že res potreben obnove. Sedaj je ovinek pregleden. Cestna uprava dokončuje te dni ureditev ovinka pri Turku v Gradcu, ki je bil posebno nevaren, ker ima obliko črke S in gre tudi preko železniškega tira. Na enem koncu ga je zastrala hiša, na drugem koncu preko železniškega prehoga pa sta dole zaprla pregled vrtna uta in del zaraščene vrta. Sedaj so odstranili vrtno uto in požagali drevje. Ovinek je bil dole nagnjen na napačno stran. Sedaj so ga pravilno dvignili in tudi razširili. Ovinek leži na cesti, ki vodi iz Litije proti Ljubljani odnočno proti Vačam.

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!